

Uvodnik

Danijel Devetak

Ladja brez krmarja

Katastrofalne poplave, ki s sabo odnašajo vse, kar jim leži na poti, tudi človeška življenja, so hudo prizadele italijanski polotok, ki ga že itak pestijo ekonomske in finančne ujme. Ene in druge skupaj udrihajo po državi, ki je že preveč časa ladja brez krmarja sredi besneče nevihte. Širijo se negotovost, zbežnost, strah pred prihodnostjo... in pa vprašanje: kaj se bo zgodilo po Berlusconijevem umiku?

V trenutku, ko pišemo, kocka sicer še ni padla. Vse državni dnevniki že skoraj dve leti piše o "začetku konca" in o "kraljestvu, ki se krha", in vendar se zdi, da se tokrat res bliža trenutek, saj premierja spodbujajo k odstopu celo najbližji sodelavci, poleg tega pa v zadnjem tednu njegovi (nekdanji) pajdaši urno skačejo s potapljaljoče se ladje. Kot bi še ne bilo dovolj, ugledni svetovni časopisi vztrajajo s trditvami, da je italijanski ministrski predsednik nezanesljiv, in ga rotijo, naj za Božjo voljo in za dobro Italije odstopi. Velika večina državljanov je izgubila zaupanje v vladno garnituro. To je danes dejstvo. Predsednik je na svetovni ravni ob dobro ime, izvršna oblast se opoteka, parlament že davno ni več izraz ljudske volje in se oddaljuje od ljudi: s tem, da v času krize ni izglasoval zakona, s katerim bi vsaj simbolično znižal stroške politike in privilegije kaste, samo še neti protipolitično vzdušje, ki se krepi iz dneva v dan. Ali niso arogantno metanje peska v oči besede, ki jih je Berlusconi izrekel prejšnji teden na vrhu G20 v Cannesu, ko je dejal, da Italijani živijo v blaginji, da so restavracije polne itd.?! Prav tako je neopravičljivo, da je v francoskem letoviškem mestu, kjer so razpravljali o protikriznih ukrepih (!), za eno prenočitev zapravil 30 tisoč evrov! Zakaj jih je britanski kolega Cameron odštel le dva tisoč?

Berlusconiem, ta posebni pojav na italijanski in evropski sceni, ki ga v politični sociologiji proučujejo že več kot 20 let, je gotovo prispeval pomemben delež k temu, da se je Italija, ki je nekdanj veljala za eno najbolj razvitih, bogatih in vplivnih evropskih držav, zdrknila na nižjo raven. Še naprej se pogreza v kulturo vulgarnosti in banalnosti ter klavrno propada.

Teolog in politolog p. Bartolomeo Sorge, ki je bil pred nekaj tedni v Trstu, je v pogovoru za italijanski dnevnik Il Piccolo povedal, da to, kar delata Berlusconi in Liga, nima nič skupnega s krščanstvom. Ta neoliberalistična kultura, trdi Sorge, je z vidika cerkvenega družbenega nauka nesprejemljiva, saj vodi v egoizem, individualizem in prevlado zasebnih koristi nad skupnim dobrim, kar naravnost razkrajja družbo. Vprašanje je, kako vse to preseči, saj je jasno, da zablod ne bo lahko izkoreninili čez noč. Po dolgih letih, ko so se spreminjali simboli strank, politiki pa so ostajali vedno isti, bi to lahko storili le novi obrazi. Po vitezovem zatonu bi lahko le oni vrnili dostojanstvo politiki, ki je v svojem bistvu služnje, ne pa zasledovanje oblasti in osebnih koristi. Če se hoče Italija spet dvigniti na noge, naj odpre rimske palače svežemu vetru, krmilo naj zaupa novim silam, ki želijo dati s strokovnostjo, kredibilnostjo in v duhu zakonitosti nov etični zagon iskanju skupnega dobrega. Je država dovolj zrela za ta korak ali bomo še naprej plavali v blatu?

Zahvalna nedelja

Foto DP

TRST Okrogla miza ob 65-letnici SDGZ

Prihodnost Evrope je v regionalnem povezovanju

Dne 24. novembra 1946 je bilo v tržaški Trgovinski zbornici ustanovljeno Združenje slovenskih gospodarstvenikov, to je bilo predhodnik Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Referenčno združenje zamejskih gospodarstvenikov je raslo in se oblikovalo v skladu in sozvočju s pomembnimi mejniki naše krajevne zgodovine - od Svobodnega tržaškega ozemlja prek podpisava Osimskih sporazumov in osamosvojitve Slovenije vse do vstopa matične domovine v EU in schengensko območje. SDGZ je bilo vselej dejaven pobudnik krajevnega razvoja in čezmejnih gospodarskih povezav. "Vizija in delovanje sta sedaj usmerjena v prihodnost", je dejal predsednik Združenja Niko

Foto IG

Tence v častni dvorani Trgovinske zbornice, kjer je SDGZ z okroglo mizo z naslovom *Vključevanje lokalnega gospodarstva v regijske in globalne tokove* v ponedeljek, 7. novembra, želelo počastiti svojo

65-letnico.

Pred polno dvorano je Tence poudaril dva vidika, zaradi katerih je SDGZ postalo v letih razpoznaven člen krajevnega slovenskega in obmejnega gospodarstva: "Vedno smo bili v neposrednem stiku z našimi člani, katerim smo ponujali kakovostne storitve, obenem smo pri tem uveljavljali naše specifično znanje, ki je vezano na delovanje v obmejnem prostoru". Rezultati so danes na dlani, saj je

Pogovor

Podjetnik Ivo Boscarol je spregovoril o uspehih in novih izzivih družbe Pipistrel ter o razvoju letalstva

3

Združenje postalo referenčni dejavnik v gospodarskem poslovanju med Italijo in Slovenijo oziroma Balkanom.

Okroglo mizo je po pozdravih predsednika Trgovinske zbornice Antonia Paolettija in občinskega odbornika za gospodarski razvoj Fabia Omera (župana Cosolinija so institucionalne obveznosti držale na občini) uvedel slovenski zunanji minister Samuel Žbogar, ki je najprej poudaril pomen, ki ga SDGZ preko servisiranja slovenskih podjetij ima pri ohranjanju manjšinske identitete, prav tako pomembna je njegova vloga pri večanju sodelovanja

med Italijo in Slovenijo: "SDGZ je umeščeno v manjšinski prostor, a ga v bistvu presega", je dejal minister, ki ni pozabil na vlogo, ki ga je Združenje imelo pri ustanavljanju obrtniških con v Zgoniku in Dolini. Glede izhodiščne misli okrogle mize je Žbogar podčrtal dejstvo, da je MZZ vključilo med svoje prioritete t. i. gospodarsko diplomacijo, in to še zlasti v iskanju izhoda iz finančno-gospodarske krize izpred treh let: "To se je pokazalo zlasti na ravni slovenskih veleposlaništev, ki čedalje postajajo referenčna točka srednjih in malih podjetij". Deželna odbornica za proizvodne dejavnosti Federica Seganti je naglasila potrebo po "internationalizaciji" deželnih proizvodnih dejavnosti: samo v primeru, da bo na krajevni ravni nastala ustrezna kritična masa, se bo naše gospodarstvo lahko vključevalo v globalne proizvodne tokove.

Glede na odobravanje nekaterih gospodarstvenikov v dvorani je predsednik Zveze bank na Koroškem Felix Wieser s svojim posegom zadel v črno: vprašal se je namreč, ali je politika v FJK (oz. Italiji), Sloveniji in Avstriji danes sposobna preseči zgodovinska bremena in se končno posvetiti potrebam prebivalstva in podjetniškim vzvodom.

/stran 14
IG

FORUM NOVA ZNAMENJA

vabi na predstavitev knjige

POLITIČNO VODENJE ZA NOVE GENERACIJE

dr. Slađane Mihajlović

Pogovor z mlado avtorico, ki bo zaobjel tudi aktualne teme volilne kampanje v Sloveniji, bo vodil časnikar **Andrej Černic**.

Srečanje bo uvedel in sklenil **deželni svetnik Igor Gabovec**.

Ponedeljek, 14. novembra, ob 17.30

dvorana Tessitori
sedež Deželnega sveta na trgu Oberdan 5, Trst

Ob izidu knjig v italijanskem prevodu Trije večeri s pisateljem Rebulo

V zadnjih tednih sta izšli dve leposlovni knjigi pisatelja Alojza Rebule v italijanskem prevodu Martine Clerici. O prevodu romana *Nokturno za Primorsko* (*Notturmo sull'Isosonzo*) smo že kratko poročali. Gre za prvi del projekta, ki ga s finančno pomočjo Avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine uresničuje Knjižnica Dušana Černeteta iz Trsta v sodelovanju z založbo Edizioni San Paolo, da bi italijanska javnost preko treh knjig (leposlovje, teološka misel, eseji) spoznala velikega tržaškega pisatelja.

Pri tržaški Mladiki pa je ravnokar na 352 straneh izšel še izbor Rebulovih novel iz treh njegovih znanih knjig. Pod skupnim naslovom *La vigna dell'imperatrice romana* (*Vinograd rimske cesarice*) jih je izbrala in pospremila s študijo prof. Marija Pirjevec.

Knjižnica Dušana Černeteta in založba Mladika sta se odločili, da skupno predstavita obe knjigi tako slovenskemu kot italijanskemu občinstvu v Trstu in Gorici ter po daljšem času omogočita javno srečanje s pisateljem Rebulo, ki zadnja leta živi in nenehno ustvarja predvsem v ženinem rojstnem kraju v

Loki pri Zidanem mostu in se malo zadržuje na Tržaškem. Na vseh treh srečanjih bodo sodelovali prof. Alojz Rebula, prevajalka Martina Clerici in zastopniki Knjižnice Dušana Černeteta,

Mladike ter Edizioni San Paolo. Vsaka predstavitev pa bo imela še posebne goste in značilnosti.

Večer v DSI

Uvodni večer za slovensko občinstvo bo v sodelovanju z Društvom

slovenskih izobražencev v ponedeljek, 14. novembra, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu. Ker se je avtor pri oblikovanju protagonista romana *Nokturno za Primorsko* Florjana Burnika želel pokloniti mučeniškemu duhovniku in kulturnemu delavcu Filipu Terčelju, bo na večer nastopila tudi vokalna skupina Glasbene šole Vinka Vodopivca iz Ajdovščine pod vodstvom prof. Jerice Rudolf. Izvedla bo sedem pesmi, ki sta jih na besedila Filipa Terčelja uglasbila Vinko Vodopivec in Breda Šček. Ob že naštetih bosta spregovorila tudi pisca spremnih študij prof. Marija Pirjevec (za knjigo esejev) in mag. Božo Rustja (za roman).

V knjigarni Minerva

V torek, 15. novembra, bo predstavitev obeh knjig namenjena zlasti italijanskemu občinstvu, in sicer ob 18. uri v dvorani knjigarnice Minerva v ul. sv. Nikolaja 20. Ob pisatelju, prevajalki, predstavnikih založb in piscih spremnih besed bo nastopil tudi urednik kulturnih strani tržaškega dnevnika *Il Piccolo Alessandro Mezzena Lona*, ki se je o obeh izdajah že izrazil zelo laskavo.

Srečanje v Gorici

Goriško srečanje bo v sredo, 16. novembra, ob 18. uri v dvorani Giuseppe Della Torre na Carduccijski 2 v Gorici, ki jo je prijazno dala na razpolago Fundacija Goriške hranilnice. Ob Knjižnici Dušana Černeteta in založbi Mladika je med prireditelji še goriški Inštitut za družbeno in versko zgodovino, v imenu katerega bo spregovorila predsednica prof. Liliana Ferrari. Ob pisatelju Rebulo in predstavnikih prirediteljev bo spregovorila tudi prevajalka Martina Clerici.

Ob prazniku Vseh svetih SSO se je poklonil zaslužnim Slovincem

V ponedeljek, 31. oktobra, na vigilijo praznika Vseh svetih, se je delegacija Sveta slovenskih organizacij poklonila nekaterim pomembnim Slovincem, ki so zaslužni za ohranjanje in razvijanje narodne zavesti in jezika v zamejstvu. Zamisel se je porodila že lani z obiskom grobov slovenskih rojakov v Kanalski dolini. Takrat so predstavniki SSO položili vence v Žabnicah in Ukvah. Letošnji poklon pa je imel deželno razsežnost. Najprej se je SSO poklonil prof. Jožetu Peterlinu na pokopališču na Opčinah. Predsednik Drago Štoka se je spomnil na delovanje in zasluge prof. Peterlina na Tržaškem in

Na Trínkovem grobu v Tarčmunu
Giorgio Banchig,
Drago Štoka in
Robert Petaras

podčrtal je, kako je njegovo delo vidno še danes, ter spomnil, da obhajamo letos 100-letnico nje-

govega rojstva in 35-letnico smrti. V Gorici se je delegacija SSO poklonila Lojzetu Bratužu in

Ljubki Šorli. Priložnostno misel je izrekel goriški pokrajinski predsednik Walter Bandelj. Bratuževo *Glej k tebi Vsemogočni* je zapela moška pevska skupina Akord iz Podgore. Sledila sta obiska grobov duhovnikov Ivana

Trinka Zamejskega v Tarčmunu in Jurija Prešerna v Ovčiji vasi. Pokrajinski predsednik Giorgio Banchig je podčrtal, da je bil brat največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna.

Pred vrnitvijo je delegacija Sveta slovenskih organizacij se obiskala rojaka in dolgoletnega kulturnega delavca Šimna Prešerna, ki je praznoval 90.

rojstni dan. Šimen Prešeren je vsestransko dejaven v Kanalski dolini. Bil je odbornik društva Planinka in je večkrat kandidiral na listi Slovenska skupnost. Vse njegovo delovanje je bilo usmerjeno v ohranitev slovenske zavesti in besede. Zaradi tega so se mu predsednik Štoka in ostali predstavniki iskreno zahvalili za vse opravljeno delo na kulturnem, civilnem in političnem področju v Kanalski dolini.

Ovčija vas - ob spominski plošči duhovnika Jurija Prešerna, brata pesnika Franceta; ob že omenjenih predstavnikih SSO še Šimen Prešeren

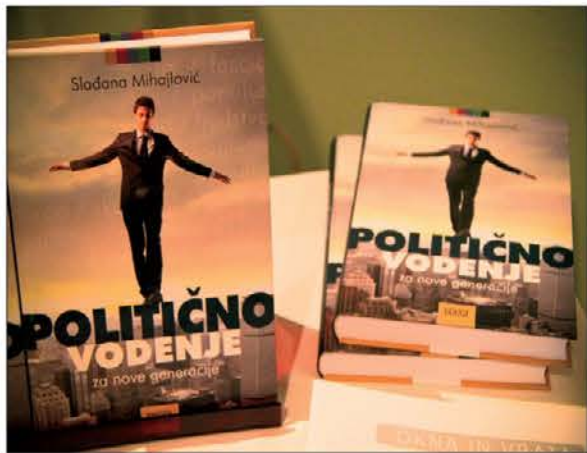

Na pobudo deželnega svetnika Igorja Gabrovca Predstavitev knjige Sladane Mihajlovič

Politično vodenje za nove generacije je naslov knjige izpod peresa mlade slovenske raziskovalke dr. Sladane Mihajlovič, ki je izšla prav pred

(sedež Deželnega sveta na Trgu Oberdan 5) srečanje z avtorico dr. Sladano Mihajlovič. Pobudnik srečanja je deželni svetnik Igor Gabrovca v sklopu Forumu Nova

novinarsko nagrado "Simona Cigana" za raziskovalno novinarstvo. Knjiga dr. Mihajlovičeve ponuja celosten vpogled v problematiko nedemokratskega in demokratskega vodenja, voditeljev, stilov vodenja pa tudi osebnostni lastnosti voditeljev skozi prizmo socialnih reprezentacij. Delo izraža tudi prepričanje, da je možno "politično vodenje" - z integracijo socioloških in socialnopsiholoških pristopov - oblikovati kot posebno raziskovalno (znanstveno) področje. V knjigi predstavljena raziskava je tako rekoč "pionir-

skan" v slovenskem raziskovalnem prostoru. Predstavitev knjige je posebej namenjena javnim upraviteljem, zlasti še mlajšim, pa tudi vsem, ki jih zanima negotov politični razvoj dogodkov v Sloveniji skozi pričevanje in poglede dveh mladih in prodorne opazovalke.

skan" v slovenskem raziskovalnem prostoru. Predstavitev knjige je posebej namenjena javnim upraviteljem, zlasti še mlajšim, pa tudi vsem, ki jih zanima negotov politični razvoj dogodkov v Sloveniji skozi pričevanje in poglede dveh mladih in prodorne opazovalke.

Poslovala se je časnikarka In memoriam Nevi Lukeš (1922-2011)

V Renčah je prejšnji teden v 89. letu preminila novinarka in aktivistka narodnoosvobodilnega gibanja Neva Lah - Lukeš iz Trsta.

Gimnazijo je končala v rodnem Mariboru, kamor so se starši umaknili pred fašističnim preganjanjem, a vojna ji je prekržala študijske načrte. Delovala je v Zvezi slovenske mladine in kasneje v tržaškem odboru SKOJ. Po osvoboditvi sta se z možem, igralcem Joškom Lukešem, preselila v Trst. Leta 1953 se je Neva Lukeš redno zaposlila na Radiu Koper, pri katerem pa je občasno sodelovala že prej (od leta 1947

je sicer delala v uredništvu Primorskega dnevnika v Trstu). Kar 35 let je pripravljala nedeljsko oddajo *Sosednji kraji in ljudje* in dnevno poročala o delu Slovencev v Italiji, pri čemer je obiskala ljudi prav v vsaki vasi in zasedlu, tudi v Slovenski Benečiji, kljub ostrim ukrepom italijanskih varnostnih sil, posebej pa se je izkazala s požrtvovalnim poročanjem ob katastrofalnem potresu v Benečiji in Posočju.

Po upokojitvi leta 1982 se je Neva Lukeš posvetila delu v Združenju aktivistov osvobodilnega gibanja na Tržaškem in ga vrsto let uspešno vodila. Sodelo-

vala je tudi z mnogimi zamejskimi društvi - ljudje v tržaškem zaledju so jo imeli radi ter jo redno vabili na svoje prireditve in praznovanja, ona pa se jim je oddolžila s poročanjem v medijih o njihovem požrtvovalnem delu in aktivnostih.

Redno je sodelovala s svojimi objavami v literarni reviji *Fontana*, številne novinarske prigode in svoje spomine pa je leta 1997 opisala v knjigi "Delčki našega vsakdana", ki jo je v marcu omenjenega leta izdala ta koprška založba. Knjiga je v Trstu in zalednih vaseh postala pravi best-seller, saj so si še vse leto sledile njene predstavitve z družabnimi prireditvami po vseh slovenskih društvih in zamejskih organizacijah.

Tovarišica Neva, počivaj v miru in naj ti bo lahka slovenska zemlja, ki si jo tako ljubila!

Danilo Japelj

Povejmo na glas

V težkih časih nujno govoriti ljudem resnico

Vsekakor je zelo neprijeten občutek, če se politika obrača na ljudi na pol odkrito ali celo skrivaško, taji podatke in se izmika brez jasnih pojasnil. To gotovo doživljamo še posebej zadnje čase s strani rimske vlade, ki najprej molči o pismu Centralne evropske banke, potem slednjič obstoj pisma prizna, nato sprejme sveženj ukrepov pred srečanjem G 20 v Cannesu, vendar nikakor ni mogoče izvedeti, kaj je morala zagotoviti Evropi. Novinarji mrzlično vlečejo delne podatke iz oseb, ki bi vendar morale biti obveščene, na vse to pa predsednik vlade zagotovi evropskim institucijam, da bo Italija najkasneje v dveh tednih pričela sprejete ukrepe uresničevati. Kateri ukrepe, kakšne ukrepe, se sprašuje javnost v jasni zavesti, da bo gotovo ona tista, ki bo morala v celoti dati svoj ne-mali delež za izhod iz krize ali vsaj za njeno zaježitev. Verjetno so podobne skrivalnice na delu tudi v Grčiji in še marsikje drugje, slej ko prej je neodkrit odnos do lastnih ljudi v veljavi že kar precej časa, kar pa je vsekakor osrednji razlog, da politika uživa vse manj zaupanja, in to ravno v času, ko bi jo ljudje najbolj potrebovali. V tem smislu ugotavlja nadvse verodostojna časopisa *Economist* in *Financial Times*, da sedaj v zahodnem svetu in njegovi demokraciji zaupanja v politiko preprosto ni več. To je seveda porazno in tudi nevarno, kajti javnost, ki v časih krize ni v zadostni meri obveščena o dejanskem stanju in naporih za njegovo izboljšanje, ravno zara-

di neobveščeni zdrs v neznosni občutek negotovosti in celo ogroženosti, kar je najboljše izhodišče za ostre ulične proteste in celo nasilje. Tako imenovana transparentnost je torej na psu in z njo prepričanje, da je v trenutkih stiske daleč najboljša, ali celo edino dobro, govoriti ljudem resnico in samo resnico, vsakršna slepilna olepšavanja dejstev ali celo njihovo skrivanje pa je daleč najslabši način, ki lahko zadobi katastrofalne posledice. Edina izjema velja za bolnika s hudo ali neozdravljivo boleznijo, kjer je dobro, čeprav nikakor ne lahko izvedljivo, bolnika prepričljivo opogumljati in mu obujati upanje na izboljšanje, kar je zanj srecen predah, ki razžene temne oblake v duši, da vanjo spet posije sonce. Toda, kadar gre za skupine ljudi, velike skupine, države ali več držav, je takšen pristop poguben in se slej ko prej zanesljivo maščuje. V vsem tem neprijetnem stanju pa smo lahko v misli na našo narodno skupnost razmeroma zadovoljni. Naša politika in naša predstavništva navedeni veliki evropski slabosti, ki je v bistvu slabost celotnega razvitega sveta, ne podlegajo, in to gotovo ne pomeni malo. Naša nagovarjanja našim ljudem se niso v času prihajajoče krize pravzaprav ničemer spremenila, ohranila so trezno glavo in zaupanje v svojo skupnost, kar je kvaliteta, ki se je nemara dovolj ne zavedamo, ki pa zaradi tega ni nič manj dragocena. Upati je, da bo obstojna tudi v stiskah prihodnosti.

Janez Povše

POGOVOR Ivo Boscarol

O premikanju meja v razvoju letalstva

Ekipa ajdovske družbe Pipistrel, ki jo vodi Ivo Boscarol, je v začetku oktobra s Taurusom G4, prvim štirisedežnim letalom na električni pogon na svetu, v ZDA osvojila prvo nagrado na tekmovanju agencije Nasa za najbolj varčno letalo "Green Flight Challenge", kar je ime ajdovske družbe poneslo po celem svetu. Tekmovanje se je v zgodovino zapisalo kot letalsko tekmovanje z največjim nagradnim skladom, ki je znašal 1,65 milijona dolarjev. Pipistrel je z zmago pobral 1,35 milijona dolarjev, zmagovalnemu Taurusu G4 pa se obeta, da se bo v najeminentnejšem letalskem muzeju na svetu v Washingtonu pridružil raketam in letalom, ki so premikala meje v zgodovini poletov. Ob vrnitvi v Slovenijo je Boscarol izrazil prepričanje, da gre za največji, ali pa vsaj najodmevnejši uspeh slovenskega tehnološkega znanja v novejši zgodovini. Po njegovem mnenju bi imela večjo težo le Nobelova nagrada, ki pa je v Sloveniji za zdaj ni prejel še nihče. O pomenu in veličini dosežka pričča tudi odlikovanje Zlati red za zasluge, ki ga je podjetju Pipistrel konec oktobra na Brdu pri Kranju podelil predsednik republike Danilo Türk, in sicer za prispevek k razvoju okolju prijazne tehnologije ter za uveljavljanje zmagovite inovativne filozofije, s katero je tudi Slovenijo postavilo med tehnološke velesile.

Zakaj je zmaga na Nasinem tekmovanju največji oziroma najodmevnejši dosežek slovenskega tehnološkega znanja v novejši zgodovini, kot ste se izrazili, v čem je ta presežek?

Tekmovanje je imelo zelo visoko zastavljen cilj - da bi letalo na potnika porabilo 3,7 litra goriva pri hitrosti 170 kilometrov na uro in da bi preletelo skoraj 400 kilometrov. To je še danes za vsa letala, ki so gnana na bencinski motor, znanstvena fantastika. Na tekmovanju je bilo mogoče uporabiti kakršno koli gorivo, in ker elektriko dobro poznamo, smo se odločili in naredili letalo, ki ga sedaj ni. To je prvo štirisedežno električno letalo na svetu sploh. To je prav gotovo primat, ki nam ga ne bo nihče več vzel. Letalstvo je s tem prehitelo avtomobilsko industrijo, ker je hitrejša, prepelje več potnikov in bolj daleč, kot je sedaj sposoben električni avto. Jutri se bo to verjetno spremenilo, ker ima avtomobilska industrija veliko več denarja, ampak v tem trenutku je letalstvo "prešišalo" avtomobilsko industrijo.

Na Nasinem tekmovanju ste z letalom virus SW zmagali že leta 2007 in 2008, pa vendar pravite, da letošnja zmaga s taurusom G4 s prejšnjima dvema ni primerljiva. V čem je razlika, zakaj je tokratna zmaga toliko pomembnejša?

To je tako, kot da sta bili prvi dve zmagi zmagi na vašem smučarskem prvenstvu pionirjev, zadnja pa zmaga na olimpijskih igrah, tako velika je razlika. Prvi dve zmagi sta bili doseženi s klasičnim, serijskim letalom, ker je Nasa iskala druge karakteristike. Letalo 2007 je iskala idealno malo letalo, ki malo porabi, ima enosta-

ven dostop do kabine, ki se ga da hitro razstaviti, ki ima dolgo življenjsko dobo... Prijavilo se je ogromno proizvajalcev in presek vseh teh splošnih karakteristik je dal zmagovalca, in to smo bili takrat mi. Leta 2008 pa so iskali tehnološko najbolj izpopolnjeno letalo. Gledali so s kakšnimi tehnologijami je narejeno, iz kakšnih materialov, koliko hrupa povzroča, skratka, merili so tehnično plat letala, in ker so naša letala narejena z najmodernejšo tehnologijo v tem trenutku, ker smo na področju plastike dejansko vodilni, se je spet tako obrnilo, da smo zmagali. Tokrat pa je slo za postavljanje novih mej v letalstvu. Dokazati je bilo treba, da je mogoče nekaj, česar do zdaj ni bilo.

Organizatorji se, kakor sem bral v vaših zapisih iz ZDA, že med tekmovanjem niso mogli načuditi, kako lahko majhna ekipa iz majhne Slovenije premika meje na tem področju, kajne?

Že na prvi pogled smo izstopali. Vsi drugi so dan in noč "šraufali" in popravljali in nastavljali, tako kot na dirkah formule ena. Moji fantje pa so prišli, pogledali, dali polniti baterije, očistili letalo in smo šli. Ekipa je bila tako dobro pripravljena, da sem imel sam čas pisati bloge, sicer bi tudi sam "šraufal", ker nisem človek, ki si ne bi umazal rok, ampak ni bilo treba. Organizatorji so spraševali, kako je mogoče, da imamo zadeve tako "porihtane", drugi pa ne. Zato, smo rekli, ker smo se resno lotili zadeve. Sam jemljem posel hudo resno. In če se nečesa lotim in moja ekipa tudi, dejansko vse funkcionira. Ne bi pa govoril o tem, koliko smo imeli glavobolov tukaj. Delali smo dneve in noči. Žal pa mi je, da nam ni uspelo na domačem terenu narediti vsaj nekaj letov, da bi lahko rekli, ker če bo šel zdaj v muzej, sploh ne bo letel v Sloveniji in tega

znašala nagrada. Mogoče še kaj več. Ker smo majhno podjetje in se moramo racionalno obnašati, smo rekli, da bi na tem letalu preizkusili sistem električnega in hibridnega pogona, namenjenega novemu letalu serijske proizvodnje. Če bi hoteli preizkusiti te sisteme, bi itak morali narediti letalo, v tistem trenutku pa nam je to prišlo prav, ker smo seveda lahko šli tudi na tekmovanje in ne nazadnje zmagali in nekaj tega razvojnega denarja dobili na-

zaj. Letalo Panthera bo od vseh drugih letal, ki so zdaj na razpolago, drugačno po tem, da se bo lahko kupec odločil za letalo na bencinski, električni ali hibridni pogon, kar pomeni, da bo letalo še vedno električno - vzletalo in pristajalo bo na elektriko, v trupu pa bo imelo majhen generator na bencin, da bo, ko bo v zraku, proizvajal elektriko za potovalno hitrost, vendar v bližini zemlje to letalo ne bo niti hrupno niti ne bo onesnaževalo. Ta sistem smo testirali in uporabili na Taurusu

na ta vaš izziv?

V neformalnih pogovorih je bilo rečeno, da si veliko upamo, saj gre vendarle za znanstveno fantastiko, a sem odgovarjal, da je bilo tudi to, kar smo naredili, še pred tremi leti znanstvena fantastika. V našem podjetju pravimo, da so ovire samo v glavi. To se pravi, če se jih ne bojiš, jih ni. Zdaj je to tako velik izziv inštitutom oziroma letalskim akademijam, laboratorijem in univerzam po svetu, da skupine že razmišljajo o tem, kako bi se dalo narediti. Treba je vreči rokavico, saj je tudi Nasa vrgla rokavico s tem, ko so rekli "naredite, da vidimo, ali bo slo". Do včeraj bi se lahko kdo smejal, če bi to rekli, po tem dosežku pa nas enostavno morajo vzeti resno, če nekaj takega predlagamo, ker dobro vedo, da smo sposobni to narediti

zračnega transporta, kako električna letala uporabljati tudi v potniškem prometu. Na kaj ciljate?

V transportu je hitrost zelo pomembna in bo vedno pomembnejša. Tistih trinajst ur, ki jih zabijemo v zraku med poletom do Kalifornije, to je, oprostite, trinajst ur, izgubljenih v življenju. Tako je. Zato pravim, da ni dovolj, da imamo čist prevoz, ki je prijazen do okolja, do ljudi, ki ne povzroča hrupa, in tako naprej, če pa ni uporaben, ker je prepočasen. Treba je dodati komponento hitrosti in zato sem to predlagal. Ker je to pomembno, če hočemo postaviti osnovo, da bo potniški ali kakršenkoli transport v prihodnje uporaben.

Pipistrel je dokazal, da je letalska industrija na področju okolju prijaznejšega električnega pogona v tem trenutku naprednejša in bolj učinkovita od avtomobilske. Ali lahko razvoj v tej smeri v bližnji prihodnosti poskrbi zato, da bomo ljudje več leteli in se manj vozili z avtomobili?

Letalstvo je v vsakem primeru drago. Tudi bencinsko letalstvo. Vsaj v prvi fazi bo električno letalstvo še dražje. To je dejstvo. To so zagotovo njegove negativne plati. Pozitivne plati pa so, da tako letalo ne onesnažuje, ne povzroča hrupa in ne nazadnje je sama ura letenja bistveno cenejša od ure letenja z letalom na fosilno gorivo. Naftni lobiji bodo morali počasi dvigniti roke od fosilnih goriv, pa ne zaradi tega, ker jih ne bo več - kamena doba se ni končala zaradi tega, ker bi zmanjkalo kamenja, in tudi fosilna doba se ne bo končala zato, ker bi zmanjkalo nafte -, ampak zato, ker bodo druga goriva enostavno konkurenčnejša. In ker bodo ključni igralci, to so naftne družbe, začeli seliti kapital v električno industrijo in bodo z denarjem od fosilnih goriv postali tam zelo močni igralci in bodo tam delali profit in takrat se bo to seveda čez noč spremenilo. Že zdaj se dogaja, da se arabski kapital, ustvarjen z nafto, seli v industrijo električnih avtomobilov. In ko bo ta masa postala tako velika, da bodo postali električni avtomobili cenejši od avtomobilov na fosilna goriva, kar se bo zgodilo prav kmalu, potem bo to tudi zelo velika priložnost za letalstvo, ker bo lahko te sisteme uporabljala tudi letalska industrija.

Tudi zato, ker država v 20 letih ni bila sposobna podpisati bilateralnega sporazuma z ZDA, tako da svojih letal tja ne morete prodajati direktno, ste se odločili del proizvodnje preseliti v Gorico onkraj meje. Kdaj boste začeli gradnjo in kdaj ambiciozno zastavljeno proizvodnjo štiriseda Panthera?

Dovoljenja smo večinoma pridobili, začetek gradnje pa se zna nekoliko zavleči zaradi reševanja problematike izredno povečanega prometa na cesti med Gorico in Sovodnjami ob konicah. Prečkati cesto s tovornjakom je tam zelo velik problem. Rešitev za boljši dovoz oziroma preprečevanje prometnih nesreč sta seve-

vedno računam, da bi morali temeljni kamen postaviti enkrat po novem letu, ne vem sicer točno kdaj. Upoštevati je treba tudi, da na tem terenu še ni bilo izvedeno razminiranje po prvi svetovni vojni. Italija ima namreč zakon, po katerem je treba na območju soške fronte razminirati teren, preden se začne karkoli graditi. To je zelo velik, tudi drag poseg, ker je treba odstraniti humusno plast. In narediti to na tako velikem terenu, kot je naš, lahko traja tudi dva meseca. Vseeno računam, da bi spomladi morali začeti gradnjo. Mislili smo, da bomo lahko začeli že jeseni, ampak pri takih stvareh se malo zavleče.

Kdaj bi potem lahko začeli s proizvodnjo?

Objekt mora biti zgrajen v letu 2013, ko bo tudi letalo pripravljeno za serijsko proizvodnjo in za zdaj lovimo roke.

Med navdušenci nad vašimi izdelki in dosežki je tudi ustanovitelj in solastnik spletnega giganta Google, Larry Page. Leta 2009 vas je obiskal v Ajdovščini, srečala pa sta se tudi na Nasinem tekmovanju. Glede na to, da vaju družijo podobne vizionarske ideje, me zanima, o čem sta se pogovarjala?

Larry Page je zelo zanimiv človek. Zelo je naklonjen racionalni rabi energije in alternativnim pogonom. Denar, ki ga ima, vplaga v projekte, ki so po naravi take filozofije kakor moji. Ko sva se spoznala, smo se začeli pogovarjati o tem, kje so današnje težave električnih pogonov, kje bi jim moralo biti mesto in kje jim bo nekoč mesto. Seveda ima on bistveno več denarja kot mi, razmišljamo pa podobno, da je eden od večjih problemov sedaj logistika transporta ljudi med konicami, zjutraj na delo v velika mesta in popoldne nazaj. To, kar se zdaj dogaja, da morajo ljudje pešičiti po pol ure do podzemne železnice in potem še pol ure do pisarne, ali pa avto pustiti nekje v predmestju, nadaljevati v mestnim prometom, čakati v kolonah, je predolgo, preveč zamudno, predrago. Edina rešitev, ki se ponuja, je zrak. Človeka je treba prepeljati direktno izpred bloka do na primer petnajstega nadstropja v službo. Ker pomenijo fosilna goriva veliko obremenitev za ozračje, je rešitev elektrika. In tukaj smo spet blizu. Mi smo močni pri električnih pogonih, on je močan pri kapitalu. Google je zelo močan tudi na področju GPS-a. Poskeniran imajo praktično cel svet. Sistem nadzora vožnje avtomobila brez voznika s pomočjo GPS-a, na katerem zdaj delajo, bi se dalo spraviti tudi v zrak in dobiti neke vrste zračne avtoceste. Tukaj je zagotovo možna sinergija in prepričan sem, da bomo na tem področju še kakšno rekli.

V začetku leta, ko sva se zadnjič pogovarjala, ste dejali, da Pipistrel ni nujno vaša končna postaja in da lahko, če vas nekaj močno zagrabi, utečenega "netopirja" prepustite drugim in se podate novim izzivom naproti. Zanima me, ali to še drži ali so novi, sveži izzivi na letalskem področju trenutno premočan magnet?

Sam človek zelo hitrih odločitev. Tako da, če pride neki drug izziv... Moram reči, da imam to srečo, da je ekipa zdaj že tako široka in utečena, da jim lahko kakšno zadevo prepustim. Glejte, ta projekt (Taurus G4 op. p.) so fantje speljali večinoma sami. Prepričan sem, da je še kakšen tak izziv, ki ga lahko Pipistrel pelje čisto mimo mene in grem lahko sam v druge stvari, saj me lahko hitro kam drugam odpelje, a Pipistrel bo šel svojo pot. Zaradi tega se sploh ne "sekiram".

Nace Novak

nam je vsem malo žal.

Taurus G4 ne boste serijsko proizvajali, inovativne sisteme, ki ste jih na njem preizkusili, pa boste uporabili na svojih novih serijskih izdelkih, najprej na štirisedu Panthera. Za kakšne sisteme gre?

Dejstvo je, da nismo imeli dovolj denarja, da bi naredili popolnoma novo letalo, to so "strašni denarji". Mogoče tudi desetkrat toliko, kolikor je znašala nagrada. Mi smo vložili približno toliko, kot je

G4. To se pravi, da gre za elektromotor, nadzor elektro motorja, za baterijski sklop, sistem nadzora polnjenja baterij, polnilec baterij in komunikacijski sistem med vsem naštetim.

Naso, Google in ostale velike ste na razglasitvi rezultatov izzvali s ponudbo, da ste pripravljene prispevati 100 tisoč dolarjev k nagradi za tistega proizvajalca, ki mu bo uspelo narediti prvo letalo na električni pogon, ki bo prebilo zvočni zid. Kakšni so bili prvi odzivi

gojev. Prepeljati je bilo treba čim več potnikov, čim bolj daleč, s čim manjšo porabo energije, pa ne počasneje od sto milj na uro. Če zdaj vse te pogoje porežemo in rečemo, da je pogoj en sam, to je nadzvočna hitrost, je to čisto drugačen izziv.

Med izzivi za prihodnost omenjate revolucijo v načinu

da semafor, kar pa še bolj upočasnji promet in poveča možnost naleta, ali pa krožišče pri mirenem mejnem prehodu. To podpirajo tudi občine, in če bo do tega prišlo, se bo na račun našega projekta oziroma objekta rešil tudi promet na tej stari vpadnici v Gorico. To bo sicer za malenkost zamaknilo vse skupaj, toda še

Ob dvajsetletnici smrti narodnozavednega Primorca (V.)

G. Pilat – ljudski duhovnik

Nočna modrovanja ob mašnem vinu in motor Guzzi

Meni se je gospod Pilat zelo priljubil. Po maturi me je sicer začel vikati, kar me je sprva motilo, a to je bila stara olika, štel me je zdaj za odraslega in postala sva si še bolj zaupna. Nepozabni mi bodo ostali obiski pri njem, bodisi še v Otaležu, ko sem po številnih 'glazih' mašnega (gospod je bil bolj zmeren) pozno v noč popil še nekaj močnih kav iz črnega zasmojenega lončka, kot pozneje na Vogrskem, kamor mi je bilo zelo blizu, ko sem služboval v Goriškem muzeju na Gradu Kromberk, od koder se je skoraj videlo. Zgodilo se je, da smo se kdaj zaklepetali v pozne ali bolj, zgodnje še nočne ure. Obžalujem, da ga nisem večkrat obiskal. Rad je imel družbo, zato sem ga po navadi obiskoval s kakim prijateljem. Spominjam se, da sva ga večkrat obiskala z Jožkom Mislejem, ki je bil doma iz Raše, nedaleč od Štanjela. Z njim in Tonitom Munhom, oba sta bila brivca v Idriji, in gospodom Pilatom smo nekoč sli celo v furlanski Videm, v iskanju nadomestnih delov za Guzzija. Bolj akademske pogovore pa smo imeli z našim Pilatom, ko

sem ga na primer obiskal skupaj s svojim kolegom Jožetom Karčnikom ali pa s Petrom Krečičem, ki takrat še ni bil "dr.". Včasih sem ga ob večerih obiskal v družbi kolega in prijatelja Marka Vuka, nečaka med vojno umorjenega narodnjaka, pesnika in pisatelja Stanka Vuka. Ob takih obiskih so se gospodu Pilatu še posebno odprle zapornice spomina, znanja in izkušenj. Govorili smo dolgo v noč. Sedaj žal tudi Marka ni več med nami.

Ko sem bil še v službi na kromberškem gradu, sem se pod neki večer zglasil v župnišči na gričku na Vogrskem: gospod Pilat je bil nekam otožno razpoložen, a se me je zelo razveselil. Nenadoma si je zaželel, da bi z mojim avtom naredila nočni skok v Otalež, kjer je skozi hude čase prebil dobrega četrta stoletja. Župnišče je bilo tisti čas prazno. Ob mesečini je stal pred zaklenjenimi vrati, obujal spomine in premišljeval, iz zvonika pa je odbijalo pol noči, z dobro znanimi udarci malega zvona. Nazaj grede se je v ovinkih nad Črnim Vrhom za volan usedel on, ker se je bal, da sem jaz preveč zaspan za vožnjo. Njegov motor Moto Guzzi, velikokrat popravljen z

njegovim lastnim sodelovanjem in z uporabo le klešč in kladiiva in morda še ključa 6 ali 7, je bil eden od redkih njegovih užtkov, no, motor je seveda tudi potreboval. Nikoli ga ni mogel do popolnosti pripraviti, da bi bil brezhiben, pa tudi prave motoristične opreme zaradi nepremožnosti sam ni imel. Duhovniška obleka pa seveda ni primerna za kakšne *relije*. A vozil se je zelo rad, saj je bil človek gibanja. Če bi še živel, bi bil danes morda na čelu kakih motorističnih prireditelj in z veseljem bi "žegnoval" motorne konjičke. O njegovih motociklističnih podvigih je krožila cela vrsta pristrčno duhovitih anekdot. Če bi ga poznal Ciril Kosmač, bi ga gotovo ovekovčel v kakšni svoji črtici. Cerkev nenaklonjena oblast, ki je več ali manj stalno "pasla" duhovnike in jih nadzirala, ali morda ne kršijo pravil o ločenosti Cerkev od države z navideznimi ali praviimi prestopki, tudi skromnemu Antonu Pilatu ni prizanašala.

Ta hip pa me je prešinil neki spomin: k Pilatu se sredi nekega popoldneva na motorju pripelje neznan "tovariš" – udbovski agent, ki se dolgo ne predstavi.

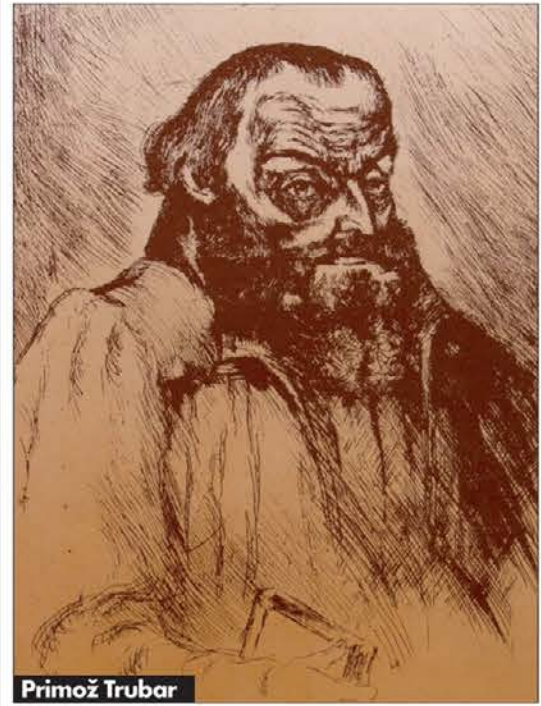
Pilat ga gosti z vsem najboljšim, kar je premogel, z vinom in klobaso, s črno kavo in domačim žganjem, a šele, ko je bilo že proti polnoči, "tovariš" pride na dan z zadevo, ki ga je bila prignala, da zvito zaslišuje osumljenega gospoda Pilata. Župnik si je bil pred časom namreč od nekega rojaka "Amerikanca" na dopustu pri Fari (v Spodnji Idriji), ki je rad delil posojila duhovnikom v dekaniji, tudi sam "nabavil" nekočasno posojilo v devizah, prav verjetno za popravilo motorja ali za kakšen drug namen. "Narodni zaščitniki" ali takrat morda že miličniki so prišli na sled skupinici in tajna policija je začela zasliševati posameznike. Pilat je bil med zadnjimi na vrsti. Zasliševalcu, ki je prišel z motorjem, je vse dosledno zanikal. Ta pa se je razhudil in župniku pomolil pod nos podpisano izjavo nekega sobrata, od katerega so z grožnjami izsilili priznanje. Agent župnika ozmerja, rekoč: "In vi, ki ste cerkvena oseba in oznanjate deset zapovedi, pa lažete; zakaj to delate"! Gospod Pilat malo pomisli in mu odgovori: "Ali ne veste, da je tudi hudič Kristus hudo skušal! In Jezus Kristus mu je odgovoril, kakor se je najbolje znašel". Pilat je bil obsojen na mesec ali dva, po pritožbi je bila kazen spremenjena v pogojno.

Tomaž Pavšič
/ (dalje v prihodnji številki)

Ob dnevu reformacije Kratko razmišljanje

Beseda ali Logos pridobi v antični grški kulturi vlogo ključnega pojmovnega mostu, ki človeka in človeštvo povezuje z resničnostjo in civilizacijo, povede iz sveta mitov v svet, ki

razmer. Od tod tolika delavna zagnanost in ustvarjalnost, da je v 45 letih od Katekizma in Abecedarja (1550) do Hišnih postil oskrbel in izdal 26 književnih del, med njimi tudi prevod celotne Nove zaveze (1582).

Primož Trubar

Z namenom, da bi ljudem v njihovem jeziku posreževal "Besedo", je Trubar v Uraču ustanovil *biblični zavod*, ki je v glagolici in cirilici ločeno oskrbel in izdal več knjig za Hrvate in Srbe, tako je posredno rešil slovenski jezik pred stapljanjem v nekak nadomestni "ilirski" jezik, za

ga žeja po resnici – filozofija, hkrati pa je ustvarilo ugodno okolje za pojav in širjenje krščanskega sporočila. Na teh temeljih so se v stoletjih razvile in oblikovale kulture mnogih narodov, med njimi tudi našega, kot sestavnega in prepoznavnega dela evropske civilizacije.

V tem smislu, neke v ozadju odmevajo prve vrstice iz Janezovega evangelija – ene izmed 27 knjig Nove zaveze, ki pravi: "V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu... Vse je po njej nastalo in nič, kar obstaja, ni brez nje nastalo". (Jan. 1, 1-3).

Spomin nas povede k Brižinskim spomenikom iz 10. stoletja, to je k prvim zapisanim slovenskim besedam, ki jih štejemo za "krstni list" našega jezika. Za obdobje slovstvenega in s tem narodovega dozorevanja pa je ključnega pomena Primož Trubar (1508-1586), ki je bil v drugi polovici 16. stoletja pobudnik verske, duhovne, kulturne in cerkvene reformacije. Z neomajno vero Janeza Evangelista je verjel v izjemno moč in poslanstvo "Besede" in je bil trdno prepričan, da z njo lahko odločilno vpliva na spremembo takratnih vse-splošnih težkih družbenih

kar so ga nagovarjali tuji plemiči.

V krogu sodelavcev nedvomno pripada posebno mesto Trubarjevemu učencu Juriju Dalmatinu (1547-1589) iz Krškega, v mestu ki je bilo izbrano za letošnjo osrednjo slovesnost ob dnevu reformacije. Dalmatin se je pri prevajanju Svetega pisma naslonil na Lutrov nemški prevod, pri Novi zavezi pa na Trubarjev prevod NZ, pri čemer sta mu pomagala Trubar in Adam Bohorič (1520-1598).

Dalmatinov celotni prevod Svetega pisma je zrelostni izpit slovenskega jezika in slovstva in se uvršča na enajsto mesto med štiristo devetdeset celotnih prevodov Svetega pisma. Med novejšimi celotnimi prevodi je prevod v jezik sosednjih Furlanov, sicer število vsako leto raste, tako je v zadnjih pripravah izid celotnega prevoda Svetega pisma v rusinski jezik.

Zaradi zgodovinskega, kulturnega in siceršnjega pomena je prevod Biblije za vsak jezik, za vsak narod velik izziv, ne samo po jezikovni in strokovni plati, ampak tudi po civilizacijski zrelosti in prepoznavnosti.

Silvester Gaberšček

Prejeli smo

Opozorilo z groba mistikinje Magdalene Gornik

Po dveh dneh "marša" od Marije Kraljice miru na Kureščku preko povirja rečice Iške in do Nove vasi na Blokah ter do tukajšnje Gore nad Sodražico sem prikoral kot spokorni romar, doživljajoč katarzo zaradi več ali manj nekontaminirane pokrajine, ki je že precej neposeljena in agrarno zapuščenca. Po sveti maši sem pokramljal z neko domačinko, kmetico, poročeno z dvema otrokoma, ki mi je povedala kar naravnost, če verjamete ali ne: "Veste, kaj Vam povem. Vi ste prišli peš kot pravi romar, k naši Magdaleni, svetnici. Nam pa je povedala

naša Magdalena iz groba: odkar so Slovenci samostojni, so zavr-

gli Boga, odpadli so od Kristusa. Magdalena Gornik je še povedala,

da se nas bo ljubi Bog usmilil z veliko kaznijo. Valuta evro bo razveljavljena, nafta bo crknila, veliko Slovencev bo pomrlo od lakote, preživel bo samo tisti, ki bo imel Boga in Kristusa v srcu in bo sam s svojimi rokami pridelal za preživetje!"

Nato sva še malo pokramljala, kako gre na kmetih, in je ugotovljala: "V socializmu je bila še večina zemlje obdelane, sedaj je vse zaraščeno. Polovica hrane v Sloveniji pa je že uvožena s tovornjaki iz drugih dežel Evrope. Ali ni to v nebo vpijoča

Nedavni seminar Slovenske karitas v Postojni (2)

Razmišljanje ob geslu Srce, ki vidi

Ne štejemo si zaslug, pa vendar, ko sem izvedela, da se bo pomoč EU s hrano z intervencijskih zalog bistveno zmanjšala, sem bila pripravljena zastaviti vse, kar zmorem in znam, da bi ta izpad nadomestili. Čeprav so pogovori z RK glede razdeljevanja te hrane imeli vseskozi priokus politične delitve (60:40), sem, ko smo odhajali s sestanka, predsedniku RK rekla: "Čeprav se imamo ali nimamo radi, mislim, da je sedaj trenutek, da stopimo skupaj". Strinjal se je in sta me, skupaj z našim generalnim tajnikom, prosila, da napišem pismo. Kmalu sem pripravila osnutek pisma državi, vladi, ministrom, ki je po usklajevanju med Slovensko karitas in RKS dobilo končno podobo. V tem pismu nisimo nič prosili, nič

zahtevali, temveč jasno povedali, da je kriza tu, da pomagamo po svoji moči in bo izpad tega ukrepa še bolj ogrozil 200.000 ljudi v stiski. Opozorili smo tudi na načelo subsidiarnosti, ki ga zagovarjata Cerkev in tudi EU, torej jasno pokazali, da je sedaj na vrsti država Slovenija. Ni nas skrbelo, kako bomo mi delali naprej, končno bi bilo dela manj, skrbeli so nas ljudje. 'Dokler ne vidim, ne verjamem', bi rekel neverni Tomaž, vendar so vsi prisluhnili in razumeli. Sedaj imamo v rokah odgovor, da bo Vlada RS iz lastnih blagovnih rezerv v prihodnjem letu namenila sredstva za pokritje izpada. Ta del zgodbe se mi zdi pomemben tudi zato, ker smo si prvič vladne in nevladne institucije povedale in priznale, da smo v tem kontekstu potrebne oboje. Zame

je bila zelo pomembna izjava predstavnice MDDSZ, da v državah EU velik del tega ukrepa izvaja Karitas. Prav zato smo bili opozorjeni (beri: naprošeni), da lahko v mednarodnem kontekstu nagovorimo nacionalne Karitas, da pri Evropski komisiji podprejo revitalizacijo ukrepa.

Opozorjati na krivice, živeti ali preživeti?

Skupno dobro, o katerem govori DNC, je stalnica našega dela. Ne le brezmejno pomagati, deliti, učiti tiste, ki pridejo po pomoč, marveč iskati vzroke, ki niso črno-beli. Veliko je podjetnikov, ki so propadli zaradi plačilne nesposobnosti upnikov, ki so vestno skrbeli za delo in pošteno plačilo. Zanje je bilo odpuščanje zaposlenih prava kalvarija. Enako lahko rečemo za zaposlene. Tistega, ki nam pove,

da dobi več sedaj, ko je na zavodu za zaposlovanje, kot je dobil, ko je delal, in je tega celo vesel, je potrebno poučiti, kaj pomeni dostojanstvo človeka. Potrebno je, sicer obzirno, povedati, da

nekje piše: "Kdor ne dela, naj tudi ne je". Kruto, toda to je edini pogoj, da bodo ljudje živeli

življenje vredno človeka, in ne, da bodo v zakonu iskali luknje, kako preživeti iz dneva v dan. Na kratki rok gre, kaj pa na dolgi? Nekdo mi je pripovedoval, da pozna družino, v kateri že tretja

Očitno se tudi tako preživi, vprašati pa se je potrebno, ali ima na tak način možnost tudi živeti vse svoje sposobnosti in talente in se uresničiti v družini, poklicu in družbi. Sama temu pravim 'evtanazija slovenskega delavca'. Še je čas, da to ustavimo. Sama se v kontekstu sporočanja o našem delu vedno v prvem delu sporočila dotaknem, kdo so ljudje, ki jim pomagamo, in skušam izpostaviti njihove stiske, šele v drugem delu napišem številke, ki so tudi nujno potrebne, da je naše delo verodostojno. Prav tokratne Primorske novice so izbrale za misel dneva moje besede: "Večina prisilcev pomoči ne more sproti poravnati niti položnic. Zaskrbljeni smo, saj vemo, da bodo stiske vedno večje, darovalcev pa vse manj. Marsikdo, ki je v preteklosti daroval, je danes že med prejemniki naše pomoči".

/ dalje
Jožica Ličen

NOVA SOLIDARNOST IN USKLAJENOST... SKUPAJ Z DUHOVNIKI

Leta 1989 se je nekaj spreminjalo na obzorju darov v korist katoliške Cerkve in njenih duhovnikov. V veljavo so prišli novi Odtegljivi prispevki. Pridevnik, ki se je v tistem času redkokdaj uporabljal, je bil vezan na novost davčne ugodnosti. Po nekaj letih spremenijo naziv v Prispevki za vzdrževanje, kasneje

v Prispevki za naše duhovnike. Sedaj se bodo ti darovi, pomembni za Cerkve in namenjeni 38 tisoč delavcem evangelija, imenovali **Skupaj z duhovniki** (*Insieme ai sacerdoti*). Bistvo - naj bo jasno - pa ostaja isto. Nespremenjena ostaja odtegljivost in prav tako ostajajo nedotaknjene osnovne vrednote: občestvenost, soudeležnost, usklajenost, solidarnost. Novi naziv bo spremljala nova podoba: "skupek" rok, ki so združene, da podpirajo duhovnike. "Izbira ni slučajna", je razložil Matteo Calabresi, odgovorni na Uradu za promocijo ekonomske podpore Cerkvi pri Italijanski škofovski konferenci C.E.I. "Šlo je za zadnjo izbiro, sad študije o simbologiji in dopadljivosti logotipa ter pojma, ki ga ta priklicuje v spomin". Nič ni bilo narejenega slučajno, grafična in semiotična novost je bila namreč tista, ki se še najbolj približuje občutju laikov in posvečenih oseb do soodgovornosti in podpore dušnim pastirjem. "**Skupaj z duhovniki** je morda manj ekspliciten naziv v primerjavi s Prispevki za naše duhovnike", dodaja Calabresi, "daje pa močnejši in boljši smisel bližine duhovnikom. In postal bo privilegirano sredstvo, da bo lahko vsak vernik z njim bolj združen v skupnosti, da si bo prizadeval za resnično usklajenost prispevkov med duhovniki in bo spodbujal konkretno solidarnost s tistimi, ki so blizu, ter s tistimi, ki so oddaljeni".

Maria Grazia Bambino

"ZAKAJ DARUJEM ZA NAŠE DUHOVNIKE" Beseda italijanskim darovalcem

Zakaj postati darovalci? Vprašali smo približno 135 tisoč italijanskih vernikov, ki darujejo za vzdrževanje duhovnikov. Prek trimesečnika **Sowenire** so odgovorili takole:

"Koliko ran so ozdravili župniki. Koliko solz so obrisali. Koliko pomoči so nudili revnim in s koliko pobudami so jih podprli. In še: koliko svetlobe prihaja prek njihovih besed, ki nas razsvetlujejo v nemirnih trenutkih našega življenja. Topli obroki za najbolj osamljene, oblačila, odprta vrata, duhovna luč. Že zaradi njihovega pastoralnega dela mislim, da je treba podpirati duhovnike".

VINCENZO B. - RIM

"V najtežjih in najbolj žalostnih trenutkih sem našel v duhovnikih podporo in tolažbo. In spet sem odkril veselje biti soudeležen pri župnijskih in misijskih pobudah, sodelovati, da bi se razvijalo dobro. Moj dar je konkretno dejanje hvaležnosti za njihovo navzočnost med nami, nezamenljivo znamenje usmiljenja. Tako darujem in prosim Boga, naj tudi v tem času pošlje delavcev na svojo žetev".

MARIA LUISA B. - PADOVA

"Darujem, ker me vzdrževanje duhovnikov navdaja z občutkom sreče in notranjega miru. Vsem župnikom in škofijskim duhovnikom želim vse dobro za njihovo težko in nadvse pomembno delo".

DAMIANO G. - RIM

"Udeležam se to, kar je pravila babica, in sicer da 'je bolje dati tistemu, ki nam pomaga rasti v veri kot pa v obilju', vedno pošiljam svoj prispevek in svojo zahvalo za vse, kar duhovniki delajo za vsakega človeka v Jezusovem imenu".

MARIA CRISTINA S. - ABBIEGRASSO (MILAN)

"Vemo, kaj delajo, vsak dan vidimo prizadevanja naših župnikov do ljudi, ki potrebujejo duhovno pomoč, in do bolnikov. Vsi bi morali sodelovati z molitvijo, pa tudi z majhnimi in oprijemljivimi darovi".

ANTONIO M. - MILAN

"Nikdar se ne bom odpovedal ekonomski podpori poslanstvu in vzdrževanju duhovnikov, do katerih čutim posebno bližino in hvaležnost. Hranijo našo vero, nas tolažijo, ko stopamo k zakramentu sprave, lomijo evharistični kruh in z vneto delujejo med tistimi, ki so postavljeni na rob".

FILIPPO R. - RIM

"Darujem v spomin na duhovnika iz otroških let; g. Costantino je bil preprost in pošten človek, označevali sta ga resnična evangeljska ponižnost in vera,

trdna kot skala. Njegove besede še vedno nosim v srcu".

Nicola R. - po e-mailu

"Rad darujem iz hvaležnosti do tistih duhovnikov, ki v najbolj kritičnih in razdejanih okoliščinah nosijo ljudem žarek svetlobe, upanja in ljubezni s svojim delom, še posebno pa z oznanjevanjem evangelija. Moj prispevek je zelo skromen, kapljica v oceanu, in vendar ga bom še naprej dajala".

AGOSTINA G. - MODENA

"Bistveno je še naprej darovati za številne duhovnike, ki se v vsakdanjem življenju žrtvujejo za skupnost: njim naj gredo moja hvaležnost in moje molitve".

LAURA B. - PAVIA

"Svoj dar pošiljam v spomin na brata duhovnika, gospoda Bartola, ki je umrl star 62 let. Danes vem, da je bila moja karizma vedno posvečevanje duhovniških poklicev. Zato dar, ki v poslanstvu spremlja vse duhovnike, kakršen je bil moj brat, je moj način, da se ga spominjam".

ANGELICA B. - SELVA DI FASANO (BRINDISI)

ODKRIJ PRISPEVKE, DAJ, DA ZRASE OBČESTVO SKUPAJ Z DUHOVNIKI

Kdo lahko daruje Prispevek *Skupaj z duhovniki* in kako?

Vsakdo od nas. V lastnem imenu, v imenu družine ali župnijske skupine:

- z nakazilom na poštni tekoči račun (št. 57803009, naslovljen na Istituto Centrale Sostentamento Clero - Erogazioni liberali, Via Aurelia 796, 00165 Roma);

- na banki (prek enega izmed 8 bančnih tekočih računov, posvečenih Prispevkom. Seznam najdete na www.insiemeaisacerdoti.it v poglavju Le Offerte - Bonifico bancario);

- neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovščine v vaši škofiji (Istituto Diocesano Sostentamento Clero). Seznam teh inštitutov lahko najdete na www.insiemeaisacerdoti.it v sekciji Le Offerte - ISDC;

- s kreditno kartico: s klicem na brezplačno številko Cartasi 800825000 ali prek internetnega naslova www.insiemeaisacerdoti.it.

Kam gredo darovani Prispevki?

V Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Isti-

tuto Centrale Sostentamento Clero - ICSC), ki jih pravično porazdeli 38 tisoč škofijskim duhovnikom. Na tak način se jim lahko zagotovi dostojen mesečni prihodek: 862 evrov neto mesečno za duhovnika, ki je bil komaj posvečen, vse do 1.341 evrov za škofa tik pred upokojitvijo. Ti Prispevki podpirajo tudi več kot 3 tisoč duhovnikov, ki so ostareli ali bolni, dosega pa tudi 600 misijonarjev *fidei donum* v deželah Tretjega sveta.

Zakaj ne poskrbi vsaka župnija za svojega duhovnika?

Prispevki so nastali kot bratsko sredstvo, da bi tudi manjšim skupnostim zagotovili ista sredstva, kot jih imajo številnejše. Od leta 1989 so nadomestili državno kongruo. To pomeni, da se duhovniki danes za svoje vzdrževanje zaupajo nam vernikom. To lahko storimo s svobodnim darom, ki ga lahko potrdimo vsako leto ali večkrat letno. Gre za pomembno življenjsko izbiro vsakega kristjana, ki je klican k soodgovornosti, tudi gospodarski, v velikem načrtu Cerkve kot občestva, kot ga je zarisal drugi Vatikanski koncil.

Katera je razlika med Prispevki *Skupaj z duhovniki* in novičem, ki se pobira pri maši?

Vsaka skupnost daje prispevek svojemu župniku. Na tak način ta lahko računa na skromno vsoto za svoje vzdrževanje iz župnijske kase (it. quota capitolaria), in sicer 7 centov (0,0723 evra) mesečno na vsakega vernika. Toda v veliki večini italijanskih župnij, ki imajo manj kot 5 tisoč prebivalcev, bi župnikom primanjkovalo tudi za

najnujnejše. V tem primeru prihajajo na pomoč Prispevki *Skupaj z duhovniki*, namenjeni Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (ICSC). Zakaj darovati Prispevke Osrednjemu inštitutu, če že obstajajo darovi Osem tisočink (8xmille)? Ker ti Prispevki, ki so nastali skupaj z Osmimi tisočinkami leta 1984 z izvajanjem dogovorov o reviziji konkordata, nakazujejo bolj zrelo in zavestno obliko sodelovanja v življenju Cerkve. Prispevki Osem tisočink vernike nič ne stanejo. Prispevki, namenjeni Osrednjemu inštitutu ICSC, pa zahtevajo majhen strošek. In vendar zbrani prispevki krijejo le okrog 3% letnih potreb; prispevki Osem tisočink so torej še vedno odločilni za vzdrževanje duhovnikov. Pomembno je torej, da ljudje vedo zanje, saj so ti Prispevki pomemben dar za vso Cerkev.

Zakaj so odtegljivi?

Ker se lahko odtegnejo pri izračunu davčne osnove za izračun davka od dohodkov fizičnih oseb do maksimalnega zneska 1.032,91 evra na leto.

Kratke

Prof. Marija Štremfelj v Gorici

V nizu predavanj za utrjevanje duha, ki jih prireja dekanija Štandrež v sodelovanju s Kulturnim centrom Lojze Bratuž in SD Sončnica, bo v četrtek, 10. novembra, ob 20.30 v Kulturnem centru prof. Marija Štremfelj govorila o temi Pot k Bogu preko gora. Gostja je znana slovenska alpinistka in športna plezalka. Leta 1990 je osvojila vrh Everesta kot 13. ženska in doslej edina Slovenka; z možem Andrejem pa sta se v zgodovino alpinizma vpisala kot prvi zakonski par na vrhu najvišje gore na zemlji. Toplo vabljeno!

Naša društva so počastila vojne žrtve

Na dan Vseh svetih, 1. novembra, so naša društva na Goriškem počastila vojne žrtve in se s pesmijo, recitacijami in govori pri spomenikih, obeležjih in pokopališčih poklonila njihovu spominu. Zveza slovenske katoliške prosvete je položila venec pri spomeniku v Gonarsu, kot to dela že več desetletij. PD Štandrež je pripravilo svečanost pred spominsko ploščo na pročelju župnijske dvorane Anton Gregorčič. Polaganju venca so sledili blagoslov župnika Karla Bolčina, recitacija Majde Zavadlav in nastop ženskega zbora, ki ga je pripravila Tiziana Zavadlav. Člani društva so venec položili tudi na domačem pokopališču, kjer je med obredom pel mešani cerkveni zbor. Na trgu v Štandrežu je bila slovesnost tudi ob spomeniku padlim. / DP

Na fotografiji je spominska slovesnost v Podgori, kjer se je vseh rajnih spomnila podpredsednica krajevne skupnosti Caterina Ambrosi.

Poklon znanim osebnostim na goriškem pokopališču

Kot je že dolgoletna ustaljena navada, so se tudi letos na praznik Vseh svetih predstavniki zbora Lojze Bratuž in Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice ter Kulturnega centra Lojze Bratuž poklonili pokojnim osebnostim na goriškem pokopališču. Spomnili so se jih s skupno molitvijo, brlečo svečo in cvetjem. Najprej so se ustavili ob grobu skladatelja Emila Komela (1875-1960), v katerem spokojno spi tudi njegova hčerka Pavlina, katere stoletnica rojstva poteka ravno letos; nje so se prejšnji dan s cvetličnim poklonom spomnili tudi člani Društva slovenskih upokojencev za

Goriško. Skupina predstavnikov prej omenjenih ustanov je obiskala še grobove glasbenika Lojzeta Bratuža, nedolžne žrtve fašističnega nasilja, in njegove žene, rahločutne pesnice Ljubke Šorli, narodnega buditelja Karla Lavriča (1818-1876), pisatelja Frana Erjavca (1843-1887), po katerem se imenuje osnovna šola v Štandrežu (prav zaradi tega bi bilo primerno, če bi na njegov grob položili cvetje tudi štandreški šolarji!), delavnega in ustrezljivega kulturnika Viktorja Prašnika, prof. Milana Bekarja, pesnika Bršljanskega, in pevovodje ter glasbenika g. Stanka Jerčija in vseh njegovih sobratov duhovnikov – veliko je slovenskih, med drugimi tudi dr. Rudolf Klinec in msgr. Franc Močnik -, ki uživajo večni mir v skupni grobnici na tem pokopališču (na sliki).

Merjasci uničujejo obdelane površine v Podgori in okolici

Prebivalci Podgore, Pevme in okolice nas opozarjajo, da merjasci, katerih število je zadnje čase spet naraslo, uničujejo travnate in obdelane zemeljske površine ter se zadnje čase vedno bolj približujejo tudi stanovanjskim hišam (na fotografiji). Prebivalci pravijo, da se počutijo sami nemočne, saj jim odgovorni vztrajno zagotavljajo, da merjascev ni toliko, da bi jih lahko odstranili.

Razstava o slovenskem planinstvu in film Sfinga

Slovensko planinsko društvo v Gorici pripravlja v drugi polovici novembra zanimivo fotografsko in dokumentarno razstavo z naslovom Življenje pod Triglavom. Odprli jo bodo v petek, 18. t. m., popoldne v slovenskem šolskem središču v Puccinjevi ulici, na ogled pa bo vsaj dva tedna. Ob odprtju bodo predvajali najnovejši igrani film o osvajanju Triglavse severne stene Sfinga.

Gradivo za razstavo sta oskrbela Planinska zveza Slovenije in Slovenski planinski muzej iz Mojstrane. Razstava je bila pred kratkim na ogled v Trstu. Sedaj je na Reki, naslednja dva cilja pa sta Gorica in Celovec.

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2011

Ko je število vnukov pogoj za visoko denarno nagrado...

Sivino deževne nedelje, 6. novembra 2011, so vsaj delno pregnali igralci KUD Svoboda iz Zaloga pri Ljubljani, ki so kot gostje abonmajskega programa ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2011 v režiji Jožeta Valentiča odigrali komedijo *Pelikan ali otroci po želji* francoskega avtorja Marcela Francka, v prevodu Bruna Hartmana. To je bilo njihovo drugo gostovanje v štandreški župnijski dvorani Anton Gregorčič, ki je bila tokrat polna do zadnjega koticika, saj so abonenti zasedli vse razpoložljive sedeže, kar je seveda veliko zadoščenje za organizatorje, še posebno za gonilno silo štandreškega dramskega odseka, Božidarja Tabaja, ki si veliko prizade-

va za čim bolj pester in kakovosten program teh srečanj z gledališko ljubiteljsko umetnostjo in se trudi vzpostavljati čim več stikov z ljubiteljskimi skupinami iz bližnjih in daljnih krajev Slovenije. Štandreški dramski odsek je že bil gost zaloškega KUD Svoboda, ki deluje, z nekaterimi prekinitvami, od l. 1927. Štandreškemu občinstvu so zaloški igralci postregli s približno dveurno komedijsko predstavo – režiser bi jo sicer lahko malce strnil ali vsaj pospešil njen ritem -, v središču katere je zelo mlad in plodovit zakonski par, ki živi pri ženininih starših. Vsako leto ima po enega otroka in tako se jih nabere devet, zaradi česar ni ravno najbolj vesel dedek, ki se

mu ob kopici otrok zmanjšuje življenjski prostor v domačem stanovanju. Ko pa izve, da bi lahko prejel visoko denarno nagrado, če bi imel dvanajst vnukov, skuša prepričati v vsem kar precej pasivnega zeta, naj zaplodi še kakega otroka. Ko se to končno zgodi, se rodijo trojčice in – nagrada je njegova. Avtor, rojen v začetku 20. stoletja, si je s tem delom privoščil kritiko na račun preobljudenosti. Gledalci so sedmim nastopajočim, pri katerih sta po sproščenosti igre izstopala Marija Gregorc kot mlada babica Isabelle in Aleksander Skuk kot mladi dedek Stephane, namenili toplo ploskanje in s tem pokazali, da jim je bila predstava z realistično scensko podobo

meščanskega stanovanja, polnega igrač in perila na sušilih, všeč. Ker se bliža praznik sv. Martina, ko se živahno brbotajoči most spreminja v novo vino, so, kot je sicer že prišlo v navado, postrežljivi člani PD Štandrež povabili ob koncu predstave gledalce na pečen kostanj in kozarček sladke rebule, ki jo je tudi tokrat daroval vinogradnik Silvester Primožič. Gledalci so se rade volje ustavili v prijetnem kramljanju na župnijskem dvorišču pod solidno zidano "lopo", saj se ob kozarčku novega vina sproščeno razveže jezik in ustvari prijetno vzdušje. Prihodnja predstava v Abonmaju ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2011 bo v nedeljo, 11. decembra, ko bo ob 17. uri Gledališče pod Kozolcem iz Šmartnega ob Paki uprizorilo komedijo Thomasa Brandama *Charleyeva teta*. Kot je napovedal Tabaj, bodo takrat abonenti imeli predbožično nagradno žrebanje. **IK**

Svež grob v Bukovici

Slovo od Hermine Rijavec Bonutti

"Gospod, odprite vrata"! Tako si je pred dnevi zaželela gospa Hermina Bonutti, ko je ležala v bolnišnici. V Gospodu je zaspala v sredo, 2. novembra 2011. Pogrebna maša je bila na Kostanjevici v Novi Gorici, v soboto, 5. novembra, ob 11. uri. Obred je vodil ob somaševanju devetih duhovnikov, med katerimi je bil tudi goriški škofov vikar msgr. dr. Oskar Simčič, pomožni škof Jurij Bizjak. Uro pred mašo je krsto sprejel v cerkev prior pater David z molitvami v angleščini, jeziku, v katerem so bili med sv. mašo tudi eno berilo, del pridige in zahvalne misli enega izmed sinov. Iz Amerike so namreč prišli sinovi pokojne z družinami. Hermina Rijavec Bonutti je bila žena dr. Karla Bonuttija, univerzitetnega profesorja v Clevelandu, nekdanjega veleposlanika Republike Slovenije v Vatikanu in tudi častnega konzula v Cleve-

landu. Gospa Hermina je bila po poklicu učiteljica. Ko je šla v Ameriko za možem, ki je bil politični izseljenec, se je posvetila družini in šestim otrokom, ki so razveselili njun zakon. Vsi so dosegli visoko izobrazbo. Žal je eden, Aleš, pred štirimi leti umrl.

V Ameriki sta zakonca Bonutti preživela skoraj 50 let. Naposled sta se vrnila na Goriško in si na Pristavi uredila krasen dom. Lani sta praznovala biserno poroko. Ko sta bila v Ameriki, nista pozabila na domovino, saj je bil dr. Bonutti v Clevelandu tudi pred-

sednik slovensko-ameriškega Primorskega kluba, gospa Hermina pa tajnica. Goriški Slovenci smo jima še posebno hvaležni, ker je dr. Bonutti v letih 1951-54 sprožil in vodil v Ameriki nabirko za gradnjo Katoliškega doma, današnjega Kulturnega centra Lojze Bratuž.

Škof Bizjak je med pogrebno sv. mašo v pridigi podal razne prilike iz Sv. pisma o razumni in dobri ženi in v njih dobil več podobnosti z vrlinami pokojne. Poudaril je njen pogum, vztrajnost, dobro voljo, vdanost, vedrino, ljubezen in mir. Prav mir je zaželel nam vsem, ki naj ga doživimo s tem, da ga zaželimo drug drugemu. In res je tako med sv. mašo, ki jo je spremljalo ubrano petje zbora Kapela, med govori, spomini in zahvalami dragi pokojnici kot na pokopališču v Bukovici, kjer sedaj počiva, vladala velika zbranost, ki ni običajna, ko se zbere množica ljudi iz različnih krajev.

Marilka Koršič

Tretja pravljica urica v Feiglovi knjižnici V severno Evropo z Martino in mucu Lino

Mladinska soba se je v ponedeljek, 24. oktobra 2011, pred radovedno skupino otrok spremenila v daljni kraj na severu Evrope, kjer je ob neki stal mlin, v katerem so delali trije služabniki. Mlinar ni imel potomcev in zato je obljubil, da bo premoženje zapustil tistemu pomočniku, ki mu bo pripeljal najboljšega konja.

jala dve kljuseti, rogala. A nekega dne se je pred mlinom ustavila čudovita kočija z iskrivimi konji. Iz nje je izstopila muca-začarana kraljica, ki jo je Janko s svojo dobrobroto rešil uroka. Tako sta srečno in dolgo živela do konca svojih dni. Kot po navadi si je pripovedovalka Martina Šolc pri podajanju vsebine pomagala z rekviziti, tudi z gradom iz lepenke, za

Od teh je bil zares dober le Janko, ki se je kot ostala dva napotil po svetu, da bi ugodil mlinarjevi želji. Sedem let je preživel na nekem gradu v družbi muc in jim zvesto služil. Ko se je praznih rok vrnil domov, sta se mu ostala dva služabnika, ki sta pripel-

vatci katerega se je marsikaj prikazalo. Otroci so aktivno posegali v pripoved s posnemanjem raznih zvokov; s topotanjem nog so npr. prikazali topot konjskih kopit. Tudi tokrat so preživali prijetno urico v naročju pravljic.

Zahvalna nedelja v Štandrežu

Zahvalna nedelja je v Štandrežu zelo občutena in jo praznujejo zelo slovesno. To izhaja iz preteklosti, ko je bil Štandrež izrazito kmečka vas in je bil odvisen od vremenskih razmer, da se je lahko preživljal, saj se je večina prebivalstva ukvarjala z obdelovanjem zemlje. Danes te zemlje ni več, saj je bila razlaščenca in namenjena drugim dejavnostim in namembnostim. Kljub temu je še nekaj starejših kmetov, ki vztrajajo na svoji zemlji, in tudi njihovi sinovi sodelujejo pri pripravah praznovanja zahvalne nedelje. Praznični dan, v nedeljo, 6. t. m., se je pričel s slovesno sveto mašo, ki jo je daroval župnik Karel Bolčina. V homiliji je poudaril, da smo dolžni zahvale vsem, ki še obdelujejo zemljo in pridelujejo hrano za potrebe vseh nas. Kmečke korenine so še trdne in na njih lahko uspeva drevo, ki rodi dobre sadove. Prebral je nekaj misli, ki so jih štandreški otroci napisali ob dnevu zahvale. Največ otrok se je najprej zahvalilo staršem in družinam za vse, kar jim nudijo. Med darovanjem so otroci prinesli pred oltar darove v košaricah, v katerih so bili razni domači pridelki. Mogočna zahvalna pesem je ob koncu maše lepo zadonela s kora po štandreški cerkvi. Po maši je na obnovljenem trgu pred cerkvijo ubrano zapel najprej otroški župnijski zbor nekaj pesmi pod vodstvom Tiziane Zavadlav, nato so mladi tudi zaplesali pod mentorstvom Daniele Puja. Številni prisotni so mlade pevce nagradili s toplim aplavzom. Sledil je blagoslov kmečkih pridelkov, ki so jih mladi domačini lepo razvrstili na okrašen voz (foto na prvi strani), ki ga pripravljajo na domačiji Rudija Budala. Na vozu se je bohotil tudi puran, ki je poleg "vrzot" simbol Štandreža. Župnik je blagoslovil tudi številne traktorje, kruh in vino. Vsem prisotnim so organizatorji ponudili kos koruznega blagoslovljenega kruha in kozarec domače vinske kapljice. / DP

Iz nadškofovega dnevnika

V nedeljo, 13. novembra, bo msgr. Dino De Antoni ob 10. uri podelil zakrament sv. birmе v župniji sv. Jožefa v Trziču. Ob 12. uri bo v Števerjanu vodil zahvalno nedeljo v prisotnosti članov pokrajinskih Neposrednih obdelovalcev. V ponedeljek, 14. novembra, bo v Gradežu na sestanku odbora za Oglej 2. V sredo, 16. novembra, se bo ob 18. uri udeležil predstavitve knjige Alojza Rebule na sedežu Fundacije Goriške hranilnice. V nedeljo, 20. t. m., bo ob 11. uri podelil sv. birmo v župniji sv. Jožefa delavca v Gorici; ob 16. uri bo v Gradežu na občnem zboru laičnih združenj.

Na volišče je šlo 1650 volivcev Cingolani je zmagal na primarnih volitvah

Goriška leva sredina ima županskega kandidata. Nedeljski izid primarnih volitev je jasen. Na volišču je glasovnico oddalo 1650 volivcev in tako potrdilo udeležbo iz leta 2002, ko je bilo volilcev 1660. Zmagal je kandidat Demokratske stranke in Slovenske skupnosti Giuseppe Cingolani, ki je prejel 851 glasov. Njegov neposredni tekmeč, Andrea Bellavite, ki sta ga podpirala Forum in Zveza leve, je prejel 558 glasov. Ostala dva kandidata, Paolo Del Ponte (Levica, ekološka, svoboda) in Mauro Valentinsig (Italija vrednot) sta prejela 117 in 98 glasov.

Uresničilo se je upanje organizatorjev, ki so bili najbolj zaskrbljeni zaradi volilne udeležbe. Cilj, da bi se volitev udeležilo vsaj 1500 volivcev, je bil dosežen in presežen. To daje izidu primarnih volitev močan pečat, saj so se občani neposredno izrekli glede županskega kandidata. Bistveno pa je bilo dejstvo, da sta Cingolanija podpirali dve politično močni stranki, Demokratska stranka in Slovenska skupnost. Ugled, ki ga uživa Andrea Bellavite, ni zadostoval, da bi lahko premagal Cingolanija. Pomembna pa je bila tudi novost, ki jo prinašajo zmagoviti kandidati in

programske smernice leve sredine. Te imajo kot glavni cilj prenovo mesta Gorice in sprostitve vseh njenih energij za resničen in trajen preporod. Prav na dan volitev se je v dnevnih časopisih spet pojavilo ime Roberta Collinija. 250 goriških osebnosti naj bi podpisalo podporno izjavo z namenom, da levi sredini predloži ravno Collinija kot zmagovitega kandidata za občinske volitve. Kako se bo stvar iztekla, je vprašanje, s katerim se bo gotovo ukvarjala goriška politika naslednje tedne in mesece, čeprav se lahko upravičeno vprašamo, kako je mogoče ob takem rezultatu primarnih volitev karkoli spreminjati. Največja nevarnost

je ravno v tem, da bi leva sredina odšla na volitve razdeljena. Prepričanje vseh štirih kandidatov, ki so nastopili na primarnih volitvah, pa je, da se sedaj odpira najpomembnejše in najbolj zahtevno obdobje. Do občinskih volitev v Gorici je sicer še precej časa, zato bo leva sredina lahko poglobila programske smernice. Najbolj pomembno pa bo delo med ljudmi. Odprto ostaja vprašanje, kdo bo kandidat desnice in kakšno vlogo bo odigral tretji pol oziroma njegov glavni predstavnik Stefano Cosma. Veliko pa bo tudi odvisno od tega, ali bodo v Italiji predčasne vsedržavne volitve.

Julijan Čavdek

V petek, 4. novembra, je bila v cerkvi sv. Nikolaja v Tržiču tradicionalna sv. maša za drage rajne iz Laškega. Mašno daritev je vodil župnik iz Bilj Vojko Žakelj, s petjem pa jo je obogatil cerkveni mešani pevski zbor iz iste vasi. Cerkevemu obredu je sledila vesela družabnost. Gostje in domačini so se po slovesnosti nastavili fotografu pred cerkvijo sv. Nikolaja.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ,
DEKANJA ŠTANDREŽ, SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA

vključno vabijo na predavanje za utrjevanje duha

POT K BOGU PREKO GORA

predavatelj prof. Marija Štremfelj

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 10. novembra 2011, ob 20.30

9. 11. 1991 9. 11. 2011

Bela svetloba lije počasi, lahno' lahno'
iz tvoje večnosti v moj hudi čas.

(T. Pavček)

FRANKA FERLETIČ

Svojci

Novo pri Goriški Mohorjevi družbi Aleksij Pregarc: Amebno razkošje

Amebno razkošje je naslov nove pesniške zbirke Aleksija Pregarca, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. Gre za izbor pesmi, ki so nastajale od leta 1960 naprej. Pesmi tega obdobja so bile v glavnem objavljene v revijah v '70. letih prejšnjega stoletja. Veliko pa je tudi pesmi, ki so nastale po letu 2000. Že sam naslov zbirke Amebno razkošje kaže na avtorjevo iskanje izvora življenja. Biološka prispodobna amebe - enoceličnega bitja, postane v svoji brezobličnosti prispodobna človeške usodnosti, brezimnosti, a je hkrati tudi izziv za vsakega človeka, da se izmota iz te brezobličnosti in neznačajnosti ter dobi svojo izhodiščno pot. Pesnik Aleksij Pregarc, ki ga

poznamo tudi kot gledališkega igralca, režiserja, napovedovalca, pisatelja, prevajalca in publicista, se v svoji poetični izpovednosti "zavzema za občediloveški upor zoper krivice, se navezuje na osebnostne krize in vzpone, na kritično ljubezen do domovine, ki ni niti zamajeno samovšečna in ne zlagano nostalgija... je izraz modernega in modernističnega vitalizma, ki sega čez sleherni obrobje slovenstva", je zapisal Vladimir Gajšek v spremni besedi v knjigi. Knjigo je grafično oblikoval Marko Lupinc. Predstavitve bo v ponedeljek, 14. novembra 2011, ob 17. uri v Galeriji Ars na Travniku v Gorici. Z avtorjem se bo pogovarjal urednik Novega glasa Jurij Paljk.

G. MARIJANU MARKEŽIČU,
župnemu upravitelju marsikaterih župnij na Goriškem,
uredniku revije Pastirček, članu upravnih odborov
KCLB, KTD, Zadruga Goriška Mohorjeva
in vsestranskemu kulturnemu delavcu
ob okroglem življenjskem jubileju
prisrčno čestitamo in mu želimo še veliko zdravih let!

KNJIŽNICA DUŠANA ČERNETA
ZALOŽBA MLADIKA
INŠTITUT ZA DRUŽBENO IN VERSKO ZGODOVINO

vabijo

v sredo, 16. novembra, v dvorano Della Torre
na Carduccijski 2 v Gorici, kjer bo **ob 18. uri**

SREČANJE S PISATELJEM REBULO

ob izidu njegovih knjig v italijanskem prevodu *Notturmo sull'Isanzo*
in *La vigna dell'imperatrice romana*

Spregovorili bodo Ivo Jevnikar, Nadia Roncelli in Liliana Ferrari,
ob okrogli mizi pa bosta sodelovala še pisatelj Alojz Rebula
in prevajalka Martina Clerici.

Za uporabo dvorane se prireditelji zahvaljujejo
Fundaciji Goriške hranilnice.

Ob smrti drage žene
HERMINE BONUTTI
izreka dr. Karlu Bonuttiju,
nekdanjemu veleposlaniku Republike Slovenije
v Vatikanu in velikodušnemu dobrotniku
Katoliškega doma,
ter vsem domačim iskreno sožalje
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
Vabljeni na predstavitev pesniške zbirke

Aleksij Pregarc
AMEBNO RAZKOŠJE

V ponedeljek, 14. novembra 2011, ob 17. uri
v galeriji Ars, Travnik 25 v Gorici

Pesnika in njegovo delo bo predstavil
urednik Novega glasa Jurij Paljk

Obvestila

Župnija sv. Martina škofa v Sovodnjah ob Soči vabi na praznovanje župnijskega zavetnika. V četrtek, 10. novembra, bosta ob 18.30 ura molitve za duhovno prenovo župnije in spovedovanje; v petek, 11. novembra, bosta ob 20.00 blagoslov prenovljenih orgel in orgelski koncert Mirka Butkoviča; v nedeljo, 13. novembra, bo ob 10.00 slovesno praznovanje župnijskega zavetnika in zahvalne nedelje.

Skvati iz Gorice vabijo otroke (od 3. do 5. razreda OŠ), ki bi radi hodili k voličem in volkuljicam, da se jim pridružijo na sestankih, ki potekajo na skavtskem sedežu (drev. 20. septembra 85) ob sobotah od 14.30 do 16.30. Informacije: tel. 346 1538732 (Aljaž).

Društvi Jadro in Tržič organizirata 13. novembra martinovanje v Rihemberku/Braniku. Prijave sprejemajo odborniki obeh društev (0481 482015 ali 0481 474191).

Prosvetno društvo Štandrež vabi na predvajanje slik društvenega izleta po Slavoniji in južni Madžarski, ki bo v ponedeljek, 14. novembra, ob 20. uri v spodnjih prostorih župnijskega doma A. Gregorčič v Štandrežu.

V spomin na dr. Mirko Špacapan bo v soboto, 19. novembra 2011, ob 18.00 darovana sv. maša v župnijski cerkvi sv. Justa v Podgori. Spominsko mašo bo obogatil nastop mešanega pevskega zbora Podgora pod vodstvom dirigenta Petra Priha. MePZ bo zapel dele iz "Maše za očeta Bogomirja", ki jo je napisal sam dr. Mirko Špacapan po očetovi smrti.

Ženski pevski zbor iz Ronk ter društvi Jadro in Tržič v sodelovanju z župnijo sv. Lovrenca prirejajo v nedeljo, 20. novembra 2011, ob 16. uri v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah orgelski koncert v spomin na Bernardko Radetič. Izvajalca bosta Mirko Butkovič in Eva Dolinšek.

Svet slovenskih organizacij vabi članice na redni občni zbor, ki bo v KC Lojze Bratuž v Gorici, v petek, 25. novembra 2011, ob 15.30 v prvem in ob 16.00 v drugem sklicu. Dnevni red: izvolitev predsednika občnega zbora in tajnika, poročilo predsednika, pozdravi gostov, premor, razprava, volitve novih organov, razno. V prvem delu občnega zbora SSO bo kulturni program oblikovala DVS Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela pod vodstvom Mateje Černic.

Kmetija Aleš Komjanc - Jazbine 35 - obvešča, da je oljarna odprta vsak popoldan od 14. do 21. ure za nakup komaj stisnjene ekstra deviškega olja. Cena 15 evrov na liter. Tel. št. 0481 390238 - 3476826207.

Iščem delo hišne pomočnice - likarje, čiščenje v dopoldanskem času. Sem mlajša gospa z izkušnjami pri takem delu. Kličite zvečer na tel. 00386 40307088.

SSK za Goriško sporoča, da je prvi sklic novoizvoljenega Pokrajinskega sveta SSK za Goriško določen za torek, 15. novembra, ob 20. uri. Zasedanje bo potekalo na goriškem pokrajinskem sedežu SSK.

Darovi

Za akcijoriža otrokom patra Pedra Opeke na Madagaskarju in za s. Vesno daruje Š. A. 50 in 100 evrov.

Čestitke

Rodil se je Tinel Pevcu Tomažu Slokarju in ženi Barbari iz srca čestitajo ob rojstvu prvorojenca pevci in pevke MePZ Lojze Bratuž z dirigentom Bogdanom Kraljem. **Župniku Marijanu Markežiču** ob 60-letnici iskreno voščijo župljani iz Pevme, Štmavra in z Oslavja.

Vse najboljše, "stric" Marijan! Birmanska skupine O'Klapa.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 11.11.2011 do 16.11.2011)

Radjska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 11. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 13. novembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 14. novembra (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna, zabavna in zborovska glasba - Novice iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Obvestila.

Torek, 15. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 16. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pričevanje Alberta Svetine - izbor melodij.

**ZVEZA
SLOVENSKE
KATOLIŠKE
PROSVETE - GORICA**

CECILIJANKA 2011
53. REVIIJA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

sodelujejo tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine ter Koroške in Slovenije

posvečena je skladatelju Radu Simonitiju
ob 30-letnici smrti

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

sobota, 19. novembra 2011, ob 20.30
nedelja, 20. novembra 2011, ob 17. uri

Revija poteka pod pokroviteljstvom goriške občine in pokrajinske uprave, ob podpori Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije, Fundacije Casso di Risparmio iz Gorice in Zadrugaške banke Doberdob in Sovodnje v sodelovanju s Svetom slovenskih organizacij

Slovensko stalno gledališče / Premiera: Šoferji za vse čase Korupcija ne pozna meja!

Slovensko stalno gledališče si v tej novi sezoni ob prenovljenem odboru Upravnega sveta, predsednica katerega je dr. Maja Lapornik, in novem umetniškem vodstvu – triumviratu, ki ga sestavljajo režiserji Jaša Jamnik, Boris Kobal in Sergej Verč,

iger s kar stotimi ponovitvami. Na Slovaškem, v gledališču Jana Palarka v Trnavi, pa so mu namenili celo festival, Gavranfest, kot je zapisano v zajetnem dvojezičnem gledališkem listu, ki je izšel ob tržaški premieri, na kateri je bil prisoten tudi avtor. Javno srečanje z

nesel vsebino iz hrvaške realnosti na naša mala zamejska tla. Šoferji predsednikov so se prelevili v bolj skromne voznike podžupanov in županov, ki pa se, čeprav kot "mali ljudje", po vzoru pomembnih politikov mojstrsko znajdejo v političnih vodah, kjer, kot je vsem znano, zelo dobro uspevajo nepoštenost, podkupovanje, podkupljivost, grabežljivost, povzpentištvo in še druge take nečednosti. Šoferja Franček in Niko si v slasti po lahkem zaslužku celo omislita podjetje, da bi si prilastila drugo podjetje na robu stečaja. Taki primeri so v realnem svetu kar pogosti, pa tudi izsiljevanja ob prisluškovanju ... Ko pa se v njune "posle" vmešata še ženi, posebno Frančkova, ki upravlja svoj položaj podobno kot Nušičeva gospa ministrica, se vse skupaj še bolj zaplete. V

svoje "ambiciozne afere" šoferja pritegneta še mladega Adija, alias

Sadama el Yemenuja, da bi lahko nanj zvrгла vso krivdo, če bi se kaj ponesrečilo, saj so muslimani itak krivi za vse!

Komedija, ki bi jo režiser za spoznanje lahko malce skrajšal, ne ponuja gledalcu le lahkotnega hahljanja, pač pa mu odkrito spregovori o naši družbi, v kateri bi se v političnih krogih tudi "male ribice" rade čim bolj in na čim bolj "podel" način okoristile. Konec nam prinaša pošteno streznitev ..., a tisti neutolažljivi jok, s katerim se predstava tudi začinja, kaže na vse kaj drugega ...

"Vajeti" predstave je nedvomno vodil igralec Vladimir Jurc z nardobnim, a tako naravnim opisom šoferja Frančka, pri katerem je kot po navadi suvereno uporabil vse svoje igralske veščine, pa tudi izredno izrazito mimiko, katere višek je bil "cmeravi jok", ko je njegov obraz postal izredno prepričljiva "žalostna grška maska". Poleg njega je blestela Minu Kjuder, nositeljica Borštnikovega prstana, kot njegova ambiciozna žena Štefka, ki se brez sramu predaja podkupljivosti. Njuno hčerko, v ravnanju katere se jasno zrcali obnašanje današnje mladine, je sproščeno odigrala mlada Lara Komar.

Začetek gledališke sezone SSG v Gorici

Za uvod predstava Nekropola

V petek, 11. novembra, bo Slovensko stalno gledališče odprlo goriško abonmajsko sezono s predstavo Nekropola, ki jo je po romanu Borisa Pahorja priredil in režiral Boris Kobal. Ponovitev

Foto Miha Fras

predstave, ki je že doživela velik uspeh zaradi angažiranih vsebin poklona znamenitemu tržaškemu pisatelju, ki je preliil v knjižno izpoved grozljivo izkušnjo koncentracijskega taborišča, bo na sporedu ob 20.30 v gledališču Verdi v Gorici. Produkcija Mestnega gledališča ljubljanskega, Društva Celinka in KUD Podtopoli uprizarja pretresljiv spomin avtorja literarne predloge Borisa Pahorja, neposrednega udeleženca "dežele mrtvih", ki z odpiranjem osnovnih etičnih in eksistenčnih vprašanj nagovarja tako starejše generacije kot tudi mlajše, ki se morajo soočiti z dediščino nečloveške preteklosti, da bi je ne ponovile v prihodnosti. Gledališka interpretacija univerzalne teme romana Nekropola spodbuja razmišljanje o etiki, zlorabi ideologij, preživetju v skrajni točki razčlovečenja in o soočenju z neosebnim zlom. Po zamisli režiserja se pot v pekel vije skozi beloobrazne in brezizrazne sence, ki spremljajo gospoda P., v interpretaciji igralca Pavleta Ravnohriba, pri ponovnem ogledu lagerja v kraju Natzweiler-Struthof. Predstava bo na sporedu tudi v čedajskem Vabilu k abonmaju, in sicer v četrtek, 10. novembra, ob 20.30 v cerkvi Santa Maria dei battuti v Čedadu. Naslednji termin za goriške abonente pa bo v ponedeljek, 21. novembra, ob 20.30 v Kulturnem centru L. Bratuž v Gorici, ko bo na sporedu ponovitev letošnje uvodne produkcije SSG, komedije Šoferji za vse čase Mira Gavrana v režiji Borisa Kobala. Za vse predstave goriškega abonmaja bo Slovensko stalno gledališče poskrbelo tudi za brezplačni avtobusni prevoz gledalcev iz okoliških vasi.

SSG-TSS Foto Agnese Divo

prizadeva, da bi na svoje predstave privabilo čim širši krog gledalcev, ki bi se v gledališču spet počutili doma. Želi si tudi, da bi se čim prej odrgalo od tiste "gluhe loze", v katero je zašlo na Goriškem, ko lansko leto ni bilo tu niti abonmajске sezone. Hkrati si prizadeva, da bi publiko pridobilo tudi v Benečiji, kjer je letos prvič v svoji zgodovini razpisalo abonma. Prvi pozitivni znaki so, po besedah Lapornikove, že vidni, saj je baje v Trstu število abonentov že naraslo. V Gorici in Benečiji pa se abonmajska kampanja ni še sklenila. Da veje v gledališču neko novo ozračje, je bilo čutiiti že v petek, 4. novembra 2011, ko je na velikem odru tržaškega Kulturnega doma doživela slovensko krstno uprizoritev satirična komedija Šoferji za vse čase slavnega hrvaškega dramatika, romanopisca in mladinskega avtorja Mira Gavrana (Zagreb, 1961), čigar dela so prevedena v kar 35 jezikov in se zelo pogosto pojavljajo na poklicnih, pa tudi ljubiteljskih odrih. Gavran je zanje prejel vrsto prestižnih nagrad tudi v tujini. Od l. 2002 ima s svojo ženo, igralko Mladeno Gavran, Teater Gavran, v katerem vsako leto odigrajo eno izmed njegovih

njim je bilo pred začetkom predstave, po njej pa se je, vidno zadovoljen, pridružil igralcem ob priklonu. Medtem pa je publika, ki je skoraj popolnoma zasedla veliko dvorano, prisrčno in dolgotrajno ploskala nastopajočim, ki so pod prepoznavno taktirko režiserja Borisa Kobala, Tržačana po rodu, ki pa se bolje počuti v slovenski prestolnici, kjer živi že vrsto let, "podomačili" satirično komedijo in jo zasidrali v naši mali "zamejskosti". Ta pa v marsičem odslkava širšo stvarnost. Komedijsko-ironično žilico Borisa Kobala, ki preveva vse njegove režijske, pa tudi igralske interpretacije, njegov estetski pristop in gledališki izraz je bilo tudi tokrat lahko prepoznati v celotnem režijskem konceptu, pa tudi v drobnih detajlih (ne nazadnje "poskakovalna" hoja-korakanje igralcev ob začetku avtorja Mira Gavrana (Zagreb, 1961), čigar dela so prevedena v kar 35 jezikov in se zelo pogosto pojavljajo na poklicnih, pa tudi ljubiteljskih odrih. Gavran je zanje prejel vrsto prestižnih nagrad tudi v tujini. Od l. 2002 ima s svojo ženo, igralko Mladeno Gavran, Teater Gavran, v katerem vsako leto odigrajo eno izmed njegovih

V galeriji Ars idealizirani svet otrok Jelke Reichman

V galeriji Ars v Ljubljani so 3. novembra odprli razstavo ilustracij Jelke Reichman. Na ogled je ilustratorkin idealiziran svet iz knjige Bine Štampe Žmavc Mižekmiž ter iz zbirke pesmi več avtorjev Uspavanke. Reichmanova velja za eno najbolj razpoznavnih slovenskih ilustratoric, ki je s svojim značilnim umetniškim izrazom zaznamovala več generacij otrok.

V razstavljenih ilustracijah iz Uspavank, ki so bile prvotno objavljene kot naslovnice revije Cicido, in iz slikanice Mižekmiž "najdemo tisto, kar nas pri Jelki vedno znova pritegne: realistično podajanje upodobljenih likov, prikazanih z veliko ljubkostjo, najsi gre za predmete, živali ali otroke, in predvsem izredno toplino, ki jo še posebej v današnjem času pogosto pogrešamo v medsebojnih odnosih", je ob razstavi zapisala vodja galerije Ars Sonja Bezenšek.

Glavni umetniški junaki so otroci. "Nasmejani ali žalostni, zamišljeni ali razposajeni, zvedavi ali speči, vedno so neizmerno ljubki, z velikimi očki in zavihanimi noski, taki, da nam sežejo v srce", meni Bezenškova. Avtoričine ilustracije odlikuje velika risarska spretnost, drznost pri uporabi barve, kompozicijska usklajenost med barvo in nešetimi upodobljenimi predmeti, naravo in figurami ter odlično poznavanje obravnavane tematike. Ilustratorica se zna živeti tako v bidermajersko okolje stare Ljubljane - razvidno v Povodnem možu - kot v svet lačnih otrok s socialnega dna iz zgodb Prežihovega Voranca, ki ga izrazi s hladnimi barvami ter z minimalističnimi, likovno prečiščenimi elementi. Tudi botanični svet ji ni tuj, pri čemer pazi, da su upodobitve dreves, cvetic in sadja razumljive preprostemu otroškemu dojemanju, a dovolj natančne, da bi jih lahko preučeval tudi kak botanik.

Jelka Reichman (1939) poleg Marlenke Stupica, Ančke Gošnik Godec in Marjance Jemec Božič sodi v generacijo štirih ustvarjalic, ki so močno zaznamovale zgodovino slovenske otroške ilustracije. Po študiju na Akademiji za likovno umetnost je sodelovala s številnimi založbami. Za založbo Mladinska knjiga, s katero sodeluje od leta 1964, je doslej prispevala že blizu 100 oprem in ilustracij za otroške knjige. Za svoje delo je prejela več nagrad, med njimi kar tri za življenjsko delo - Levstikovo nagrado, Zupančičevo priznanje ter nagrado Hinka Smrekarja.

razlagajo, in na koncu, ko ga razumejo.

Dolgoletno bivanje v Sojnicji je bilo zanj kot nalašč za razmišljanje in pisanje. Ob branju njegovih del spozna bralca koroško precej drugačno, kot jo je poznal, in jo spoznava z drugega zornega kota, kot mu jo včasih predstavljajo mediji. Pisal je zelo razgibano prozo z bogato domišljijo, svojstvenim sarkazmom in velikokrat tudi jedkostjo. Dramska besedila so bogata, in če se igralci vživijo v vloge, pričarajo gledalcem enkratno doživetje. Njegov šegavi značaj je bil zame vedno

uganka in velikokrat sem se moral premagovati, da ne bi prasnjal v prevelik smeh. Vedno je poslušalca pogledal z ostrim pogledom in prišli so do izraza njegovi brki, ki so se sami od sebe naježili; podzavestno si obstal in poslušal kot

okamenel. Malo sarkastično: "Tedad je bil podobno naježenemu ježu". Nekaj podobnega sem doživel, ko mi je poklonil knjigo *Poezija in proza, skurna in gorša, okrogla in oglata, žlehtna in žlahtna* s posvetilom: "Človek blodi, dokler hodi. / Marsikdo zavsema zajde. / Pravo pot le tisti najde, / ki po njej ga knjiga vodi. / Ob prebiranju te knjige sem spoznal njegov življenjski križev pot, pa tudi njegovo zanimivo koroško mladost in dijaške dopvite. V pismu, pozneje, mi je še poslal testament, ki naj bi ga jaz izpolnit. Glasi se: "Ko me bodo djali v zemljo, me moraš Ti trikrat požegnati z žegnano vodo, potem se pridruži pogrebem in pojdi na kisljo župo in klobase ...". Svojtveni tekst, pa kljub vsemu mi bo ostal v nezpozabnem spominu ... Počivaj v miru Božjem med Tvojimi najdražjimi, dragi Janko, in hvala za vse tiste lepe ure, ki smo jih skupaj preživeili!"

Ambrož Kodolja

In memoriam Janko Messner 1921 - 2011

Človek blodi, dokler hodi ...

So ljudje, ki se vam vtisnejo v spomin in jih zlepa ne pozabite. Takšen je bil zame tudi prof. Janko Messner, zanimiva koroška osebnost, pa tudi posebnost. Rojen je bil 13. decembra 1921 v Dobu (Aich) pri Pliberku. V Ljubljani je diplomiral na Filozofski fakulteti, vrsto let je poučeval najprej na gimnaziji na Ravnah na Koroškem in potem na slovenski gimnaziji v Celovcu. Za literarno ustvarjanje je prejel nagrado Zlata Praga 1977 in leta 1988 nagrado Prešernovega sklada. Za dvojezično literarno ustvarjanje (slovenščina-nemščina) pa najvišje avstrijsko odlikovanje Avstrijski častni križ. V medijih je zbudil veliko zanimanja ne samo v Avstriji, ampak tudi drugod, ko je leta 2008 zaradi neuresničitve 7. člena Avstrijske državne pogodbe odklonil nagrado 6.000 evrov, ki so mu jo podelili ob

podelitvi kulturnih nagrad dežele avstrijske Koroške. Prihajal je na razna srečanja v Slovenijo. Njegovi posegi so bili vsaj za nas, ki jih nismo bili vajeni, svojstvena posebnost. Vedno je znal na njemu lasten šegav način poseg zabeliti

tako, da velikokrat nismo vedeli, ali se "heca" ali misli resno. Navadno smo se smejali, čeprav velikokrat niti nismo razumeli, kaj je hotel, in smo bili podobni tistim srečnežem, ki se smejejo trikrat. Najprej, ko vic poslušajo, potem, ko jim ga

ZALOŽBA MLADIKA

čestita

prof. MARIJI PIRJEVEC

za življenjski jubilej in

za uspešno delo na področju

širjenja slovenske kulture v Trstu

Poslušajmo ... z branjem

Bobby McFerrin - Simple pleasures (EMI/Manhattan, 1988)

Ta teden sem za našo besedno poslušalnico izbral ploščo, ki ji brez zadržkov lahko rečem usodna, in to iz več razlogov. Gre za eno temeljnih del slobodne lahke glasbe, revolucionarni prispevek k vokalnemu ustvarjanju, temeljni preskok med žanrskimi definicijami. Plošča je nastala v mojem rojstnem letu, "davnega" leta 1988, še vedno pa ohranja diamantni blisč, zato brez skrbi: še vedno kraljuje na prodajnih policah. "Preprosti užitki" vokalnega genija Bobbyja McFerrina ostaja eden najboljših albumov v zgodovini popularne glasbe.

Simple pleasures je Bobbyjev četrti studijski album, do danes jih je izdal okrog petnajst, vendar ni samo eden na spisku mnogih. Gre za konceptualni, fenomenalni, avtorski plošček: na njem dobimo le McFerrinovo glas, ki ga je s tehnologijo večkrat posnel in "zgradil" v številne vokalne plasti. Na ta način so možnosti samostojnega vokalnega ustvarjanja pomnožene: melodijski liniji se dodajajo basovska, pa še skandinavski ritmi, pocukrani glasovni dodatki in... zgodovinski album je zagotovljen. Gre za tehniko, ki jo prepoznamo pri irski "easy listening" pevki Enyi, danes pa jo obvladajo tudi začetniški amaterji.

Ploščo uvaja slavna skladba "Don't worry, be happy" (Ne skrbi, bodi srečen), ki je prodrla v kolektivno zavest neke dobe in jo poznamo prav vsi, ob njej pa je še nekaj zanimivih priredb ter navdušujoča "Drive" (Vozi), v kateri slavni pevec uporabi pionirske tehnike vokalnega petja. Z njim se je javnost začela spraševati, ali ni glas mogočen instrument, ki lahko zavibrira kot violina, "zadoni" kot udarec strele, počti kot porcelan. Bobby McFerrin je s to ploščo prevzel glasbeno kritiko in seveda tudi aparat medijske industrije, saj je z njo prejel tri nagrade Grammy za ploščo, najboljšo skladbo (Don't worry) in najboljši pop vokal leta ter dodal še neskončno prodajnih uspehov vse do današnjih dni. Če bi radi slišali in videli Bobbyja McFerrina v najboljši luči, vam na srce polagam še njegov prekrasni DVD "Live in Montreal" (V živo iz Montreala, 2005), v katerem se genij sreča z lastno genialnostjo in veličastnimi glasbenimi mojstri.

Jernej Šček

Založba Mladinska knjiga / Ob 30-letnici smrti Edvard Kocbek - Mesec s kolobarjem

Založba Mladinska knjiga je v četrtek, 3. t. m., na dan tridesete obletnice smrti Edvarda Kocbeka, v knjigarni Konzorcij v Ljubljani predstavila izbor njegove partizanske lirike. Pesmi je za knjigo z naslovom Mesec s kolobarjem izbral akademik dr. Boris Paternu. Dodal jim je spremno študijo o tem danes že skoraj pozabljenem delu Kocbekovega pesniškega opusa, za katerega meni, da je čas, da se ga spet spomnimo, saj po njegovem mnenju na Kocbeka gledajo preveč politično in bi bil že skrajni čas, da "tako levica kot desnica enkrat utihneta pred opusom velikega pesnika". Kocbekova partizanska poezija je drugačna od ostale partizanske poezije in ima tudi drugačno usodo od tiste, ki jo poznamo kot kanonizirano in se je uveljavila že med vojno. V njej je zajeta njegova osebna in zgodovinska drama, je na predstavitvi poudaril akademik Paternu.

Kocbek je po mnenju akademika Paternu v svojih partizanskih pesmih "totalna osebnost", postavlja "totalna vprašanja" tudi o partizanski poeziji, ki jih drugi partizanski pesniki niso postavljali. V njej so, tako Paternu, vsi človeški položaji, od zvestobe uporu do dvoma, od smrtnih situacij do idila, od ekstaze do tesnobe in globokega občutka krivde, izrecno pa je akademik Paternu poudaril tudi religiozno poe-

zijo, predvsem pa je to "tiha poezija", kot se je izrazil sam Kocbek, ko se je med vojno odločil, da je ne bo objavljajal, češ da je njegova poezija pretrga za tisti krvavi čas. "Nekoč je ta poezija bolj motila levico, danes mogoče bolj moti desnico", je dejal Paternu. Edvard Kocbek med vojno svojih pesmi ni objavljajal, kar je bila njegova odločitev. Po Paternu je besedah se je kot aktivist Osvobodilne fronte in najbližji sodelavec partijskega vodstva zavedal, da je to tip poezije, ki ne sodi v državno javnost. Čeprav v njej ni bilo nič diverzantskega, pa s

Z leve: dr. Mihael Glavan, akademik dr. Boris Paternu, urednica Nela Malečkar (foto JMP)

svojim "totalnim pogledom", tudi z druge strani, to v tistih časih ni bila mobilizacijska poezija. Po vojni pesmi ni mogel objavljati, ker se je bil prisiljen umakniti iz političnega in javnega življenja. Kljub temu da je imel leta 1951 in leta 1954 zbirko pripravljeno za izid, je izšla šele leta 1963 pod naslovom *Groza*. Akademik Paternu sicer zagovarja tezo, da se je slovenski pesniški modernizem formiral prav s Kocbekom:

"Če bi njegova zbirka izšla leta 1954 ali 1955, bi bil prelom v modernizmu zaznamovan s Kocbekom, tako pa se je ta zgodil šele leta 1958, 1959, ko so svoje zbirke objavili Dane Zajc, Gregor Strniša, Veno Taufer". V knjigi so objavljene pesmi iz dveh Kocbekovih zbirk - *Groza* in *Pentagram*, poleg spremne študije pa ji je dodana še dokumentarna biografija, v kateri je dr. Mihael Glavan skušal predstaviti Kocbekovo izkušnjski svet oziroma procese, ki so povzročili nastajanje te lirike. Dr. Glavan je na predstavitvi dejal, da je bila izbira foto-

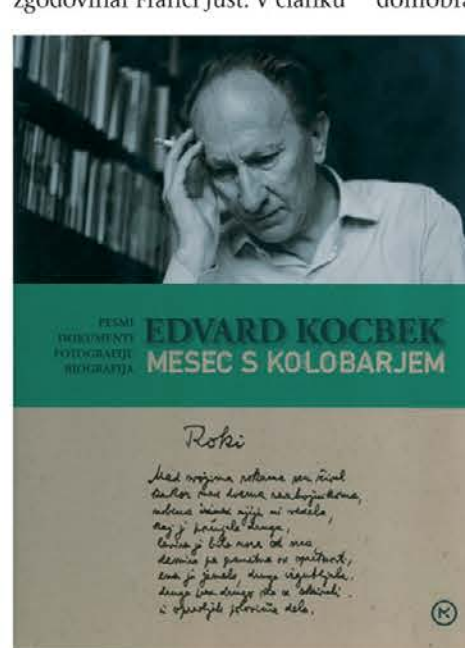
grafij za album o Kocbeku zahtevna, izjemno pa je bil zadovoljen s fotografijo Joca Žnidaršiča na naslovnici, knjigo pa je lepo opremil Klemen Kunaver. Dokumentarna biografija dr. Mihaela Glavana z bogatimi slikovnimi gradivom ter izbranimi odlomki iz Kocbekovih dnevnikov in poezije tako pregledno podaja zaledje pesnikovega delovanja in ustvarjanja v rokih in dolomit-kih gozdovih, osvetljuje njegovo

"tovarišijo", posega pa tudi v čas pred vojno vihor in po njej. Kdo je bil Edvard Kocbek?

Edvard Kocbek je bil pretanjeni pričevalec 20. stoletja in s svojimi temeljnimi sporočili in veličino "ostaja mogočno drevo, ki na nas še vedno meče senco", kot je Kocbeka nedavno opisal pesnik in dramatik Ivo Svetina. Zgodovinar Peter Vodopivec pa je nedavno povedal, da Kocbek ostaja aktualen v sodobnosti, saj je presegel ideološke delitve in pokazal, kaj pomeni biti avtonomen intelektualec. Že v gimnazijskih letih je Kocbek objavil članek o prenovitvenem gibanju mladih katoličanov. Študij bogoslovja je zapustil in leta 1930 diplomiral v romanistiki. Odpotoval je v Francijo, kjer se je seznanil s personalistično filozofijo in se povezal z revijo levo orientiranih katoliških intelektualcev *Esprit*. Pozneje je bil idejni vodja s personalizmom navdahnjene revije *Dejanje*.

V Lyonu je leta 1931 začel pisati dnevnik, ki ga je s krajšimi prekinitvami pisal skoraj do smrti 3. novembra 1981. Nekaj zapisov je bilo objavljenih tudi v času njegovega življenja in pozneje pri Cankarjevi založbi, vendar je po Inkretovih besedah materiala za 20 knjig, ki "zaradi indolentnosti najrazličnejših oblastnih struktur" stoji v trezorjih Narodne in univerzitetne knjižnice. Andrej Inkret je pred kratkim namreč napisal knjigo *In stoletje bo zarjelo*, ki je naletela ne velik odmev. Kocbekov pesniški prvenec je bila zbirka samosvoje lirične govornice *Zemlja* (1934). Zemlja Kocbeka predstavlja metaforo za celovitost sveta in človekovo popolno pristnost v njem, ki pa se v kasnejših zbirkah zaradi pesnikove usode rahlja, je na simpoziju le-

ta 2004 ob 100-letnici Kocbekovega rojstva povedal literarni zgodovinar Franci Just. V članku

Premišljevanje o Španiji (1937)

je Kocbek ugotavljal, da so se v španski državljanski vojni vodilni katoliški krogi postavili v službo fašizma in s tem sprožili številne napade v katoliškem tisku. Leta 1941 se je kot predstavnik krščanskih socialistov pridružil odporniškemu gibanju in postal član izvršnega odbora OF. Leta 1943 je podpisal Dolomitsko izjavo, ki je ukinila koalicijski značaj OF in vodilno vlogo dodelila Komunistični partiji. Pozneje so ga partijski tovariši izigrali. Po nastopu na jubilejnim kongresu OF leta 1951 v Ljubljani, na katerem je poudaril, "da nima nihče v posesti dokončnih formul za družbeno in življenjsko odrešenje", je bila, kot piše Inkret, postavljena zahteva, "da je treba Kocbeka pripraviti v položaj, da bo moral kapitulirati". Sledila je zbirka novel *Strah in pogum*, ki je prinesla Kocbekovo prislino upokojevit in izključitev iz političnega in javnega življenja, njegovo zasebno življenje pa je bilo pod drobnogledom več kot 50 agentov Službe državne varnosti. Začel je prevajati iz nemščine in francoščine. Leta 1975 je v intervjuju z Borisom

Pahorjem in Alojzom Rebulo spregovoril o povojnih pobojih domobrancev v Kočevskem rogu. Za pesniško zbirko *Groza* je leta 1963 prejel Prešernovo nagrado. Ob tem je za revijo *Naši razgledi* dejal: "Družba je postala nezaupljiva, skoraj sovražna do kulture, do njenega stvariteljskega in kritičnega značaja. (...) Opravilo umetnikov je torej v tem, da z nemir in vprašnji trgamo človeka iz udo- bja, dogmatizma, omejenosti in sovražstva (...)".

"Zavračam nevtralnost, vzornost ali koristnost in zgolj igrivo omamo. Trudim se za stik s človekom, rad bi mu govoril z razumljivo govorico, ki pretresa, vznemirja, prebujajo in naravnava v svobodo", je dejal Kocbek leta 1965 na predavanju v tržaškem Kulturnem domu.

Na predstavitvi knjige *Edvard Kocbek - Mesec s kolobarjem* je akademik Boris Paternu dejal, da Kocbek samocenzure ni poznal, da je bil do svoje poezije zelo strog in je vedno izhajal tudi iz konkretnega sveta; Paternu je tudi podčrtal izjemno Kocbekovo držo "pomembnega politika, saj je nenehno opozarjal partijo in svoje partijske tovariše, da obstajata demokracija, pluralnost, nenehno je to počel z visoko etično držo", in prav tu so ga politiki prezrli in ga še danes po mnenju akademika Paternu politiki prezrejo. Sicer vmesna, a na predstavitvi knjige *Edvard Kocbek - Mesec s kolobarjem* resno izrečena pripomba akademika Paternu, da se je treba vprašati, koliko "naši politiki kulturo sploh poznajo", je izzvenela kot tiho, a na trdnih temeljih stoječe opozorilo. In je bila istočasno vsem prisotnim tudi v razmislek, kako živ je še danes Edvard Kocbek.

JUP

Nova številka revije Aeolo

Med italijanske bralce je na polovici septembra prišla nova številka literarne in družbeno-kulturne revije Aeolo s pomenljivim naslovom *Queer as folk, folk is queer*. Revija izkazuje v zadnjih letih veliko pozornost tudi našemu prostoru, v tem duhu je na njenih straneh tudi tokrat svoje mesto našlo besedilo tržaškega publicista Primoža Sturmana.

Glavnina številke je namenjena problematiki integracije in diskriminacije, s posebnim poudarkom na gejevskih in lezbičnih gibanjih, pa tudi na vprašanju rasizma. V tem oziru je na njenih straneh objavljen intervju z Anno Camaiti Hostert, ki je avtorica znane knjižne uspešnice z naslovom *Pasing*, v kateri obravnava prelivanje in razkroj različnih istovetnosti. Od avtorjev, ki prihajajo iz naše dežele, naj ome-

nimo Ivana Buttignona (letnik 1977), ki predava na tržaški in videmski univerzi. Primož Sturman se v svojem prispevku z naslovom *L'arenaria si specchia nel calcare* (Lapor se zrcali v apnencu), ki je hkrati prva njegova avtorska objava v italijanskem jeziku, osredotoča na srečevanje in prepletanje kultur na prostoru med Alpami in Jadranskim morjem. V svojem besedilu navaja pomembne tržaške avtorje, kot so Claudio Magris, Fulvio Tomizza, Boris Pahor in Alojz Rebula, pa tudi velika imena slovenske književnosti, denimo Srečka Kosovega in Alojza Gradnika. Zemljepisna in geološka različnost naših krajev se tako v besedilu prepleta z narodnostno in jezikovno. Tokratno Sturmanovo literarno izvajanje se v reviji Aeolo postavlja ob bok njegovim literarnim prevodom slovenskih tržaških piscev Borisa Pahorja in Alojza Rebule ter slovenskih pesnikov Primoža Čučnika in Andreja Hočevarja, katerima se bo v naslednji Aeolovi izdaji pridružil še Aleš Šteger. Revija Aeolo bo v kratkem na razpolago v pomembnejših knjigarnah v Trstu, med drugimi tudi v Tržaški knjigarni v mestu in na Opčinah.

V gore z glavol!

55 zavarovanih plezalnih poti (Andrej Mašera, Sidarta, 2011)

Ljubezen do gora je večkrat stigmatizirana dejavnost, ki jo plitvo javno mnenje povezuje s čudaki, samotarji, norimi ljudmi, ki brezglavo rinejo po nevarnih poteh in ne poznajo prioritete v življenju. "Kaj jim je bilo tega treba, kaj niso vedeli, čemu grede naproti, ko pa bi lahko ležali na varnem pred pečjo na kavču". Res je, to je povsem legitimna izbira, ki se (predvsem v mrzlih nedeljskih popoldnevih) prav 'šika'. Mislim pa, da take definicije niso vedno utemeljene, predvsem za vse, ki se z gorami ukvarjamo s srcem, z dušo in možgani. Ljubezen do gora zahteva celega človeka in navadno izbira samo tiste, ki so pripravljeni. Naravna selekcija je v hribih hiter in določujoč proces. Odločili smo se, da bomo v seriji člankov v našem tedniku spoznavali svet gorništa, planinstva, hribolazenja, plezanja in alpinizma ter ljudi, ki se ukvarjajo s temi dejavnostmi. Da bi dokazali nujno racionalnost in "glavo", ki je v vertikalnem, navpičnem svetu potrebna, se bomo nekaterih tematik "iz višin" dotaknili preko literature, ki je temelj vsakega za-vestnega hribovskega

življenja. Vrsta člankov bo torej nudila izbor, po našem mnenju, najboljših vodnikov in knjig o gorah v naših krajih, s čimer ne bomo mogli biti popolni, a upajmo vsaj koristni. Gradivo bomo črpali iz založbe Planinske zveze Slovenije (PZS) in založbe Sidarta ter nekaterih drugih virov. Vodnik *55 zavarovanih plezalnih poti* strokovnjaka Andreja Mašera je najnovejša, najbolj ažurirana in popolna orientacijska literatura za vse, ki se radi spopadajo s t. i. feratami. Te z jeklenimi pripomočki (jeklenicami, klini, skobami) opremljene gorske poti so nekaj nastale kot pomoč pri doseganju gorskih vrhov. Slavniti trentarski divji lovci in prvi julijski opazovalci so si pomagali, kot so pač znali: z zagozdo, stopničko, lesenim klinom za stopničko. V času prve in druge svetovne vojne je naše gore prevzel prvi boj za zavzetje vrhov, ker pa se je državna meja desetletja premikala, so slovenski in avstrijski ter italijanski planinci trasirali svoje zavarovane poti na očake, kot so Mangart, Prisojnik, Triglav. Nove tehnologije so po padcu meja omogočale vse bolj tehnično 'ple-

zarijo', ki je bila dostopna ne samo alpinistom, ampak tudi navadnim gornikom. 'Feratarstvo' je danes postala prava samostojna gorniška disciplina, ne več samo pomoč pri težjem osvajanju vrhov po samotnih, ostrih, zahtevnih dostopih. Ferate same so postale cilj. Njihova značilnost je, da lahko gornik prestopa zahtevne skalne odseke in stene s stalnim varovanjem oz. pripetostjo na jekleno vrv-jeklenico. Te poti bi bile drugače izključno domena alpinistov. Vodnik *55 zavarovanih plezalnih poti* je alfa in omega 'feratarstva' v Sloveniji in zamejstvu, ponuja pa novo kategorizacijo, ki jo uvaja sam Mašera. Ferate so razvrščene v šest težavnostnih stopenj, od lažjih PP1 do "ekstremnih" PP6. Poleg klasičnih ferat v visokogorju, kot so Hanzova na Prisojnik, pot Mire Marko Debelakove po Kanjavčevih polcah, Italijanske poti na Mangart, tiste Skozi Žrelo na Storžič, najdemo nam bližje Furlanovo pot na Gradiško Turo pri Vipavi, Pogačnikovo pot na Grmado pri Ljubljani ter najnovejšo, letos zvrtno Gonžarjevo peč pri Velenju, ki predstavlja najtežjo in prvo "ekstremno" ferato pri

nas po vzoru avstrijskih in francoskih.

Vodnik opozarja na potrebne fizične in psihične sposobnosti obiskovalcev ter nujno opremo, ki gre od primerne obutve, čelade do samovarovalnega kompleta. Andrej Mašera opozarja tudi na nevarnost, da bi po vzoru tujine prekomerno "vrtali" v naše gore, a kot se zdi, je PZS jasna: nič novih zavarovanih plezalnih poti v visokogorju. Dragi bralci in bralke, brez skrbi: feratarskih doživetij pri nas je že desetletja na pretek. Samo dovolj samokritičnega priznavanja lastnih sposobnosti in prostora bo prav za vse! Zavarovane plezalne poti so pravi balzam za gornike, ki od sebe zahtevajo nekaj več. Toda ne pozabimo na naravo, v katero vstopamo.

JŠ

Sv. Just / Hvaležnica 2011

Vsako leto se verniki tržaške škofije zberejo v stolnici sv. Justa, da se skupno zahvalijo Bogu za preteklo leto. Tako je tudi letos stekla tradicionalna hvaležnica, katere se je udeležilo veliko število vernikov. Prati tako so bili tradicionalno prisotni skavti in narodne noše. Skavti

Foto Kroma

so kot vsako leto pripomogli k izvedbi maše z branjem beril in prošnji ter s petjem in nošenjem darov iz posameznih župnij tržaške škofije. Mašo je s petjem popestril tudi zborček osnovnošolcev pod taktirko sestre Karmen, glavno vlogo pa je imel zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov pod vodstvom Edija Raceta in ob spremljavi organista Tomaža Simičiča. Mašo je g. škof Giampaolo Crepaldi daroval v slovensčini, čeprav je homilijo povedal v italijanščini. Poudaril je predvsem pripravljanje in pomen škofijske sinode, ki bo potekala prihodnje leto. Po škofovem blagoslovu in voščilu za prihodnje liturgično leto je slovesno zadonela zahvalna pesem, ki je sklenila vsakoletno slovesnost. Sledila je družabnost s prigrizkom v kletnih prostorih slovenskega pastoralnega središča, kjer so se pred hvaležnico zbrali skavti, da bi se spomnili pokojnih sester in bratov, ki so darovali svoje življenje za skavtsko organizacijo. / Matjaž De Luisa

Kratki

60. obletnica delovanja SZSO

V nedeljo, 30. oktobra 2011, so se tržaški in nekateri goriški skavti zbrali v Škednju, da bi proslavili svojo 60. obletnico neprekinjenega delovanja. Skupaj so se zbrali pri domu Jakoba Ukmarja, od koder so krenili proti cerkvi sv. Lovrenca, v kateri je g. Dušan Jakomin daroval sveto mašo.

Med mašo so se spomnili začetkov in ustanoviteljev prve organizacije, kateri so sledile še tri druge, ženska tržaška ter moška in ženska goriška. Kasneje so se te štiri organizacije združile v eno samo in tako je nastala tale, ki jo še danes poznamo kot Slovenska zamejska skavtska organizacija. Prikazali so sedanje aktivnosti organizacije in pogled v prihodnost svojega dela. Mašo so skoraj v celoti oblikovali skavti, saj so poskrbeli za pesmi, uvod v mašo, uvod v mir, misel za očenaš, prošnje in zahvale, kot se za skavtsko mašo spodobi.

Maši je sledila družabnost v domu Jakoba Ukmarja, v katerem so sami skavti poskrbeli za prigrizek in pijačo. Istočasno je na pokopališče pri Sv. Ani šla delegacija skavtov položiti vence na grobove tam pokopanih pobudnikov skavtske organizacije. / Zbirčni orel, Wčn Pwčn Klan

V Slovensko stalno gledališče z avtobusom

Slovensko stalno gledališče bo letos poskrbelo za odpravo že kroničnih težav, ki jih imajo gledalci s parkiranjem. Prva novost je namenjena obiskovalcem večernih predstav, ki bodo od letošnje sezone lahko izkoristili možnost parkiranja po zelo ugodni ceni. Vsi gledalci bodo imeli namreč na razpolago pri gledališki blagajni parkirne kupone po izjemni ceni 1,50 evra (štiri ure) za parkirno hišo ParkSd na ulici Pietaj 7. Kupone bodo lahko dvignili predhodno ali ob vstopu v gledališče na dan predstave. Uporabnik mora ohraniti tudi listek, ki ga je prejel ob vstopu v garažo, saj sta za izhod iz parkirne hiše potrebna listek in kupon. Ob petkih in sobotah bo avtobus brezplačno vozil iz parkirne hiše v gledališče in nazaj (odhoda iz parkirne hiše ob 19.50 in 20.10 in dvakrat po predstavi). Abonenti in gledalci nedeljskih, popoldanskih ponovitev predstav pa bodo imeli na voljo posebno ugodno ponudbo s prevozom z Opčin in Sesljana do gledališča in nazaj.

DSI Borut Rutar gost v Peterlinovi dvorani

Krik mačehe, ki je spremenil zgodovino ...

Ta zapis gre nedvomno začeti z navedbo naslova knjige samostojnega kulturnega delavca, literata in publicista, sicer ekonomista po izobrazbi, Boruta Rutarja, ki so jo tržaškemu občinstvu ob moderatorju Ivu Jevnikarju predstavili na večeru Društva slovenskih izobražencev v ponedeljek, 31. oktobra.

Krik mačehe se glasi naslov knjige, ki jo je letos izdala celovška Mohorjeva. Naslov je izbran po odločilnem trenutku, zaradi katerega je Mussolini še za sedem tragičnih let ostal pri življenju: po izjavah atentatorja Franca Knavs, člana celice Tigra iz Čezsoče, je samomorilski napad na duceja v Kobaridu leta 1938 preprečila njegova mačeha, ki je le nekaj ur pred prihodom diktatorja posumila, da sin namerava storiti kaj hudega ...

Člani protifašistične organizacije TIGR so namreč v želji, da bi se uprli rasističnemu režimu na območju, ki ga je po prvi svetovni vojni zasedla Italija, skovali načrt, kako bi se znebili Mussolinija. Leta 1938 je Italija proslavljala 20. obletnico zmage v 1. svetovni vojni in Kobarid, kjer so odkrili veliko kostnico, je bil 20. septembra zadnja postaja Mussolinijeve turneje po tedanji Julijski krajini. Franc Knavs naj bi ga v kordonu slovenskih fantov pričakal ob robu ceste. "Ko bi se mimo počasi popeljala limuzina z Mussolinijem, naj bi se hitro, po nekaj ko-

rskih, pognal v njeno notranjost za zadnje sedeže in sprožil sedemkilogramski eksploziv. Ta je bil zapet okoli pasu pod črno srakco uniforme", piše avtor v razdelku knjige pred poglavjem, ki je namenjeno zaslišanju fašističnih oblasti Francu Kavsu. Atentatorja in potek priprav ter načrt izvedbe so preiskovalci razkrili šele po dveh letih, po množičnih aretacijah oktobra in novembra 1940, med preiskavo

Foto IG

obsežne mreže TIGR na celotnem Primorskem. "Ta organizacija je tedaj v vsej deželi že izvajala podtalno vsenarodno vstajo, ki je združevala demokratične, liberalne in katoliške sile, priključila pa se je tudi komunistična skupina Pinka Tomažiča. Vse je združeval osnovni cilj: osvoboditev Primorske in njena priključitev matičnemu narodu". Zapisnik zaslišanja Franca Knavs je izjemne vrednosti, saj slovenskemu zgodovinopisju odpira širok

pogled v večplastno delovanje organizacije v obdobju 1930 do 1941.

Na večeru v Peterlinovi dvorani je Borut Rutar, ki je v svojo knjigo vključil številne dokumente in pričevanja, ki razkrivajo kompleksno delovanje Tigra, razčlenil okoliščine tega dogodka in na splošno dogajanja na Primorskem, ki je prav zaradi prisotnosti tajne organizacije veliko pomenil v usodi političnih in diplomatskih pogajanj v '30. letih med kasnejšimi zavezniškimi silami, tedanjo kraljevino Ju-

področju rapalske meje. Ko pa se je italijanski duce 18. septembra izkrcal na pomolu Audace v Trstu in imel na Velikem trgu govor, v katerem je nemško širitev na ozemlje Sudetov označil kot zadnje teritorialne zahteve Hitlerja, je t. i. angleška politika popuščanja (beri: raje žrtvovati Hitlerjevi sili Čehe kot celotno Evropo) najbrž vplivala na izid atentata v Kobaridu.

Franc Knavs je bil takrat petindvajsetletni mladenič, obdarjen z močnimi literarnimi nagnjenji, za žrtvovanje pa se je odločil zaradi nesrečne ljubezenske zgodbe. Leta kasneje je na zaslišanjih povedal fašističnim oblastem povedal, a neizčrpno verzijo dogodkov: bodisi zato, ker jih je Knavs sam zaradi konspirativnega delovanja odporniškega gibanja ni poznal in zanje ni vedel, bodisi zato, ker jih je zamolčal ali omilil, da bi se rešil smrtno obsodbe. Tigrovec je bil nato pomiloščen oz. obsojen na 30 let zapore.

Na večeru v Peterlinovi dvorani je bil govor tudi o verziji, ki jo je sam Knavs ponudil po vojni in po kateri naj bi se odrekel atentatu zaradi prisotnosti otrok v bližini Mussolinijevega spreveda. To varianto so v povojnih desetletjih zagovarjali sami tigrovci zaradi gonje, ki jo je režim izvajal proti vsem silam in organizacijam, ki

bi na kakršen koli način lahko ogrozile primat partije: "Vpletenost angloameriških služb in armade Kraljevine Jugoslavije se je zavestno opuščala, da razširjevalcev takšnega mnenja ne bi označili kot simpatizerjev Zahoda", je zapisal v knjigi Borut Rutar, ki je v svojem uvodnem posegu obrazložil, da je bil drugačen odnos do tigrovskega gibanja v matični domovini mogoč le po osamosvojitvi. Le tedaj je bilo mogoče sistematično urejevati dokumentacijo in pričevanja še živčih članov organizacije. Rutar je tako s svojo publikacijo izpolnil želje Antona Rutarja, enega izmed vodij Tigra, ki je v jeci Regina Coeli leta 1931 dočkal obsodbo na deset let zapore. "Zagovarjal je stališče, da je celovita preteklost naroda pojasnjena šele tedaj, ko je razložena od vseh vpetih strani. Kot eden od vodij odporniškega gibanja in žrtev protifašizma je ocenjeval, da mu pripada pravica do pojasnjevanja lastne preteklosti", je zapisal še avtor, ki je zato mnenja, da je z novimi kategorijami svoboščin potrebno na novo ovrednotiti družbene sile, "ki so nas poganjale v preteklosti".

IG

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV
KNJIŽNICA DUŠANA ČERNETA
ZALOŽBA MLADIKA

vabijo na večer z naslovom

PISATELJ REBULA V ITALIJANŠČINI

ob izidu knjig Alojza Rebule v italijanskem prevodu
Nocturno sull'Isanzo in *La vigna dell'imperatrice romana*.

Spregovorili bodo pisatelj Alojz Rebula, prevajalka Martina Clerici
in avtorja spremnih besedil Božo Rustija ter Marija Pirjevec.

Zapela bo vokalna skupina Glasbene šole Vinka Vodopivca
iz Ajdovščine pod vodstvom Jerice Rudolf.

ponedeljek, 14. novembra, ob 20.30
Peterlinova dvorana, ul. Donizetti 3, Trst

Prvo predavanje društva Finžgarjev dom na Opčinah

Z Marijo Merljak k zdravi prehrani

Društvo Finžgarjev dom z Opčin je tudi letos pripravilo mikaven niz predavanj, ki bodo skozi celo sezono obravnavala različne tematike, povezane predvsem z vzgojo, starševstvom, odnosi v družini in družbi. Šest predavateljev bo nastopilo do maja, vsebine pa so primerne prav za vse okuse in zanimanja. Minuli petek se je na prvem srečanju zbralo veliko navdušenih poslušalcev, ki so napolnili dvorano ob navdušujočem predavanju Marije Merljak z naslovom *Zvgoja (otrok in odraslih) k zdravi prehrani*. Na kratko je prisotne pozdravila predsednica društva Finžgarjev dom Lučka Susič, ki je priznala, da vsega, kar nam Merljakova priporoča, ji vedno ne uspe realizirati. "Če nekaj zdravega storimo, je že dovolj!" Marija Merljak je po poklicu diplomiran inženir živilske tehnologije, že 18 let pa

se ukvarja s svetovanjem zdrave prehrane; njene nasvete lahko poslušamo na našem Radiu Trst A ter v oddaji *Dobro jutro* na RTV Slovenija. Poleg znanja in izkušenj s tega področja je izvrstna govornica: navdušujoča, priljubljena, prava motivatorica. Zdrava prehrana, pravi, je stvar odraščajočih, torej vseh nas. Celo življenje se učimo in vzgajamo. Pomislimo na primer na to, da je jesti počasi zdrava stvar. Dobro vemo, da je tako, a se tega še nismo naučili, čeprav se trudimo. Zdravo življenje je zanj predvsem zdrava prehrana. Kaj si Merljakova misli o dietah, si lahko predstavljamo. Ne jesti

ni nikakršna rešitev. Morda si bomo lahko oblekli željeno obleko, a prej ali slej bomo klecnili ali zboleli, saj naše telo ne bo imelo dovolj gradiva, energije, hrane.

Sama pravi, da je najboljši zdravnik naš imunski sistem, ki ga lahko vzdržujemo večinoma z

zdravim načinom prehranjevanja. Hrana resda ne zdravi gripe in bolezni, a zdravi naše telo. To je prava in resnična preventiva. Na tem mestu ima ključno vlogo telesni proces obnavljanja celic, in to vsak dan, vse življenje. Vsak dan jih propade približno 600 milijard, s hrano pa jih moramo redno nadomestiti, kar brez

lahko skrbimo za dobro, kakovostno hrano. Laboratorijska kuha, taka s plastičnimi rokavčiki in sterilnostjo, ne privede nikamor. Hrana niso le številke, kalorični procenti in srednje vrednosti. Hrano moramo ljubiti in čutiti, zato pozor na prehranska pravila, a poslušajmo tudi sebe. Marija Merljak je fantastična sogovornica tudi zato, ker ne le predava, torej deluje z besedo, ampak sama živi tako. Kot družinska mati in babica ve, kaj pomeni kuhinja in hrana v vsakdanju; nekaj svojih specialitet je prinesla s seboj na Opčine. Vohali in pokusili smo domač kruh, prigrizke vseh vrst, solate, celo fižol. Sama pravi, naj le pri-

griznimo, ko smo lačni. Zlato pravilo, ki pravi, da bi bilo treba jesti petkrat na dan, je sicer utopija. Stremeti moramo k temu, čeprav nam v tem življenjskem ritmu lahko uspeva enkrat ja, drugič pa ne. Marija Merljak zelo ceni pristnost, preprostost in domačnost življenja. S presenečenjem in zadovoljstvom smo ugotovili, da na svojih srečanjih z zamejci čuti večjo bližino tega življenjskega sloga kot pa v velikih mestih, kjer tudi sama živi. Poleg številnih konkretnih nasvetov si moramo zapomniti predvsem tri zlata pravila zdrave prehrane. Sezonskost (zdaj je čas kislega zelja, ne pa lubenic!), svežina in 'naš-ost'. Kaj nam pomagajo energetsko polne ekotične stvari, ko pa jih ne znamo 'upravljati'? Niz predavanj v Finžgarjevem domu se bo nadaljeval v četrtek, 17. novembra, ko bo psihologinja in pedagoginja Suzana Pertot imela predavanje *Dvojezični otrok-priročnik za starše in vzgojitelje*. **Jernej Šček**

GK RS V TRSTU Zadnje srečanje ministra Žbogarja s predstavniki manjšine

Čaka nas mrzla zima

Po zadnjih zapletih v zvezi s financiranjem slovenske narodne skupnosti v Italiji (manjšini namreč primanjkuje še 2,5 milijonov evrov) kaže, da je lansko vzdušje koncerta prijateljstva ob prisotnosti treh predsednikov Italije, Slovenije in Hrvaške na Trgu zedinjenja Italije odpihala jesenska burja. Vsaj tako je bilo mogoče sklepati po izjavah slovenskega zunanjega ministra Samuela Žbogarja, ki se je v ponedeljek, 7. novembra, mudil na Generalnem konzulatu RS v Trstu, da bi se v tej vlogi še zadnjič pred parlamentarnimi volitvami v matični domovini sestal s predstavniki slovenske manjšine v Italiji. Sestanka so se poleg ministra udeležili še slovenski veleposlanik v Rimu Iztok Mirošič, generalna konzulka v Trstu Vlasta Valenčič Pelikan, konzulka Bojana Cipot in predstavnik zunanjega ministrstva Zorko Pelikan. Zastopniki slovenske manjšine so bili predsednik SKGZ Rudi Pavšič, tržaški pokrajinski predsednik SSO Igor Švab, senatorka Tamara

Blažina ter deželna svetnika Igor Gabrovec in Igor Kocijančič. Ministrske ocene so namreč zgovorne in kažejo na hladno zimo, ki jo bo slovenska manjšina doživela letos. "Nerešeno tehnično vprašanje financiranja

stavniki manjšine dogovoril za nekatere poteze, s katerimi bodo poskušali to vprašanje rešiti v naslednjih tednih. "Glede tega sem prepričan, da lahko veliko naredi manjšina sama oziroma njene organizacije in senatorka

Foto IG

manjšine meče temno senco na dosežke dvostranskih odnosov držav zadnjih dveh let: ti so sicer veliko večji od 2,5 milijona evrov, ki jih italijanska država namenja za kulturno delovanje slovenske manjšine". Minister je ocenil, da ima manjšina zaradi pomanjkanja denarja že konkretne probleme z delovanjem, njen položaj postaja zato alarmanten. Minister se je s pred-

Tamara Blažina". Žbogar je dodal, da je Slovenija vsekakor država zaščitnica slovenske manjšine in to ostaja ne glede na to, "ali je vlada v odhajanju ali v prihajanju, tako da bomo opravili določene pogovore z italijanskimi predstavniki". Še bolj skrb vzbujajoče so izjave predstavnikov krovnih organizacij SSO in SKGZ, Igorja Švaba in Rudija Pavšiča.

Če k temu prištejemo še globoko politično krizo, ki jo trenutno doživlja italijanska vlada, bo razplet okoliščin za našo skupnost še bolj mukotrpen.

Po eni strani vedno bolj počasni rimski mlini, po drugi pa gospodarska-finančna kriza, ki je in bo še kovala naš vsakdan: to so koordinatne, na katerih si Dimitrij Volčič razlaga sedanje stanje. Premijnik častnega priznanja za večletno prizadevanje za krepitev prepoznavnosti in mednarodnega ugleda Slovenije v svetu ter za pomoč slovenski manjšini v Italiji, zlasti ob sprejemanju zaščitnega zakona v italijanskem parlamentu leta 2001, je ob sklepu zasedanja prepričano dejal, da "svetega Miklavža v prihodnje ne bo"! Posamezne države se proti krizi lahko

skupno borijo z EU, sijajnejših obzorij pa v kratkem ni pričakovati. O zaščitnem zakonu, izglasovanje katerega je kot senator sam spremljal v parlamentu, je dejal, da je – čeprav morda nepopoln – vsekakor pomemben za slovensko narodno skupnost v Italiji: "Ne smemo pozabiti, da so tudi katedrale gradili več stoletij..."

IG

NARODNI DOM Novo pri projektu JezikLingua

Dvojezično otroštvo: navodila za uporabo

Kaj pomeni biti dvojezičen in kako to postaneš v otroštvu?

Temu vprašanju, ki je v našem okolju še kako pomembno, bo skušala dati odgovor brošura v slovenskem in italijanskem jeziku z naslovom *Dvojezično otroštvo: navodila za uporabo*, ki jo je v sklopu evropskega projekta *JezikLingua* pripravila strokovna koordinatorka projekta samega dr. Susanna Pertot.

V petek, 4. novembra, so v Narodnem domu ob tej publikaciji predstavili še zbiranko *Moj večjezični otrok*, ki jo je prav tako uredila dr. Pertotova. Avtorica je ob projektu menedžerju načrta JezikLingua Ivu Korvi in ilustratorki brošure Dunji Jogan podrobneje razčlenila vsebino obeh publikacij. Brošura je razdeljena na dva dela. V prvem ponuja strokovnjakinja odgovore na najbolj navadna

vprašanja glede dvojezičnosti v otroštvu: kaj sploh pomeni izraz dvojezičnost, ali obstajajo različne vrste dvojezičnosti, pri kateri starosti najlaže postanemo dvojezični govorci, kako poteka usvajanje dveh jezikov od rojstva, kako poteka usvajanje drugega jezika med 3. in 5. letom, ali je res, da se otroci naučijo jezikov z veliko lahkoto, in še, kaj pomeni 'mešanje' jezikov pri otrocih, ter, ali dvojezičnost lahko povzroči ali zaostri razvojne patologije. Drugi del publikacije je namenjen navetom za starše otrok, ki obiskujejo šolo s slovenskim učnim jezikom. Pertotova se v tem sklopu posveča govornim navadam v družinah dvojezičnih otrok, svetuje tudi, kako naj se starši odločajo za večjezično vzgojo otrok, kako naj otroku dosledno pomagajo, da usvoji oba jezika od rojstva. V tem razdelku bodo starši obenem razumeli pravi način,

kako naj svoje otroke popravijo, ko mešajo oba jezikovna koda, in kako naj jim pomagajo pri šolskih zadevah (npr. pri domačih nalogah). Iz vsebine postaja očitno, kako je govorjenje dveh jezikov veliko več kot golo poznavanje slovenščine in italijanščine. Pomenljive so sklepe besede, ki jih avtorica zapisuje v zadnjem razdelku z naslovom *Premišljena izbora šole s slovenskim učnim jezikom*: "V vsakdanjem življenju je jezikovni kod nekaj, za kar se mora posameznik pogajati znotraj svoje psihe in na zunanji kolektivni ravni resničnosti. Dvojezični govorci se pogaja z dvema različnima jezikovnima in kulturnima identitetama. Prav ta večina in ne golo poznavanje enega jezika več predstavlja dodatno vrednost večjezičnosti".

Dunja Jogan je predstavnikom medijev orisala večplastno tehniko, ki jo je uporabljala pri risanju spreminjajočih podob. V prvem delu brošure so ilustracije vsebinsko bogatejše, odlikuje jih izbira različnih barv, s čimer postane ritim pripovedovanja prikupnejši; v drugem delu pa se je dobesedno poigrala z italijansko in slovensko abecedo ter tako

ustvarila pravi stripni kolaž. Zgibanka predstavlja neko bolj sintetično podobo vprašanja večjezičnosti, ki ga brošura bolj temeljito razčlenjuje. Starši otrok bodo tako поблиže spoznali osnovne informacije glede prednosti večjezičnosti in glede šol, katerih pouk poteka v slovenščini ali tudi v slovenščini, ter o podpori, ki jo lahko oni ponudijo otroku pri usvajanju slovenščine. Pertotova je omenila še pomoč, ki so jo ravnatelj slovenskih vrtec in osnovnih šol s slovenskim učnim jezikom ponudili pri sestavi zbiranke: strokovnjakinja se je pri tem izrecno zahvalila didaktičnemu ravnatelju Marijanu Kravosu. Brošura (ki je na voljo tudi v Pdf formatu na spletni strani projekta *JezikLingua*) in zgibanka bosta na razpolago v slovenskih knjigarnah in na ravnateljstvih slovenskih šol, tako kot ostale publikacije projekta *JezikLingua* bodo brezplačne. Pertotova je še dodala, da bo od prihodnjega leta dalje usposobljen še blog, s katerim bodo starši lahko postavljali izvedencem kakršnakoli vprašanja glede dvojezične oz. večjezične vzgoje svojih otrok.

IG

Jesenska idila

Sprehod po zapuščini prednikov vasi Bani

Sivi oblaki in drobno pršenje me ne odvrnejo od sprehoda v naravo. Jesen je tu z očarljivo paleto odtenkov barv listja, ki se ga oprijema rahla prosojna meglica. Južni veter, ki pihlja z morja, z majanjem vejevja in orumenelega listja daje ob prvem pogledu občutek spremine s jajočes se barvitosti okolja. Moj sprehod sicer ni bil namenjen zgolj občudovanju stvarstva in lepote narave, marveč iskanju sledi ostankov vernakularne arhitekture* – preproste ljudske gradnje iz preteklosti – suhozida. Težko si je predstavljati danes delo, ki so ga opravili naši predniki. Iz nerodovitne, s kamenjem pose-

jane pokrajine so iztrebili kamenje, da so ustvarili pašnike, polja in njive. To kamenje so uporabili za gradnjo zidov in pastirskih hišk. Odvečno in neuporabno pa zlagali na groblje. Vse to so počeli, da so lahko na krpah orne zemlje lahko pridelali hrano za družino, na travnikih pa dovolj krme za živino. In kaj je danes ostalo od vsega tega? Porušeni zidovi, s travo zaraščene njive in porušene pastirske hiške. Vse je slo, z zanemarjanjem obdelovanja zemlje, v nekaj desetletjih v pozabo; razpadlo je to, kar so ustvarile generacije pred nami. Ni več spoštljivega odnosa do naše imovine, ki se je znašla zara-

di neobčutljivega odnosa do narave in zaradi hitrega razvoja dobičkonosnih objektov razkosana z naftovodom, plinovodom in avtocesto v hudem položaju izumiranja naravnega okolja. Občutek je, da se današnji človek ne zaveda tega in jemlje to imovino bolj kot breme. Če se le ponudi priložnost, jo za pest denarja, ki kmalu izpuhti, proda. Kdo bi si še mazal roke z zemljo, boljše je živeti v stanovanju z vsemi udobnostmi današnje tehnike – anonimno, brez obveznosti do družbe, do okolja; v stilu individualizma. Malo, res malo je še ljudi v okolici, ki se preživljajo z delom na zemlji. In vendar človek živi od tega, kar mu daje zemlja. Brez hrane, ki na njej raste, si je težko

predstavljati preživetje. A moj namen ni bil poglobljanje tega vprašanja, do katerega ni pravega odnosa.

So pa še ljudje, ki razmišljajo dru-

gače, ki želijo ohranjati in ovrednotiti to, kar so nam zapustili naši predniki. Zavedajo se namreč pomena ohranitve prihodnjim rodovom. Zato je bil tudi ta moj

sprehod pomemben vir informacij dela naših dedov in pradedov, koristna priložnost seznanjanja s to preteklostjo. V nekaj desetletjih po drugi svetovni vojni je bil dober del njihovega napora uničen; bodisi zidovi bodisi pastirske hiške, od katerih je ostalo bore malo, ponekod samo še groblja. Presenečen sem bil, ko sem pred kratkim ugotovil, da sta na ruševinah prejšnjih zrasli dve novi, lepo zgrajeni pastirski hiški. In to po zaslugi navdušenega suhograditelja iz Bazovice, gospoda Vojka Ražma. Poleg sedem takšnih enoceličnih hišk v Bazovici je zgradil tudi ti dve pri Banih in dodatno še okrog 200m suhega zidu okrog svojih parcel. Ta suhogradnja se

je pričela širiti s projektom Kras 2011 in daje že lepe rezultate okrog Lokve in drugih vasi na Krasu. Ovrednotiti vernakularno arhitekturo našega območja pomeni spoštovati in ceniti delo naših prednikov, obenem pomeni tudi spoštovati lastno bit in mladi rod, kateremu je pravzaprav ta projekt namenjen. Učiti mlade spoštovanja in ohranjanja tega, kar so nam zapustili predniki. Vse to neprecenljivo naporno delo je vtisnjeno v tem zloženem kamenju na zidovih in previsnih kamnih, zloženih na teh pastirskih hiškah. Potrebno je videti in spoznati na tem preperelam kamnu zgodovino našega obstoja na tem koščku domače zemlje; jo spoštovati in ceniti, jo čuvati in ohranjati prihodnjim rodovom. * po Velikem slovarju tujk / Cancarjeva založba-2002 (Arhitektura avtohtonega prebivalstva nekega prostora, območja). Pavel Vidau

vodstvom Mateje Černic.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje Sonja Ukmar 5 evrov. Misijonski krožek Rojan je prejel: za misijonarja patra Ernesta Saksido - Brazillija darujejo G. E. 30 in Milena Franco 50 evrov. Za Karitas v Ajdovščini, za potrebne otroke, daruje župnija Barkovlje 50 evrov.

Sožalje

Ob izgubi gospe Marije Kerže Ščuka izreka Goriška Mohorjeva družba svojcem iskreno sožalje.

Ob smrti dragocene in požrtvovalne sodelavke v vodstvu ZCPZ ter organistke v cerkvi pri sv. Vincenciju v Trstu prof. MARIJE ŠČUKA KERŽE izreka možu Dušanu, sinu Ivu z družino ter bratu Zorku in ostalim sorodnikom globoko občuteno sožalje

ODBOR ZVEZE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

NABREŽINA SKD Igo Gruden

60-letnica domačega Kulturnega doma

V nedeljo, 23. oktobra, je bilo v Nabrežini slovesno, saj je v režiji Slovenskega kulturnega društva Igo Gruden ob prisotnosti društvenih članov in odbornikov ter pevcev društvenega mešanega pevskega zbora, krajevnih kulturnih delavcev in vaščanov nastal lep večer, s katerim so omenjeni osebkii proslavili šestdeseto obletnico odprtja domačega Kulturnega doma. V Nabrežini je namreč kultura od nekdaj doma in postala je temeljni kamen slovenskega druženja na tem koncu Krasa. Kot je v svojem slavnostnem govoru poudaril predsednik ZSKD Igor Tuta, kulturno delovanje v Nabrežini, ki sta ga vojno obdobje in fašizem nekoliko okrnili, sega že v čitalniške čase. V povojnih letih, točneje leta 1951, je Kulturni dom nastal prav iz želje po obnovitvi kulturnega delovanja v vasi, njegovo poslanstvo je tako postalo ohranjanje slovenske besede, kulture in zavesti. Kulturni dom je prostor druženja, kulturno središče, prostor novih idej in pobud. Za našo skupnost je to tudi prostor, kjer je doma naš materni jezik, ki je temelj kulturne rasti – je dejal Tuta, ki je sklepni del svoje- g posega namenil mladim, ki se še danes z veseljem posvečajo delu na področju kulture, ki je nedvomno "žlahtna investicija za njihovo rast in za naše skupno do-

bro". Na večeru je uvodoma pozdravila prisotne predsednica društva Mariza Škerk, ki je v nagovoru ob predstavitvi pestrega društvenega delovanja poudarila zlasti obnovo poslopja kulturnega doma, ki predstavlja pravo rožo v gumbnici nabrežinskega prizadevanja za splošno domačo kulturno rast. Škerkova se je obenem zahvalila odbornikom in društvenim delavcem ter vsem dobrotnikom in raznim sponzorjem, ki so omogočili izpeljavo tako pomenljivega načrta.

Kot je za manjšinski kulturni utrip značilno, tudi srčika delovanja SKD Igo Gruden sloni na dejavnosti društvenega mešanega pevskega zbora, ki je v nedeljo pod vodstvom Mikele Uršič ponudil občinstvu občuteno izpeljan program ljudskega značaja in kultivirane zakladnice; občinstvo je nato prisostvovalo lepo oblikovani gledališki predstavi v izvedbi Društva žena iz Prvačine. Pod mentorstvom Vesne Humar so članice uprizorile delo *Moda iz baula*, ki prikazuje nekdanjo usodo 'naših' aleksandrink v Egiptu. Pri tem je treba poudariti dejstvo, da so 'kostumi' igrali bili originalna oblačila aleksandrink, ki so jih domov prinesle prav v svojih ... 'baulih'! Kulturni spored je sklenil še glasbeni nastop Janka Zorna in Blaža Stublja iz Prvačine ter pevke Laure Budel.

Pismo

V spomin Mariji Ščuka Kerže

Draga gospa Marija Ščuka Kerže, ko me je na praznik Vseh svetih poklicala gospa Irma Piščanc in mi sporočila, da ste umrli, me je ta vest res presenetila. Ko sva se zadnjič slišala, mislim, da je bilo prve dni junija, ste mi sicer omenili, da imate nekaj zdravstvenih težav in da boste morali v bolnišnico na preglede, vendar si nisem mislil, da je stvar tako resna.

In kot so čudne asociacije, ki preblisnejo človeka, ko sliši za smrt drage osebe, mi je na misel prišla zavest, da vam je sedaj, ko potujete "neskončno vdano / v belino belega, v prostor umrlih duš", da se izrazim s Tonom Pavčkom, končno vse znano in vse jasno in da Vas je tam, med mnogimi dragimi, ki jim je bilo pred Vami dano, da so stopili čez prag večnosti, čakal tudi on, ki ste se ga fizično le bežno spominjali iz dni, ko ste ga kot majhna deklica obiskovali v ječi, vaš oče Zorko Ščuka!

Zdaj veste, kje ležijo njegove kosti in kdaj in kako so ga usmrtili. Dopolnjeno je in krog se je sklenil! Knjiga, ki ste jo napisali o njem, o tem vseživljenjskem iskanju resnice, pa priča o Vaši hčerinski ljubezni, ki je bila močnejša od molka preplazenih in vztrajnejša od tesnih vplazov, ki so desetletja povezovali mape z zaprašenimi dokumenti o njegovi usodi in ki ste jih z močjo hčerinske ljubezni drugega za drugim odmotavali, da ste stran za stran razbirali, kaj se je z njim, ki vam je bil oče, lahko zgodilo.

Na tem mestu pa ni, da bi govoril o vseh globokih vtisih in tudi ganljivih trenutkih, ki sem jim bil priča najprej ob nastajanju same knjige in nato ob raznih predstavitvah. Občudovano sem Vas, kako ste navzven obvladovali svoja čustva in ste z veliko disciplino in znanstveno distanco zbirali gradivo ter iskali vse, kar bi vam pomagalo razkriti resnico o Vašem očetu, tako da je knjiga, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi, s tega vidika vzorno delo. Tudi na predstavitvah ste vedno znali ohraniti tak pristop, ki je pač potrjeval odnos in red, ki sta bila po-

trebna tudi za vaše poklicno, profesorsko raziskovalno delo. Moram pa priznati, da mi bo za vedno ostala v spominu predstavitev, ki je bila januarja leta 2009 v Muzeju novejšje zgodovine v zasneženem parku Tivoli v Ljubljani. Verjetno je kratek uvod direktorja muzeja Dežmana, ki je bil čustveno izredno nabit, prebil oklep, da smo vsi skoraj fizično začutili napor, ki ste ga vložili v to, da ste se obvladali in nato skrbno podali

svoje misli. To je moč, ki jo daje ljubezen. Tudi ljubezen do resnega in sistematičnega dela. Na tržaških in tudi drugih vseučiliščih ste predavali neurofiziologijo in kot se čudno rado dogaja, ...ne več kot pred dvema tednoma mi je Vaša nekdanja študentka, Marija Brečelj, na poti na sindikalno zborovanje v Bocen, potrdila, kar sem si vedno prav jasno predstavljala, da so študentje cenili Vaše temeljito strokovno znanje in predavateljsko zavzetost. Z nezmotljivo študentovsko intuicijo so že po prvih urah vedeli, da bo potrebno snov temeljito predelati in poznati, da boste sicer stroga, a skrbno pravična v svojih ocenah. Tako so Vas poznali tudi maturantje, saj ste nekajkrat bili tudi predsednica izpraševalnih komisij pri maturitetnih in profesor-skih izpitih.

Ko že govorimo o ljubezni in razdajanju, pa ne morem mimo vsega, kar ste naredili za Zvezo cerkvenih pevskih zborov. Kot ste mi sami povedali, ste upokojitev na univerzi pričakali z odločitvijo, da

se boste lahko posvetili ljubljenskim orglam in ljubemu Bachu. In to ni slučaj, da Vas je prav Bachova glasba nagovarjala, kajti, kot pravi Ton Koopman, eden največjih sodobnih organistov, je Bach tako izreden, ker se v njegovih delih idealno spajata izredna racionalnost in iskrena emocionalnost. Idealno razmerje med razumom in čustvom – torej – in prav to, menim, vam je zelo ustrezalo. Glasbena misel, postavljena v red ritma in metruma, da se čustva umirijo in se postavi v vesoljni red tistega zvoka, tiste Besede, ki vse osmišlja.

Za našo Zvezo je bil pravi blagoslov, da ste leta 1999 prevzeli mesto organistke pri Sv. Vincenciju v Trstu in bili kmalu nato izvoljeni v odbor Zveze, kjer ste prevzeli tajniško zadolžitev, ki ste jo – kako drugače – opravljali z izredno pozornostjo in natančnostjo. Z veliko energije ste se posvetili povezovanju mladih, ki so se udeleževali poletnih orgelskih tečajev in rednih mesečnih srečanj s prof. Angelo Tomanič na Opčinah. Vaša zasluga je, da nam je leta 2005 uspelo postaviti spominsko tablo na stopnišče pri tržaški železniški postaji, kjer je stal Boga, da bi stal ob strani vašemu možu, gospodu Dušanu, dragemu sinu Ivu in njegovi družini, bratu Zorku in vsem, ki so Vas imeli radi, ter jim pomagal lajšati bolečino. Mi vsi, ki smo pri Zvezi in nam je pri srcu usoda naših cerkvenih zborov, teh postojank vere in slovenstva v Trstu in drugod, pa Vas še prosimo, da bi pri ljubem Bogu izprosili, da bi omehčal srca tistih, ki bi lahko pristopili in pomagali kot pevci in organisti, saj jim bo v osebnem veselju in zadoščenju, ljudem pa v vzpodbudo in Bogu v čast.

Vaš Marko Tavčar
Na dan pogrebne maše, pri Sv. Jakobu, 7. november 2011

Z 8. strani

Korupcija ne pozna...

Vpoudarjeno grotesknost je lik koristolovske sosede Brune, nenehno iščoče moške opore, ovila Nikla Petruška Panizon. Medtem ko je bila nenaravno oz. prekarikirano delovala figura Nives, žene šoferja Nika, ki jo je s krepkimi karikaturnimi potezami izdelala Maja Blagovič. Šoferja Nika, ki si zamislil lažno podjetje, a v svojih "poslih" ni bog ve kako uspešen, je posebej Primož Forte. Edini pravi poštenjak in tudi edini intelektualac z diplomom filozofije, ki se pač v času krize poprime za katerokoli delo, je musliman Adi, ki ga je s svojo visoko pojavo in gromkim glasom -

ta je prišel predvsem do izražanja v "arabskih" intermezzih - izklesal Tarek Rashid, gost iz Slovenskega ljudskega gledališča Celje, rojen v Mariboru, po mami Štajerec, po očetu pa Jordanec, tako da je bil kot naročen za to vlogo.

Minu Kjuder in Vladimir Jurc SSG-JSS foto Agnese Divjo

lan zanimivo zamejil z dvojicami posevnih stebrov in scensko podobno razgibal s privzdignjenim delom v ozadju. Mlada Petra Gruđen, prvič gostja v SSG, ki je l. 2009 dokončala študij kostumografije na fakulteti za Vede o modi in kostumografiji na univerzi La Sapienza v Rimu, je protagoniste oblekla v posrečeno izbrane kostume, odražajoče značajске poteze, pa tudi vedenjske značilnosti nastopajočih likov.

Škratka, predstava Šoferji za vse čase v interpretaciji SSG, je primerno "allegro, ma non troppo" v sozvočju z današnjim dogajanjem v svetu, kjer se v času gospodarske in finančne krize tisti na vplivnih "stolčkih", pa tudi tisti, ki živijo v njihovi bližnji senci, skušajo na vsak, tudi najbolj nizkoten način okoristiti.

Realistično prikazano notranjost udobnega meščanskega stanovanja je Peter Fur-

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Češki pulover in albanska zahvala

V teh dneh sem razmišljala o radodarnosti. V starem albumu sem uzrla sliko izpred vsaj tridesetih let. Jaz v takrat krepko socialističnem češkem Kromerizu z mladinskim pevskim zborom. Spali smo po družinah, meni sta bila deljena sestra in brat iz pobratenega zbora, Hana in Marek. Na sliki sem oblečena v pulover, ki sta mi ga podarila v slovo. Živo se spominjam tiste družine. Spomnila sem se pevskega avtobusa, vsak mali pevec se je v jutru odhoda hvalil z darilom, ki ga je prejel. Morda kozarci, morda vezenine, morda leseni kipec ali bleščice za obleke. Vsaj je nekaj prejel v dar. Morda ni niti stvar časa, bolj prostora. Vsaj tedanjega. Danes se v tem prostoru srečujem z osebami, ki so nezmožne radodarnosti. Morda nosi ljudski rek zrno resnice: najradodarnейše so pogostoma osebe, ki res nimajo veliko. Vsaj denarja ne. Albanska mama, ki sem jo službeno spoznala, in njena dva otroka so se mi na ronškem letališču tako zahvaljevali in mi želeli vse dobro, da me še danes stisne pri srcu. Zahvaljevali za kaj sploh? Da sem prisluhnila njeni zgodbi?!?! Nekaj, kar me res ni stalo veliko

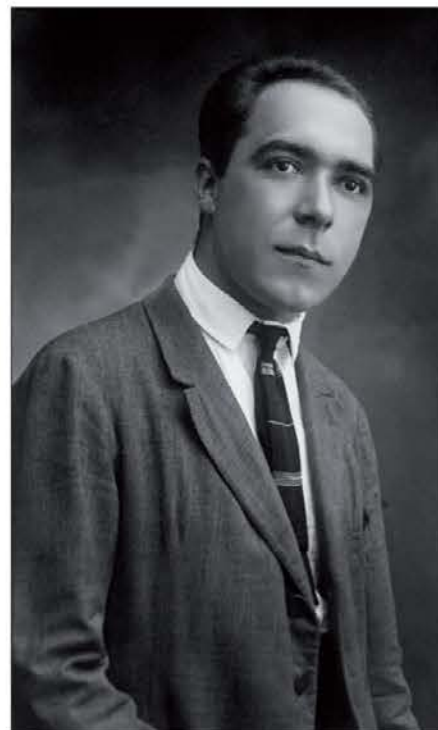

truda. Vsaj ne tistega truda, za katerega sem potem izvedela, da ga L. mora vsak dan opravljati v albanskih gorah: hoditi z vrči po vodo, nabirati poljsko cvetje in ga zarana prodajati v bližnjem mestu, obdelovati nekaj poljščin za preživetje. V dveh mesecih, ki jih je preživela v Trstu, kjer je bil večji sin na enkratletni onkološki kontroli, se je enostavno razdajala v vseh možnih hišnih opravilih za široko skupino nastanjenih otrok na zdravniški kontroli in njihovih spremljevalcev. "Vsaj minimalno moram povrniti, kar mi je bilo podarjeno. Sin je danes zdrav". Hvala tebi, L.

Spomini na pretekle lepe, a tudi hude čase (9) Življenje je zgodba ...

Upirali smo se in se nismo pustili poginati proti izhodu in na cesto in glasno dopovedovali, da nas je general določil za izpustitev. Zato so vojaki oklevali in niso uporabljali sile (morda tudi zaradi bližine komandanta karabinjerjev ali ker so vedeli, da je že bila izločena in izpuščena ena skupina - nekateri delavci evške papirnice). Odšli so in se niso več vrnili. Naše nasprotovanje in kričanje sta vzbudili pozornost službojočega častnika (tistega, ki je prisostvoval mojemu nastopu pred generalom in je vedel za njegovo odločitev glede skupine na izročnem seznamu in opazil mene v skupini), ki je ukazal, naj nas pustijo. Naenkrat smo se zavedeli, da smo ostali sami na telovadišču - prosti! Bili smo presrečni, a veselju nismo dali duška. Stali smo tam še nekaj časa, nemi, se spogledovali, kot bi hoteli reči: mi smo tu, rešeni, s ceste sem pa smo slišali jok in krik obupanih mater in žena toliko odvedenih nedolžnih. Počutil sem se nelagodno - in verjetno tudi ostali -, ker nas je ostala le peščica, ogromno pa je bilo odpeljanih. Ta občutek se mi je še povečal, ko so, brž ko smo se prikazali izza poslopja, planile proti nam naše matere in za njimi nekaj žensk, ki so nas obkrožile. Nekateri so jokale in nas prosile, naj rešimo tudi njihove svoje - kot da bi to bilo v naši moči -, druge pa so vehementno skoraj zahtevale od nas, da moramo to storiti. Čutili ti je bilo očitek, zakaj smo se rešili samo nekateri. Kaj naj bi odgovoril? Da nisem napravil

prav, ker sem prosil za izpustitev le za skupino, ki sem jo poznal in vedel za imena? Brez premisleka in oklevanja sem storil, kar mi je prišlo na misel. Ne vem, kateri svetnik me je navdihnil in me opogumil za nastop pred generalom. Izkazalo se je, da je v tistih okoliščinah in v tistem trenutku ta moj korak imel uspeh in je odločilno vplival na nadaljnje dogajanje (vaška straža, akcija za reševanje

polkovnika Galla, načelnika Štaba XI. armadnega zbora, ki da je praktičen katoličan in član italijanske Katoliške akcije, pri policiji (kvesturi) pa na nekega podčastnika Slovenca - medlo mi je v spominu ime Mikulin ali Makuc ali Miklus -, ki je imel tudi nalogo prevajalca in tolmača.

Tudi o njem "zgodba". Pozno jeseni 1942 me je poklical v Ljubljano. Prav v bližini kvesture so namreč odkrili podzemni bunker OF in v njem našli nekaj mojih stvari in poročil o meni. Ko sem bil prijeto v Trebnjem februarja 1942, sem iz zapore izročil na skrivaj poštarju, ki se je delal, da mi napravi uslugo - imel me je za somišljenika OF - pismo za domov. V njem sem sporočil, da je tam in tam nekaj materiala, ki naj ga skrijejo. Poštar pa je pismo namesto na pošto - bil je tudi on terenec - poslal terenecem v Polje. Eden od njih - pisal se je Boben in bil naš sosed - je prišel k mami in ji dejal, da sem sporočil, naj mi mama izroči material, ki se nahaja tam in tam, da ga odnese v Ljubljano na varno. Ker je navedel točno, kje se material nahaja, mu je mama verjela, moj mlajši brat pa ne. Bobnu je dejal, da

bo šel z njim v Ljubljano. Res je šel z njim na vlak, toda na postaji v Ljubljani je Boben

skočil z vlaka ne na stran proti peronu, ampak proti tirom in izginil med njimi. Ta moj material je bil v bunkerju in še sporočilo terenec iz Polja, da ne morejo izvršiti ukaza, da me ugrabijo, kot so Pogačnika, ker je hiša preveč blizu šole, kjer je vojaška posadka, in da imam na oknu, ki je obrnjeno proti strani, od koder bi se lahko približali hiši, mitraljez. To zadnje ni bilo res, a moj mlajši, zelo prebrisan brat je to vest raztrosil po ugrabitvi Pogačnika.

Martin Kranner

Borut Pahor, predsednik vlade v odstopu, javnost prepričuje, da njegov čas še prihaja V volilni kampanji polemično in tudi žaljivo med strankami in politiki

Volilna kampanja se je v Sloveniji uradno komaj dobro začela, toda med t. i. navadnimi ljudmi, ki so seveda tudi volilci, zanjo ni velikega zanimanja. Je pa s predčasnimi volitvami, ki bodo 4. decembra, zelo dejavna, skoraj obsedena politika, ki jo tvorijo stranke, razna gibanja, liste in drugačne skupine oziroma združbe civilne družbe.

Kampanja za volitve sicer v veliki meri poteka po modelih, pravih in izkušnjah držav s starejšo demokracijo, vendar je tudi drugačna. V javnih občilih nastopajo politiki, ki se v mnogih primerih med seboj sovražijo, zato volilcem govore laži ali polresnice, veliko pa je tudi groženj s sodišči. Za nekatere stranke ali politike, zgolj za primer omenjamo predsednico LDS Katarino Kresal, pa tudi posamezne časnikarje, je Janez Janša vir vsega zla v državi. Ta nekdanji karizmatični osamosvojitelj in vodja opozicije naj bi pomenil celo nevarnost za demokracijo v Sloveniji. Ljubljanski župan Zoran Jankovič, ki je novi izbranič levice za položaj prihodnjega predsednika vlade, govori volilcem o vrednotah, kot je delo, ki

omogočajo razvoj in blaginjo, s čimer pa žali nas Slovence, ki nam je delo že iz obdobja daljne preteklosti velika vrednota ter kulturna in civilizacijska značilnost. Ob tem omenjamo, da so zoper ljubljanskega župana podane ovadbe zaradi domnevnih kaznivih dejanj pri upravljanju z zemljišči v Ljubljani in okoli-

sinov Zorana Jankoviča. Med politiki je do svojih nasprotnikov, med njimi so tudi poslanci, ki so zapustili njegovo stranko, zagotovo najbolj strpen Borut Pahor, premier v odstopu. To njegovo vrlino pa so žal nekateri ministri in drugi sodelavci v vladi izkoristili za uveljavitev svojih koristi in cil-

jev. Borut Pahor oslabileno stranko Socialnih demokratov vodi v volilni kampanji, pri čemer poudarja, da ponovno kandidira tudi za mesto predsednika vlade. Volilcem sporoča, "da njegov čas še prihaja", in jim

in razmer po volitvah 4. decembra ugibajo politični komentatorji tudi o vlogi in potezah predsednika države dr. Danila Türka. Sprašujejo se, komu bi utegnil podeliti mandat za novega predsednika vlade. Obstaja nepisano pravilo, ki ga v

razlaga: "Če vas rezultati moje- ga dela kot predsednika vlade niso prepričali, tvegajte in volite druge. A vedeti morate, da ste se odrekli voditelju, ki je vlekel prave strateške poteze ob pravem času".

V javnomnenjskih anketah in raziskavah glede volilnih pričakovanj zdaj prepričljivo vodijo Slovenska demokratska stranka Janeza Janše ter novi stranki dr. Gregorja Viranta in Zorana Jankoviča. Sodeč po raziskavah, ki po mnenju nekaterih bolj ustvarjajo, kot pa ugotavljajo mnenja volilcev, bi iz državnega parlamenta izpadle skoraj vse manjše stranke, med njimi tudi LDS Katarine Kresal in prvič v zgodovini Slovenije morda tudi Slovenska nacionalna stranka s predsednikom Zmagom Jelinčičem-Plemenitim. Pri razpletu političnih odnosov

in razmer po volitvah 4. decembra ugibajo politični komentatorji tudi o vlogi in potezah predsednika države dr. Danila Türka. Sprašujejo se, komu bi utegnil podeliti mandat za novega predsednika vlade. Obstaja nepisano pravilo, ki ga v

demokracijskih državah na območju EU tudi upoštevajo in izvajajo, da namreč državni poglavar za mandatara določi predsednika tiste politične stranke, ki je na volitvah dobila največjo podporo. Predsednik Slovenije mandata naj ne bi podelil Janezu Janši, s katerim sta v odkritem sporu, ampak ga podelil njegovima tekmečema, to je dr. Gregorju Virantu ali pa Zoranu Jankoviču. Če bi se to zgodilo, bi dejanje državnega poglavarja zagotovo vzbudilo kritike in politične odmeve zlasti v državah članicah evropske povezave. Kandidaturo Janeza Janše za predsednika slovenske vlade v naslednjem mandatu namreč podpirajo nemška kanclerka Angela Merkel, predsedniki vlad sedemnajstih držav članic EU, celotna evropska ljudska stranka ter predstavniki vseh drugih evropskih ustanov. Med osebami, ki so Janezu Janši izrekli podporo v njegovih prizadevanjih, da ponovno postane slovenski premier, je bil tudi predsednik Evropske komisije

(vlade) Juan Manuel Barroso. Predstavitve kandidatov iz SDS za nove poslance se je udeležil tudi Primož Kosmus, olimpijski in svetovni prvak v metu kladi-va. Politično dogajanje v Sloveniji pred volitvami je komentiral z izjavo, da ima SDS izredno sposobnega vodjo, Janeza Janšo.

O možnosti socialnih nemirov v Sloveniji

V Sloveniji so javna občila skoraj prezrla opozorilo mednarodne organizacije dela, ILO, da je v nekaterih državah zaradi gospodarske krize in slabih življenjskih razmer večine prebivalstva možen izbruh socialnih nemirov. Pri tem omenja tudi Slovenijo. Ljudje v nekdanjih socialističnih državah so ogroženi in nezadovoljni, samo nekoliko manj kot tisti, ki živijo v podsaharski Afriki. Na opozorilo mednarodne organizacije dela so se odzvali predstavniki nekaterih sindikalnih central. Izrekli so upanje in pričakovanje, da v Sloveniji vsaj za zdaj do socialnih nemirov ne bo prišlo.

Matijan Drobež

SNG NG / Premiera otroške predstave Vragolije posebneža Antontona

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica si v letošnji sezoni premiere domačih produkcij sledijo kot na tekočem traku. Zadnja je bila na vrsti v ponedeljek, 24. oktobra 2011, ko se je v popoldanskih urah na malem odru razživila uprizoritev, namenjena najmlajšim obiskovalcem gledališča, predšolskim otrokom in učencem prvih treh razredov osnovne šole. Na odru se je razigrano pojavil Antonton, poseben fantič, ki se je porodil izpod peresa znanega hrvaškega pesnika Grigorja Viteza (1911-1966), čigar pesmi želijo bralcu razkriti lepoto sveta in seveda čar poezije, ki v verzih odslikava njegove lepote. Antonton, v izvorniku *Kako živi Antuntun (1956)*, je med hrvaškimi otroki že ponarodela pesmica. V slovenski jezik jo je prvi prestavil

dirigenta". Kolo, Pavleta, kot konjiča pase na travniku. Kar s strehe s trnkom lovi jestvine in se s čolnom pelje po žitnem polju ... Pa še mnogo drugih takih posebnosti se loteva Antonton in ob svojem čudaškem obnašanju vabi otroke, naj brez predsodkov sprejemajo vrstnika, ki je drugačen, poseben, a ne škoduje nikomur, čeprav je večkrat kar neroden. To pesmico je v gledališko predstavo zila režiserka Tijana Zinajčič in ji dala glasbeni značaj, ki so ga v sodobne zvok odela avtorji glasbe Čao Portorož. V posebneža Antontona se je z energijo in otroško razigranostjo vživel mladi igralec Peter Harl, ki je odlično prvič prestal preizkušnjo biti sam na odru brez pomoči soigralcev. Skakal je, se "kretal in šetal" ter pel v tej "mini operi za najmlajše" in se radoživ

sukal med scenografskimi elementi Branka Hojnika in nešteti veliki rekviziti, ki so v razumljivi govorici spregovorili otrokom. Ti so se, na premierni urizoritvi sicer ne ravno številni, včasih glasno odzivali na Antontono čudaško obnašanje. Žal pa jim režijski koncept ni dovolil, da bi se na kak način tudi dejavno vsaj malce vključili v igro. Ponovitve v vrticih, solah in v Goriškem vrtljaku bodo pokazale, kako bodo otroci sprejemali to predstavo, ki je res drugačna od ostalih in mestoma deluje kot lepa velika slikanica, v kateri se nenehno dogaja kaj nenavadnega.

IK

Do volitev nas ločijo še trije tedni Podobnosti in razlike velikih favoritov

V času, ko se vse hitreje bližamo volitvam, stopajo v ospredje kandidati, ki so favoriti za končno zmago. Med njimi je Janez Janša tisti, ki že dalj časa velja za najverjetnejšega novega mandatara. Ostala dva sta na državno politično prizorišče stopila nekoliko nepričakovano. Poglejmo zato podrobneje, kako se v javnosti predstavljata tokratni "novosti" parlamentarnih volitev v Sloveniji.

Za Zorana Jankoviča je bilo mogoče še pričakovati tako potezo: najverjetneje pa ni šlo za povsem avtonomno odločitev, ampak prej za prisiljen korak, v katerega so ga prisilili levičarski veljaki. Ljubljanski župan je namreč v današnjem političnem spektru edina možna rešitev za levičarski pol slovenske politike. Kljub njegovim številnim anomalijam, ki jih lahko strnemo v dve točki: prvič, Jankovič je z gospodarskega stališča vse prej kot levičar. Spada med t. i. turbo kapitaliste, tudi v letošnjem letu se je uvrstil (skupaj s sinovoma)

na lestvico 100 najbogatejših Slovencev. Njegovo levičarstvo je vezano predvsem na ideološke teme, ki so (tudi) v Sloveniji še vedno aktualne, predvsem v predvolilnem času. Jankovič se je v prejšnjih tednih tako večkrat "levičarsko" opredelil v temah, ki izvirajo iz 2. svetovne vojne, hkrati pa se je tudi na vso moč začel zavzemati za socialno državo. 15. oktobra, na dan demonstracij "ogorčenih" proti zdajšnjemu globalnemu finančnemu sistemu, se je celo pojavil na trgu v središču Ljubljane skupaj s protestniki.

Še večje presenečenje je Gregor Virant, ki je s svojo listo nepričakovano vstopil "v igro" in takoj doživel zelo veliko odobravanje v javnomnenjskih

anketah. Virant je bil v mandatu Janševе vlade (2004-2008) minister za javno upravo. Še pred dobrimi dvema mesecema je veljal za enega od boljših Janševih kadrov. Odločitev, da gre na svoje, nujno pomeni želeno oddaljitev od politike SDS-a in njegovega predsednika. Nikakor pa ni izključeno, da ne bi Virant in Janša po volitvah lahko sklenila koalicio. Virant je svojo samostojno kandidaturo utemeljil na dveh postavkah: prvič, stavlja je na osebni politični

kapital, ki si ga je nabral vse doslej. Velja je namreč za enega najbolj priljubljenih politikov iz desne politične opcije, širša javnost pa mu je tudi priznavala precejšnjo strokovno usposobljenost. Drugič, okoli sebe je zbral krog t. i. "resetatorjev" oz. tistih, ki so se že dalj časa zavzemali za predčasne volitve in so svoje zahtevke postavljali na osnovi doseženih uspehov. Med resetatorji je bil najvidnejši ekonomist Rado Pezdír, ki se je v preteklem letu uspešno postavil proti bančnemu in energetske- mu kartelu. Pezdír sam sicer ne bo kandidiral, z Virantom pa bodo nastopili nekateri znani Slovenci, ki so sodelovali s Pezdírom in njegovim gibanjem: najbolj sta se pri tem izpostavila ekonomist Janez Šušteršič in mednarodni pravnik

Marko Pavliha. Kljub številnim razlikam, ki jih navzven kažejo trije kandidati, ki so danes favoriti za zmago, pa lahko zabeležimo izrazito podobnost pri vseh treh pri tistem delu programa, ki bo v naslednjih letih najpomembnejši. V gospodarstvu.

Krize bi se namreč vsi trije lotili z zmanjšanjem izdatkov: Janša in Virant sta postavila zgornjo mejo javne porabe, ki bi do leta 2015 ne smela presegati 45 odstotkov BDP, Jankovič se je odločil, da bo v svoj program zapisal zmanjšanje primanjkljaja pod mejo 3 odstotkov BDP. Jankovič je tudi edini, ki se je odločil za neposreden dvig davkov: DDV bi dvignil za 1%. Skupna točka med vsemi tremi je tudi zagon gospodarstva: za to bi podjetjem znižali davek od dohodkov (Janša in Virant), vsi trije pa s danes pravijo, da se bodo

spopadli s kreditnim krčem in tako omogočili bankam kreditiranje zdravih gospodarskih realnosti. Skupna točka je nazadnje tudi odprodaja državnih deležev v podjetjih in bankah: Virant bi državo popolnoma umaknil iz lastništva velikih družb, Janša bi ohranil kontrolni delež 25% plus ena delnica, Jankovič pa bi opravil selektivno odprodajo. Virant in Janša nazadnje še obljubljata oster boj proti gospodarske- mu kriminalu.

Programi so si torej kar podobni. Medtem pa se je tudi uradno začela volilna kampanja in predstavljeni so bili kandidati. Kljub podobnosti programov bo vseh bin za prerakanje kar veliko, saj bi drugače sploh ne bila "normalna" volilna kampanja. Začne naj se torej zadnji krog!

Andrej Černic

Ponovitev predstave o Gregorčiču v SNG NG

V veliki dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica bo v četrtek, 10. novembra 2011, ob 20. uri na sporedu velika uspešnica Nede R. Bric Kdor sam do večera potuje skozi svet (Simon Gregorčič), zgodbe o goriškem slavčku in njegovi razpetosti med služenjem Bogu in o sledenju svojem srcu. Predstava, ki jo je zrežirala avtorica Neda R. Bric je za

Študentski abonma, konto in Izven.

V gledališkem foyerju si lahko obiskovalci ogledajo tudi razstavo akvarelov o temi reke Soče, ki je bila postavljena ob rojstnem dnevu Simona Gregorčiča, 15. oktobra, letos.

GONARS Ob dnevu Vseh svetih

Občutena slovesnost v nekdanjem taborišču

Ob prazniku Vseh svetih je bila v Gonarsu v spodnji Furlanski nižini

kateri mati je bila med drugo svetovno vojno zaprta v fašističnem taborišču v Gonarsu. Soproga slo-

venskega predsednika Barbara Miklič Türk je letos v Gonarsu na tradicionalno slovesnost ob dnevu spomina na mrtve privabila zares izjemno število krajevnih politikov, med njimi sta bila tudi predsednik deželne uprave Furlanije Julijske krajine Renzo Tondo ter vrsta italijanskih parlamentarcev in županov.

Gospa Barbara Miklič Türk je spregovorila šele po uradnem koncu proslave, ki je bila ob kostnici v Gonarsu, kjer je vrsta predstavnikov krajevnih uprav spregovorila o gonarskem taborišču, v katerega so fašisti zapirali slovenske in hrvaške civiliste med drugo svetovno vojno; okrog 500 jih je v taborišču umrlo.

Letos je na spominskem slavu v Gonarsu spregovorilo odločno preveč govornikov in se je zato slovesnost zavlekla. V prihodnje bi kazalo vsaj skrajšati nagovore, ko pa se ve, da je vsak govor potrebno tudi prevajati.

Župan Gonarsa Marino Del Frate

je sprogi slovenskega predsednika izrekel posebno dobrodošlico; povedal je, da je krajevna uprava občine Gonars postavila na mestu, kjer je stalo fašistično taborišče med drugo svetovno vojno, spomenik, in povabil soprogo slovenskega predsednika Barbaro Miklič Türk, da prav na tem mestu spregovori priložnostne besede.

Gospa Barbara Miklič Türk se je vidno ganjena na prostoru, kjer je bila nekoč zaprta njena mama, najprej zahvalila županu za povabilo in za zglede ohranjanje spomina na dogodke, ki se ne bi smeli nikdar več zgoditi. Povedala je tudi,

da je bila družina njene mame v času italijanske okupacije Ljubljane odpeljana v taborišče v Gonars, da so bili vsi njeni člani preprosti civilisti, ki niso zagrešili nobenega zločina, in tudi izrecno poudarila, da je družina njene mame imela izjemno srečo, saj so trpljenje v taborišču v Gonarsu vsi preživeli. Povedala je še, da je njena mama v tem taborišču kot sedemnajstletno dekle pomagala nekemu hrvaškemu zdravniku in se tam ob pogledu na garjave zapornike odločila, da bo, v primeru, če bo preživela, postala zdravnica, kar je kasneje tudi storila. Taboriščnih žrtev se je Barbara Miklič Türk spomnila s spoštovanjem in sočutjem. Poudarila pa je, da ima vsakdo

pravico do svoje bolečine, in to moramo spoštovati, kot moramo tudi v prihodnje ohraniti spomin na žrtve ter si predvsem prizadevati, da do podobnih strašnih dogodkov v prihodnje nikdar več ne bi prišlo!

Vsi govorniki so z različnimi odtentimi spregovorili o fašističnem taborišču, vsi pa so tudi jasno povedali, da si moramo prizadevati,

Foto JMP

da ne bi nikdar več v Evropi prišlo do podobnih grozot. Ko je krajevni župan orisal nevsakdanji spomenik na mestu, kjer je nekoč stalo taborišče, je dejal, da so postavili štiri kamnite stebre kot simbol taborišča, na stebrih so

upodobitve mladih po originalnih slikah slovenskih umetnikov, ki so risali in slikali v taborišču v Gonarsu. Dejal pa je tudi, da niso dali nobenega napisu, ker moramo vsi sami vedeti, kaj je tam bilo, in skrbeti za zgodovinski spomenik.

Gospo Barbaro Miklič Türk je v Gonarsu spremljal predstavnik DZ RS Marjan Križman, bila je prisotna tudi generalna konzulka RS v Trstu Vlasta Valenčič Pelikan, prisotne pa so bile tudi druge slovenske delegacije, najbolj številna z Vrhniko, ki je z Gonarsom tudi pobratena. Venec so ob kostnici v Gonarsu položili tudi predstavniki slovenskih

krovnih organizacij SSO in SKGZ,

stranke Slovenska skupnost ter številna partizanska združenja, kot so to storili tudi predstavniki Republike Hrvaške, ki jih je vodil parlamentarec Damir Kajin.

Jurij Paljk

občutena spominska slovesnost, na kateri so se spomnili vseh žrtev tamkajšnjega fašističnega taborišča. V imenu Republike Slovenije je na izrecno vabilo tamkajšnjega župana in krajevnih oblasti Furlanije Julijske krajine spregovorila letos tudi soproga slovenskega predsednika Barbara Miklič Türk,

Foto JMP

S 1. strani

Prihodnost Evrope ...

Ta čezmejna regija je namreč v globalnem vidiku enako razvita v vseh treh državah, politika in državna birokracija pa zavirata dejanski gospodarski razvoj. Wieser je poudaril tudi pomanjkanje t. i. metakompetence, to je večkulturnega pristopa k poslovanju, ki predstavlja suvereno poznavanje kulture in jezika sogovornika. Na isti valovni dolžini je bil Alessandro Calligaris, predsednik Zveze industrijcev EJK. Edi Kraus, upravitelj družbe Julon-Skupina Aquafil, je občinstvu zaupal, da mu je njegov manjšinski izvor znotraj italijanskega podjetja nedvomno olajšal poslovanje na slovenskem tržišču. Calligaris se je s predsednikom tržaške Trgovinske zbornice strinjal glede podkrepitve izvoza krajevnih podjetij: ob tem pa je Paoletti poudaril podporno in vzgojno vlogo, ki jo trgovinske zbornice imajo pri krepitvi izvažanja proizvodov podjetij. Predsednik Finančne družbe KB 1909 Boris

Peric je podjetnike in politike povabil, naj premislijo specifik našega območja, ki bo v novih gospodarskih okoliščinah preživelo le v primeru, da bo ovrednotilo svoje adute: Peric je le-te strnil v izobraževalne strukture, v znanje, kulturo, jezikovno kompetenco (poznavanje več jezikov, jezika soseda in evropskih jezikov), skratka v tradicijo, ki lahko postane naša "kompetitivna prednost", če "bomo prenehali s preteklostjo zgodovinskih delitev" in se vrnili v "gospodarsko zgodovino našega prostora". Prodekan Fakultete za management Univerze na Primorskem je spregovoril o psihološkem preskoku kot o podlagi za začetek internacionalizacijskega poslovanja, predsednik ZKB Sergij Stancich pa je glavni problem mednarodnega poslovanja evidentiral v pomanjkanju pravnega kapitala, ki bi podjetjem omogočil začetek tovrstne dejavnosti: temelj vsakega poslovanja - zlasti v sedanjih okoliščinah finančne

in gospodarske krize - naj postane etična drža poslovnežev. Sklepno besedo je moderatorka srečanja Ingrid Kašca Bucic, novinarica na RTV Slovenija, prepustila direktorju SDGZ Andreju Šiku. Ta je spregovoril o priročniku, ki ga je Združenje lani namenilo podjetnikom, ki bi radi začeli poslovanje čez mejo, letos pa je Združenje izdalo zrcalno publikacijo, ki bo italijanskim podjetjem pomagala, da se vživijo na slovenskem tržišču. Šik je še poudaril pomen, ki ga evropski projekti imajo v sklopu prizadevanj SDGZ pri mreženju izkušnih in izobraževanju mladih kadrov. Oblikovalci okrogle mize so v sklepem krogu posegov zaželeli, da bi visokotečnim mislim politik in mednarodne diplomacije sledila otipljiva dejanja, ki naj ciljajo na izobraževanje mladih in na dejansko izvedljive projekte logističnega, energetskega in infrastrukturnega značaja. Minister je priznal, da mora postati vloga politike "poenostavljene" "papirologije" na vseh ravneh", v isti sapi pa je prepričano povedal, da je prihodnost Evrope v regionalnem povezovanju.

S kolesom ob Donavi (15) Od izvira v Črnem gozdu do Budimpešte

Slovo od prijateljice

Ko sem se zjutraj zbudil v Komarom, še nisem vedel, da imam pred seboj zadnji dan kolesarjenja. Prejšnji večer sem se bolj nagibal k temu, da bi zadnjih 135 kilometrov, kolikor naj bi mi jih bilo grobih izračunih še ostalo, razdelil v dve etapi. Odrinil sem 'via Estzergom' in ves čas vozil ob glavni cesti. Kolesarska proga je bila ponekod 'za se križat', spet drugod pa odlična. Še pred prihodom v Esztergom, ki je bil nekoč za nekaj časa tudi prestolnica Madžarske, sem spet zagledal svojo prijateljico Donavo. Sprva le njen kanal, potem pa se mi je le prikazala v vsej svoji prirodni lepoti. V mestu sem se nameraval ustaviti in odločiti, kako in kaj oziroma do kod, a mi 'nekačo ni šlo dol s kolesa'. Pri obcestni tabli, na kateri je pisalo Višegrad 24, Budapest 65 km, sem se v trenutku odločil. "Ma veš kaj, teh 65 kilometrov pa ja še odpedaliram", se mi je oglasil tekmovalni duh iz globine. Za seboj sem imel že dobrih 50 kilometrov, ura pa je bila 12.30. Prepričan o resni-

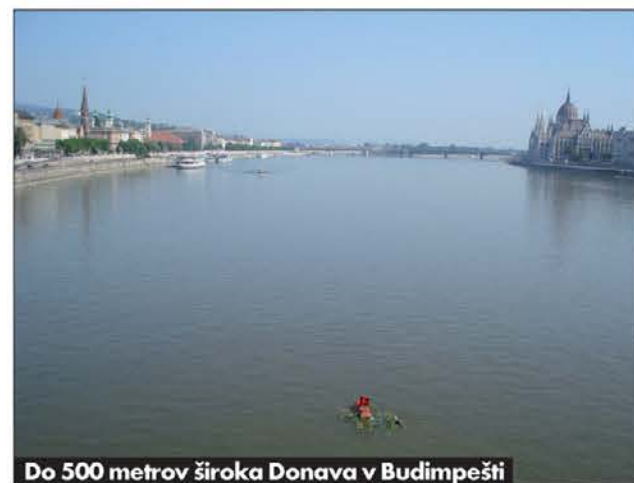
ci, da sreča spremlja pogumne, sem nadaljeval z vožnjo po cesti št. 11, ki je bila resda prometna in po kateri se tudi ni smelo kolesariti, a sem srečal še kar nekaj kolesarjev rekreativcev, ki so se na te znake požvižgali, tako da mi je bilo precej lažje pri srcu. Od Višegrada dalje sem spet ujel oznake kolesarske poti. Bliže kot sem bil Budimpešti, daljši so bili urejeni

gongsko zapolnil v smer Donave, kar se je tudi spodobilo, a ne, da še teh zadnjih nekaj kilometrov preživim ob reki, ki sem jo spremljal na poti od izvira, pa čeprav zadnja dva dneva ne več tako zvesto. Na bregu sem trčil ob kafiče, restavracije in množico sprehajalcev in kolesarjev. S kolesom sem se komaj prebijal mimo, a mi je bilo vdušje kljub temu všeč. Mudilo se mi ni nikamor več. Vedel sem, da sem tik pred ciljem, zato sem se stopil s kolesa in se spustil do reke, vrgel vanjo predzadnji soški kamenček in nabral tri donavske, da jih odnesem domov in vržem v Sočo ter tako na simbolični ravni

pobratim obe reki. Za dobrodošlico ob koncu potovanja me je v madžarskem glavnem mestu pričakal hud naliv. Pot je bila za mano, tako da se nisem trudil z vodoodpornimi pregrinjali in pelerino. Dežju sem pustil, da me moči in z enega od mostov kar nekaj časa buljil v reko, ki je bila že

zrela in obilna, čez boke do petsto metrov široka gospa. Tam, še več kot pol poti do izliva v Črno morje, sem vanjo spustil zadnji soški kamenček in se poslovil z: "Mislim, da se še vidiva, da ta zgodba še ni končana".

Nace Novak

Do 500 metrov široka Donava v Budimpešti

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 8. novembra, ob 14. uri.

So trenutki, ko mora nastopiti tišina, da lahko spregovorijo misli

Ostati človek med zombiji

Tale zapisek, boste rekli, prihaja z zamudo, saj bo kmalu tu prva adventna nedelja, jaz pa še vedno nekaj pišarim o spominu na mrtve. Žal se največkrat misli in občutki rodijo iz izkušenj in doživetij, v meni pa se velikokrat oglašajo potreba, da svoja razmišljanja spravim na papir in jih tako delim z drugimi. Že dober teden pred prvim novembrom sem se zglasila pri prijateljici, da bi uredila nekaj zadev glede znanca, ki žida hišo v Renčah. Kot navadno sem se ustavila na čaj in klepetu, ona pa mi je ponosno razkazala risbe odraščajoče hčerke. To so načrti za kostim za 'noč čarovnic', je ponosno pojasnila, povedala mi je, da se bo najstnica našemila v deklico iz družine Adams. S sošolci seveda načrtujejo veliko praznovanje s plesom.

Noč čarovnic, seveda! To je udomačen Halloween, praznik, ki je osvojil vso slovensko mladino, napolnil veleblagovnice in police v trgovinah, žal pa tudi šole, učne knjige in otroške počitniške delavnice. In na zadnji oktobrski večer, tedaj, ko v Sloveniji praznujemo Dan reformacije oziroma spomin na prvo tiskano besedo, leta po ulicah na stotine mask, največ zombijev, čarovnic in čisto neokusnih stvorov, lahko pa vidite tudi otroke, preoblečene v živali. Jesenski pust pač, ali nekaj

podobnega.

Na to, kako smo mi kot otroci doživljali Vse svete in dan mrtvih, se še živo spominjam. Še pred prazniki smo o tem pisali v šoli. Kot bi bilo včeraj, imam pred očmi velike okorne črke v zvezku s širokimi črtami ... VSEH MRTVIH DAN. In potem sem razmišljala in pisala. O nonotu, ki ga nisem nikoli poznala, o pokojnem stricu, ki je umrl že kot otrok, o tisočerihih svečah, ki brlijo na grobovih, medtem ko je tudi narava odeta v spokojno, otožno tišino. In ko so se zaprla šolska vrata, je prišel še praznični dan, poln slovesnosti, poln otožnosti, poln spominov. Prišel je čas, ko sem se s starši odpravila na grobove s šopom belih krizantem in svečo v rokah ter stoterimi mislimi in skritimi vprašanji v srcu. Živo se spominjam, kako spoštljivo sem tiščala velik šop cvetja v rokah in kako sem pozorno stopala po produ na pokopališču, da ne bi umazala obleke in na novo položenihih čevljev. Na ta dan me je namreč mama čedno oblekla in mi še pojasnila, da iz spoštovanja do naših dragih, ki jih ni več, se na praznik oblečemo

v manj kričeče barve in umirjena oblačila.

Še sedaj vidim sebe, kako sem kot majhna deklica vsako leto prosila mamo še za nekaj rož, ki sem jih potem položila na skupni grob padlih partizanov, obiskala pa sem še druge osamljene in za-

raščene grobove. Kot občutljiv in pozoren otrok nisem hotela, da bi v tem dnevu kdo sameval brez spomina. In tudi učiteljica v šoli nas je učila, naj na ta dan podarimo spoštljivo misel vsem tistim, ki jih ni več ... tudi tistim, ki jih sami nismo poznali.

Na grobove smo takrat hodili bolj ali manj vsi. Verni in manj verni, pobožni in ateisti. To je bil praznik vseh. Smrti se namreč nihče ne izogne in spomin na mrtve je svet za vsakega človeka. Četudi v njem ni vere, četudi v njem ni Bo-

nem merilu.

Ob kakovostnem mladinskem sektorju – ne pozabimo na dragoceno strokovno in organizacijsko delo Martina Maverja ter ostalih sodelavcev – ima vzhodno-kraško društvo (ki, zanimivo, ni odraz ene vasi) še eno moško člansko vrsto, ki kljub rosnu mladi zasedbi nastopa v vsekakor zahtevni C ligi nad vse častno. Ne moremo pa niti mimo ženskega odseka, ki k novemu projektu Zalet mogoče prispeva – vsaj k trem postavam na članski ravni – največje število igralok. Ne nazadnje tekmuje prva ekipa Zaleta v C ligi, zahvaljujoč se prav pravici do lige, katere nosilec je SZ Sloga. V uradnih dokumentih v C ligi sploh nastopa Slo-

venija. Ekipa potrjenega trenerja Lucia Battistija, ki so ga ob lanskem prihodu (in nato zmagoslavju) od sovedenjske Soče, s katero Sloga sodeluje, vsi vzljubili zaradi resnosti, znanja in umirjenosti, cilja letos na miren obstanek v ligi, ki ne bo odvisen le od učinka Jerončiča, pač pa predvsem od dodatnega napredka domačega dela dvanašterice, ki je navsezadnje še razmeroma mlad in poln želje po rasti in uveljavitvi tudi v državi, ki pa je zelo prepričano podprla novi zamejski načrt o združevanju sil v ženski odbojki. Sloga je med drugim tudi med slovenskimi klubi najbrž najbližja Združenju slovenskih športnih društev v Italiji. Skratka, čestitke in vse najboljše jubilanke ob primer-nem geslu, da – delo in trud daje ta sadove. Zapisati, da v slogi je moč, bi tokrat ne bilo najbolj izvirno...

HC

NOGOMET

Elitna liga: Kras – Buttrio 4:2
Promocijska liga: Juventina – Lumignacco 0:0, Pontiana – Vesna 2:0
1. amaterska liga: Domio – Primorec 0:4, Staranzano – Savodnje 1:2
2. amaterska liga: Villanova – Zorja 0:4, Piedimonte – Breg 1:1, Primorje – San Canzian 2:2
3. amaterska liga: Campanelle – Mladost 1:2
KOŠARKA
Državna C liga: Jadran – Marghera 67:60

Deželna C liga: Breg – Muggia 91:74, Bor – Tarcento 80:69
D liga: Grado – Kontovel 61:63
ODBOJKA
Moška B2 liga: Trento – Sloga Tabor 2:3
Ženska C liga: Zalet – Libertas 3:1
Moška C liga: Volley Club – Sloga 3:2, Olympia – FerroAlluminio 0:3, Cus – Soča 3:0, Val – Vivit 0:3
Ženska D liga: Zalet – Pasian 3:0
Moška D liga: Pippoli – Olympia 3:0

ga. Pred tisto veliko neznanjo, ki je, kljub temu da se je človek od pradavnine boji, vsekakor del našega življenja, smo čisto vsi enaki. Preprosti ljudje, ki se brez besed prepustijo mislim in spominom na tiste, ki jih ni več, a so bili del našega vsakdana ... in del nas. In prav v tem je lepota tega dne, posvečenega spominu in darovanju.

Dan mrtvih je bil od nekaj dan poln vtisov in občutkov. Dan, ki ni maral besed, vpitja, niti smeha.

Ob dnevu mrtvih je tišina polna misli, so bele krizanteme v barvah umirajočega listja, je večnost zastrta z meglico na obzorju, je tišina v množici, je odmev korakov med grobovi in plamen, ki brli dolgo v noč in greje od dežja razmočeno prst. Je čas, ko se umirimo in spoznamo, da je naše pehanje za

vsakdanjimi dobrinami brez smisla, kajti tam, med cvetjem in svečami, tam, kjer nas vonj po sveže prekopani zemlji in usihajočih rožah zaskeli v grlu, tam pod golim nebom in pred Njegovim obličjem, tam za pokopališkimi zidovi ... smo vsi, čisto vsi enaki ...

Spomin na tista daljna otroška razmišljanja, na deklico s cvetjem in na tisti naslov v zvezku, VSEH MRTVIH DAN, je še vedno živ v meni. Tako zelo živ, da ne maram dneva čarovnic, praznika, ki ga je potrošniška družba vsilila med nas, čeprav ni del naše kulture in čeprav ga naši predniki niso poznali. Ne maram tistih, ki pravijo, da se moramo veseliti in popivati, da žalosti ne sme biti, ker sta žalost in objokovanje del našega vsakdana. Ker je smrt del našega življenja. Ker je spomin na mrtve svet in ga ne smemo skruniti z neokusnimi maskami. Ker je žalitev življenja in smrti tudi žalitev človeškega dostojanstva, zaničevanje vsega tega in pomanjkanje

spoštovanja pa peljeta samo v propad. V propad človeka kot takega, v propad medčloveških in družbenih odnosov, ki ne morejo sloneti na letečih čarovnicah in okrvavljenih zombijih. Ker naša srca potrebujejo nekaj globljega. Potrebujejo razmišljanje. Potrebujejo spoznanje.

Ne maram niti tistih, ki pravijo, naj se otroci veselijo in zabavajo, kaj bi mislili na smrt. Otroci so čuteča bitja, ki razmišljajo in razumejo, velikokrat segajo njihove misli veliko dlje od naših in njihova srca so veliko bolj čista in neobremenjena. In čisto naravno je, da se tudi oni spominjajo tistih, ki jih ni več med nami. Kajti življenje niso izrezane smejoče buče in leteče metle, niso prenapolnjene veleblagovnice in niti norenje v maskah. So trenutki, ko mora glasba utihniti, ko mora nastopiti tišina, da lahko spregovorijo misli. Predvsem pa so stvari v življenju, ki jih moramo spoštovati.

Suzi Pertot

KOROŠKA Smrt med književniki

Umrl je pisatelj Janko Messner

Ko je Janko Messner na dan avstrijskega državnega praznika tik pred svojim 90. rojstnim dnevom za vedno zatislil svoje oči, so številni avstrijski politiki v tiskovnih izjavah poudarili Messnerjev pravičen boj za slovensko manjšino na Koroškem. Ta boj je bil tudi boj za pravično avstrijsko državo, katero je do zadnjega dne rotil in prosil, da izpolni dolžnosti in obveze do manjšin, ki so zapisane v 7. členu avstrijske državne pogodbe. Za svoj pravični boj sta ga odklikovala država Avstrija s častnim križem za znanost in umetnost in dežela Koroška s častno nagrado za književnost. Janko Messner obe zasluge ni sprejel, ker država Avstrija in dežela Koroška do Slovencev na Koroškem pri izpolnjevanju osnovnih pravic nista izkazali tiste spoštovanja, ki ga je on za svoj narod želel.

Janko Messner se je rodil 13. decembra leta 1921 v Dobu pri Pliberku. Gimnazijo je obiskoval v Celovcu in Labotu. Na začetku druge svetovne vojne je bil vpoklican v nemško vojsko in bil leta 1945 ujet od britanskih čet. Zbežal je v Jugoslavijo, študiral v ljubljani germanistiko, slavistiko in romanistiko in nato poučeval na gimnaziji na Ravnah na Koroškem. Leta 1955 se je vrnil na Koroško. Od leta 1963 je poučeval na Slovenski gimnaziji v Celovcu. Politično se je udeleževal pri komunistični stranki, za katero je leta 1999 kandidiral na koroški deželni listi. Aktivno se je udeleževal za Nikaragvo. Bil je pisatelj, pesnik, dramatik in avtor dramskega filma *Vrnitev*, ki pripoveduje usodo koroških Slovencev po plebiscitu. Filma po avstrijski televiziji nikoli niso predvajali, tudi zato je državno nagrado odklonil. Za svoje umetniško delo je prejel številna priznanja. Po značaju upornik je v svojih delih z neizprosno ostro besedo terjal pravice za ponižane in razžaljene, za ljudi in narode, ki jih je družba postavljala na rob in jih izobčala. Prav zaradi tega si je kot zadnje počivališče izbral prostor na skrajnem robu nočeveškega pokopališča, kjer je želel biti pokopan med tistimi, ki jim je celo življenje bil glasnik. V svojih delih je Janko Messner venomer opozarjal na upor koroških Slovencev nacionalsocializmu in na mačehovsko rav-

nanje avstrijske države po drugi svetovni vojni s svojimi manjšinami. Bil je neutišljiv glasnik neuresničevanja "Člena 7" avstrijske državne pogodbe, zato so manjkajoči dvojezični napisi na Koroškem zanj bili posebej boleča rana; Šele tik pred smrtjo je dočkal "kompromisni delež" tistih tabel, ki koroškim Slovcem in Slovenkam po ustavi pripadajo. Njegova beseda je virtuosno opevala življenje koroških Slovencev v vseh možnih barvah – od naj-

obiskala na njegovem domu na Osojnici pod Radišami. Razgovoril se je o situaciji koroških Slovencev in pri tem boleče ugotavljal, da ne desnica ne levica nista ne dovolj glasni in dosledni pri zahtevah za osnovne pravice manjšin. Še posebej ga je motilo dejstvo, da se je del koroških političnih zastopnikov za doseganje pravic koroških Slovencev začel družiti z nemško-nacionalno koroško domovinsko organizacijo, namesto da bi se bili v interesu narodne skupnosti slovenski poli-

tični zastopniki združili in z močnim glasom skupno terjali to, kar manjšini pripada. V svoji iskreni bolečini se je razgovoril. Počasi je njegova dnevna soba postajala oder, zablestel je kot umetnik in na svojem domu je nama pripravil edinstven literarni večer, ki ga je obogatil še z igranjem na klavir. Njegova umetniška razposajenost ga je tako prevzela, da je spregledal uro in prepozno ugotovil, da je pravzaprav napovedan kot slavnostni govornik pri prireditvi, ki je na predvečer državnega praznika potekala pod naslovom "Dober večer, sosed" v Kulturnem domu na Radišah. Hitro se je preoblekel in me priganjal, naj ga karseda hitro pripeljem na Radiše, kjer so ga že čakali z več kot polurno zamudo. Prišel je in pred začudenimi političnimi zastopniki in občinstvom jezno in neizprosno ostro obsodil neenotno politično nastopanje koroških Slovencev in boju za osnovne pravice.

Človeštvo je delil na dva tabora, na dobre in slabe, ki jih najdemo v vseh taborih. **Dva tabora** Če se natanko pregleda stvari, v tabora dva se človeštvo deli: eni so v cunjah, a drugi v škrlatu, eni v palačah so, drugi pa v blatu. Eni umirajo lačni brez dela, druge pa stisne od mastnega jela.

Če se natanko pregleda stvari, v tabora dva se človeštvo deli: dvoje marksistov je zmeraj bilo, s knjižico eni, a drugi v vestjo. Enim je delo merilo človeka, drugi živijo od golega čveka.

Če se natanko pregleda stvari, v tabora dva se človeštvo deli: dvoje kristjanov ta božji svet tlači, eni dejavni, a drugi žebrači. Eni brez greha bojé se pekla, drugi pregrešno živé od Boga.

Martina Piko

Pomembna obletnica v zamejskem športu Slogin srečni jubilej in odmevni Tabor

Športno združenje Sloga je prejšnji petek v openskem Prosvetnem domu proslavljalo svojo 40-letnico. Uradna in hkrati mladostno energična prireditve je povsem uspela in privabila ničkoliko sedanjih in nekdanjih društvenih članov, tekmovalcev, prijateljev in oblasti. Slavnostni govornik je bil dolgoletni idejni in strokovni steber kluba, profesor Franko Drasič. Sloga se namreč ukvarja s platinistvom (organizira v prvi vrsti prireditve za počastitev Bazo- viških junakov), paradni konj njenega delovanja pa je brez dvoma odbojka.

Slogina odbojka preživlja v letu obeleževanja pomembnega jubileja res srečne trenutke. Moška članska ekipa Sloga Tabor je namreč ugledno državno prvenstvo B2 lige začela zelo uspešno. Menda je primerno, da ponovimo, da je društvo Sloga Tabor nastalo pred nekaj leti v repentabrski občini, dejansko da bi klubu dalo možnost, da nastopa z veččlanskimi moštvi, kajti na primer dve postavi istega kluba ne moreta tekmovali v istem prvenstvu. Sloga Tabor Televisa je sedaj naša najboljša odbojarska vrsta, lani je skoraj premočno dosegla napredovanje iz deželne C lige na državno raven. Po klavirni izkušnji izpred dveh sezon, ko je ob prestopu v B2 takoj nato spet nazadovala med tretjelgase, se je šestera predsednica Alekseje Škerk, kot smo sicer že pisali, letos predstavila na startu državne lige z odmevno okrepitevijo. Belo-rdeči dres je po poletnem dogovoru oblekel večletni italijanski prvligaš in slovenski reprezentant, vrhunski centralni bloker Gregor Jerončič iz Kanala ob Soči, odbojkar svetovnega formata, ki se

Na slovesnosti ob 40-letnici športnega združenja Sloga

Tretja številka otroške revije Pastirček

Pisanost zapisov preganja jesensko otožnost

November je že tu s svojo megleno kopreno, dežjem in otožnostjo, ki se tako rada neopazno prikraje v dušo v tem letnem času, ko vse odмира. V rokah naših šolarjev pa je že tudi novembrska številka revije Pastirček, ki bo prinesla v srca nekaj topline. Brez misli na naše rajne seveda te dni ne gre. V urednikovi beležnici Marijan Markežič pravi, da nam praznik Vseh svetih "zagotavlja, da ima naše življenje smisel, svetel cilj in večno srečo – nebesa". Na dan vernih duš pa je prav, da z molitvijo priporočamo Bogu naše rajne, da bi ugledali Njegovo obličje. V tem mesecu je tudi zahvalna nedelja, ko se Stvarniku zahvaljujemo za vse dobrine, seveda tudi duhovne, ki nam jih velikodušno podarja. Ne smemo pozabiti niti na sv. Martina, ki goduje

11. novembra in nam je zgled darežljivosti. Še nekaj pomembnega je v tem mesecu, kar pa ni zapisano v Pastirčku: rojstni dan (10.11.) urednika Marijana Markežiča; letos praznuje okrogli življenjski jubilej. Da bi mu Bog naklonil še veliko energije, vztrajnosti, optimizma in ustvarjalnega nemira, ki označuje njegovo delovanje na vseh področjih, mu iz srca želimo bralci Pastirčka, ki upamo, da bo še naprej tako smelo in prikupno urejeval to otroško revijo, za katero najde zmeraj kako novo zamisel. Vse najboljše! Na prvi strani tretje številke Pastirčka so verzi V. T. Arharja, ki pojejo o vernih dušah; lepo ilustracijo jim je pridala Danila Komjanc. Na petnajsti strani zapis pod naslovom *Dan živih* opozarja, da naši dragi pokojni niso mrtvi, ampak živijo pri Bogu. Prav o tem govo-

ri g. Božo Rustja v prispevku *Gospod, daj jim večni pokoj*. V tokratni Jezusovi priliki je usmiljeni samarijan, ki je velikodušno pomagal ranjencu na cesti. Walter Grudina ob ilustraciji toplih barv Paole Bertolini Grudina spet predstavlja zgodbe Sv. pisma, in sicer očaka Abrahama. Na že zimске strune je ubrana zgodbica Marize Perat *Kostanjček in sneg* o mladem drevescu – kostanjčku, ki se ni hotel predati zimskemu spanju, ker bi tako rad spoznal sneg. Smejoče se sonce in nagajiv veter sta protagonista pripovedi Antona Martina Slomška *Sonce in veter*, ki opozarja, da z dobroto lahko marsikaj dosežemo. Barbara Rustja ob svoji zvesti mali risarki Svetlani Breclj nadaljuje pisanje dogodivščin dojenčice in razkriva njeno veliko srce. Kako je Fof svojega ljubega

plišastega medvedka našel na vrtu, opisuje strip Antonelle Delbianco.

Stric Maks je v teh jesenskih dneh peljal svoja nečaka na Šilentabor (751 m) pri Knežaku in opisal zgodovinske zanimivosti tega predela naše lepe domovine. Pastirček pa se je ob pomoči Ane Rupil in Danile Komjanc zaustavil pri črnem trnu, ki raste na kraški gmajni, ob robu gozda in žive meje. Iz njegovih listov, cvetov in plodov lahko kuhamo čaje, delamo marmelade ... S shranjevanjem sadja v kleti je zelo zaposlen škrt Kosmat; kot vselej mu bodo pri delu pomagali najmlajši Pastirčkovi bralci. Jezikovni kotiček Berte Golob z ilustracijo Marjana Mančka postavlja vprašaj pred pomenom besedic isti in enak. Bodo rešili Pastirčkovi prijatelji to zagonetko? Med slovenskimi legendami, ki jih za Pastirčka odbira Božo Rustja, je tokrat sv. Martin in Martinova gos. Mladi skladatelj Patrick Quaggiato ponuja navdušenim pevcem *Svet, IV. stavek iz maše za otroški zbor Gospod je moj pastir*. V novembr-

ski številki bodo bralci našli še Hemin recept za makove čokoladne rezine, rubriko za bistré glavi-

ce *Kar lepo po vrsti*, Packa Waterja Grudine, ki že sanja o Miklavžu, med živalmi na kmetiji pa simpatičnega osliča, ki ga bodo otroci lahko izdelali po navodilih Tatjane Ban, kakor so to napravili učenci 5. r. OŠ F. Milčinski s Katinare, ki so izdelali konjičke in zato dobili knjižne nagrade avtorice Tatjane Ban, s tem pa so si izbrili še lepo fotografijo med Pastirčkovo pošto. Med zapisi malih dopisnikov je 35 čudovitih risbic, ki pričajo, kako spretni in polni domišljije so naši mali risarji, Pastirčkovi prijatelji.

JK

Na kmetiji Vogrič v Klancu 16 v Števerjanu

Odprtje sedeža za degustacije

Kmetija Ivana Vogriča v Klancu St. 16, po domače v Ušju, v Števerjanu, vabi na odprtje sedeža za degustacijo domače kapljice.

Kmetijo Vogrič sta pred prvo svetovno vojno obdelovala Ivan Gravnar in soproga Karolina Rožič, ki je bila doma z Valerija. Pravi lastnici kmetije sta bili delno občina in delno cerkev. Družina

Gravnar ni imela otrok, zato je Karolina zaprosila brata Jožeta, ki je imel številno družino, naj ji da v oskrbo hčerko Marico, staro komaj 8 let. Brat je na to pristal. Leta 1932 se je Marica omožila s sosedom Antonom Vogričem in v zakonu sta imela 5 otrok, štiri fante in eno hčerko. Na kmetiji je bilo tako kar devet članov. V takratnih časih je bilo delo na kmetiji zelo trdo, saj so vse opravljali ročno. Leta 1949 je družina Vogrič kupila malo kmetijo, ki je bila last posestnikov de Fabris, prav zraven njihove domačije. Delo se je še povečalo in delovni urnik je bil od zore do mraka. Leta 1959 so se odločili in odkupili še kmetijo, ki so jo toliko let že obdelovali. S to združitvijo kmetij se je posest razširila za približno 15 hektarjev. Po smrti očeta Antona je kmetijo prevzel starejši sin Lucijan s soprogo Venerando. S

Ivan Vogrič s soprogo Katjo

skrbnim delom razpolagata danes z 11 hektarji vinogradov, ki ležijo okrog domačije. Medtem je Lucijanov sin Ivan diplomiral za enologa in je sedaj zadolžen za kakovost lastnega pridelka. Kmetijo sta nedavno prevzela Ivan in žena Katja. Odločila sta se, da bosta odjemalcem pri prodaji vina poleg ogleda vinske kleti nudila tudi degustacijo svojega pridelka. Lepo urejena stavba stoji nad vinogradi in ima izreden pogled nad vso površino vinogradov. Na dan sv. Martina, ko krstimo mošt, da postane vino, bo odprtje sedeža za degustacijo domače kapljice. Slavnostni trak pri vходу bo prerezala babica Marica Rožič, ki bo v kratkem slavila že 98. rojstni dan. Zato kmetija Vogrič toplo vabi vse prijatelje v petek, 11. 11. 2011, ob 11. uri in 11 minut. Ne zamudite! / R. S.

Zamejski skavti so izvolili novo deželno vodstvo

Z optimizmom naprej!

Slovenski zamejski skavti iz Italije so se v nedeljo, 30. oktobra, zbrali ne samo zato, da bi praznovali šestdesetletnico obstoja, ampak tudi zato, da bi se srečali na rednem jesenskem občnem zboru. Triletni mandat prejšnjih načelnikov in deželnega vodstva se je namreč končal in na vrsti so bile volitve. Skavti so se zbrali v domu Jakoba Ukmarja v Šklednju že ob 9. uri, ko je bil na programu prvi del občnega zbora. Po uvodnih pozdravih načelnika Paola Biancuzzija so spregovorili tudi gostje. Iz Slovenije se je pripeljala tudi delegacija ZSKSS (Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov), v imenu katere je pozdravila načelnica Barbara Pavlakovič. V imenu tabornikov rodu modrega vala je spregovorila tudi starosta Veronika Sossa, ki je skavte povabila, naj se še naprej

udeležujejo srečanj, ki jih pripravljajo taborniki. Obe organizaciji namreč delujeta na istem območju z zelo podobnimi cilji,

na našem področju pomembno vzgojno nalogo, ki jo vestno izpolnjujejo. Povedal je, da se bo trudil, da bi take organizacije prejemale finančne prispevke. Sledilo je poročilo načelnikov. Deželno vodstvo je v zadnjih letih v organizaciji opazilo pomanjkanje čuta odgovornosti, tako pri

ki so pripomogla k znatnemu izboljšanju situacije v skavtski organizaciji. Pomembni sta bili dve delavnici, namenjeni voditeljem, saj sta jim dali nove komunikacijske in skavtske spretnosti. Jutranji del občnega zbora je bil krajši, ker je takrat potekala tudi slovesna sveta maša ob 60-letnici

nepretrganega delovanja slovenske skavtske organizacije v Italiji. Po kosilu je bilo najprej na vrsti poročilo o deželnem vzgojnem načrtu. Po predstavitvi novih hlač, ki si jih bodo skavti lahko priskrbeli v skavtski trgovini in se lepo podajo h kroju, so potekale volitve novih deželnih načelnikov in članov deželnega vodstva. Nova načelnika SZSO sta postala Paolo Biancuzzi (Očarljivi leopard) in Jadranka Cergol (Vestna vidra), v deželno vodstvo pa so bili izvoljeni Metka Šinigoj (Dobrosrčna panda), David Bandelj (Iznajdljivi gams), Mauro Leban (Močni bober), Matej Kos (Nepredvidljivi orel), Slavica Radinja (Romantična puma), Elena Bogatec (Športna lisica) in Peter Spazzapan (Veseli gams).

SR

zato je njuno sodelovanje dobrodošlo. Pozdrave je posredoval tudi Igor Gabrovec, deželni svetnik Slovenske skupnosti. Poudaril je pomen obeh organizacij, tako skavtske kot taborniške, ki imajo

članov kot pri voditeljih. Paolo Biancuzzi, ki je poročilo prebral, je povedal, da je deželno vodstvo poiskalo načine, kako bi težnjo po neodgovornosti zaježili. Omenil je vsa srečanja in predavanja,

Skrb vzbujajoči podatki o hudih življenjskih razmerah V Sloveniji lani 254.000 ljudi pod pragom revščine

Glavna tema letošnjega 17. oktobra, svetovnega dneva boja proti revščini, je bila *Od revščine k trajnostnemu razvoju - ljudje v središču trajnostnega in vključujočega razvoja*. V Sloveniji je v letu 2010 pod pragom tveganja revščine živelo 12,7% ali 254.000 ljudi. Slovenska filantropija poziva k sistemskim ukrepom za odpravo revščine.

V nevladnih organizacijah za sistemske ukrepe

V nevladni organizaciji Slovenska filantropija pozivajo državo k sistemskim ukrepom za odpravo revščine, za povečanje zaposlenosti in za dostojne plače. "Nevladne organizacije ne moremo reševati razmer, dokler ne bo prišlo do sistemskih sprememb", je za STA dejala izvršna direktorica Slovenske filantropije Tereza Novak.

"Treba je odpreti poti za zagotavljanje kakovostnih delovnih mest", je poudarila. "V Sloveniji imamo menderžerje, ki imajo

evropske plače, zaposleni v teh podjetjih pa ne morejo preživeti. Sistemski ukrep, ki bi to anomalijo lahko odpravil, je možno sprejeti takoj. Tu ni potrebno posebno znanje", opozarja. "Seveda je treba podpreti organizacije, ki pomagajo ljudem. Toda to mora biti le za akutne primere, ne pa sistemska rešitev", je poudarila. "Če država ne deluje, vsa vna prostovoljcev ne pomaga", je dodala.

V EU leta 2009 približno 16% ljudi pod pragom tveganja revščine
V Evropi ne merimo absolutne revščine, temveč ugotavljamo, koliko ljudi je relativno revnih, torej revnih v primerjavi z drugimi. Tako so kot revni opredeljeni tisti, ki si ne morejo privoščiti načina življenja, običajnega za družbo, v kateri živijo, to pa vodi v socialno izključenost, so pred 17. oktobrom, svetovnim dnevom boja proti revščini, zapisali na državnem statističnem uradu. Po podatkih Eurostata za leto

2009 je v državah članicah EU približno 16% ali 80 milijonov ljudi živelo z dohodkom, ki je bil nižji od praga tveganja revščine. **V Sloveniji lani več revnih kot leta 2009**

V Sloveniji je v letu 2010 pod pragom tveganja revščine živelo 12,7% ali 254.000 ljudi. To pomeni, da je bil njihov mesečni razpoložljivi neto dohodek nižji od 587 evrov na odraslega člana gospodinjstva. Lani je tako pod pragom tveganja revščine živelo 1,4 odstotne točke več ljudi kot leta 2009.

V najslabšem položaju so lani živela gospodinjstva brez delovno aktivnih članov in z vzdrževanimi otroki. Glede na tip gos-

podinjstva so bila v najslabšem položaju enočlanska in enostarševska gospodinjstva ter pari s tremi ali več otroki.

V najslabšem položaju brezposelni in upokojenci

Glede na status aktivnosti so bili v najslabšem položaju brezposelni in upokojenci. Stopnja tveganja revščine pa je bila visoka tudi za ženske, starejše od 64 let, in najemnike stanovanj.

Stopnja tveganja revščine pri de-

lovno aktivnih ljudi je bila nizka, kljub temu pa je bila med vsemi, ki so živeli pod pragom revščine, skoraj petina takih, ki so bili sicer delovno aktivni.

Med posameznimi dobrinami sta bila najmanj dostopna osebni računalnik in avtomobil. Osebni računalnik je v letu 2010 imelo 66% vseh gospodinjstev v Sloveniji, 6% gospodinjstev pa si ga ni moglo privoščiti. Osebni avtomobil je imelo 81% gospodinjstev.

Do manj revščine tudi s predlogom nacionalnega programa

Zmanjševanje tveganja revščine je med ključnimi cilji v predlogu novega nacionalnega programa socialnega varstva za obdobje 2011-2020, ki so ga pripravili na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve. Predlog z namenom, da bi zmanjšali tveganje za revščino med ogroženimi skupinami prebivalstva, predvideva spodbujanje

prejemnikov denarne socialne pomoči k vključevanju v programe aktivne politike zaposlovanja in programe psihosocialne rehabilitacije.

V predlogu je predvideno tudi spodbujanje razvoja različnih preventivnih programov ter povečevanje števila preventivnih programov za promocijo solidarnosti, nediskriminacije in zmanjševanja neenakosti na vseh področjih življenja in dela. Zaradi napovedi, da bo brezposelnost še nekaj let ostala na sedanjih visokih ravni, lahko pričakujemo, da se bo število prejemnikov denarne socialne pomoči v letih 2011 in 2012 še povečevalo, so na ministrstvu zapisali v predlogu nacionalnega programa.

Več kot milijarda ljudi na svetu z manj kot 1,25 evra na dan

Revščina je resen svetovni problem, kar pove tudi ocena Svetovne banke. Po tej oceni živi v skrajni revščini več kot milijarda ljudi v državah v razvoju. To so ljudje, ki preživijo z manj kot 1,25 dolarja na dan in ki živijo v absolutni revščini, so navedli na državnem statističnem uradu. Generalna skupščina Združenih narodov je leta 1992 razglasila 17. oktober za mednarodni dan boja proti revščini z namenom, da opozori družbo in posameznike na problem revščine v svetu. Okrepiti je želela tudi zavest o tem ter spodbuditi dejavnosti za njeno zniževanje.